

JUGOSLOVENSKI PREGLED

*INFORMATIVNO DOKUMENTARNI
PRIRUČNIK O JUGOSLAVIJI*

FEBRUAR 1961

2

JUGOSLOVENSKI PREGLED

GODINA V
Februar 1961.

Urednički odbor

Predsednik NIKOLA MINČEV; *članovi*: dr JOŽE BRILEJ BOŽIDAR ĐUROVIĆ, dr PAVLE KOVAČ, LJUBICA MIHIĆ, ANTE NOVAK, VOJO RAKIĆ, STANA TOMAŠEVIĆ, dr TONE VRATUŠA

Glavni urednik BOŽIDAR ĐUROVIĆ

Izdavač

PUBLICISTIČKO IZDAVAČKI ZAVOD »JUGOSLAVIJA«,
BEOGRAD, Borisa Kidriča 70

SADRŽAJ

DRUŠTVENO I DRŽAVNO UREĐENJE

Organizacija privrednog preduzeća 49—54

POLITIČKE I DRUŠTVENE ORGANIZACIJE

Savez novinara Jugoslavije 1957—1960. 55—58

PRIVREDA

Privreda u 1960. 59—65

Nova proizvodnja jugoslovenske industrije 66—70

Novčana primanja i izdavanja privrednih organizacija 70—72

PROSVETA, NAUKA I KULTURA

Doktorat nauka u 1959. i 1960. 73—80

FIZIČKA KULTURA I NARODNA TEHNIKA

Košarka 81—84

Državna prvenstva u 1960. 85—88

SPOLJNA POLITIKA

Stavovi Jugoslavije o pitanju Alžira 89—92

Jugoslavija na XI zasedanju Generalne konferencije
UNESCO-a 92—93

Diplomatsko-konzularna predstavništva 93—96

ORGANIZACIJA PRIVREDNOG PREDUZEĆA¹

Organizaciono-pravni položaj preduzeća regulisan je Uredbom o osnivanju preduzeća i radnji i Uredbom o prestanku preduzeća i radnji.² Obe Uredbe imaju karakter opštih propisa i primenjuju se na sva preduzeća bez obzira na njihovog osnivača i vrstu privredne delatnosti koju obavljaju. Međutim, posebnim propisima za preduzeća pojedinih privrednih grana predviđena su neka odstupanja.

POJAM I VRSTE PREDUZEĆA

Preduzećem se smatra svaka organizacija čiji je isključivi predmet poslovanja stalno i samostalno vršenje određene privredne delatnosti (čl. 1. Uredbe o osnivanju preduzeća i radnji). Preduzeće ima svojstvo pravnog lica.

Samostalnost u vršenju privredne delatnosti, zasnovana na principima radničkog samoupravljanja, ogleda se u pravu preduzeća da samostalno donosi svoje privredne planove, raspodeljuje ostvareni dohodak, utvrđuje lične dohotke radnika i odlučuje o svojoj organizaciji, unutrašnjim odnosima i poslovanju. U skladu sa odredbama Ustava i načelima radničkog samoupravljanja samostalnost preduzeća može biti ograničena samo saveznim zakonom i saveznim društvenim planom.

Stalnost u vršenju privredne delatnosti znači da jednom osnovano preduzeće pravno i ekonomski postoji, bez obzira na promene u njegovom radnom kolektivu ili u organizacionoj strukturi, i da se ne može ukinuti voljom radnog kolektiva ili osnivača ni odlukom društvenog organa ako nisu ispunjeni određeni ekonomski i pravni uslovi i ukoliko nije sproveden propisani postupak.

Preduzeće vrši jednu ili više određenih privrednih delatnosti. Privredne delatnosti su podeljene na oblasti: proizvodnje, saobraćaja i veza, razmene, vršenja usluga i izdavačke delatnosti. U oblast proizvodnje spadaju: industrijska, rudarska i građevinska delatnost, eksploatacija šuma, poljoprivredna delatnost, proizvodnja filmova i eksploatacija sirovina biljnog ili životinjskog porekla. U oblast saobraćaja i veza spadaju: prevoz putnika i robe sredstvima železničkog, pomorskog, rečnog, vazdušnog ili drumskog saobraćaja i prenos poštanskih pošiljaka i telegrafskih i telefonskih saopštenja. U oblast razmene spadaju: kupoprodaja robe u unutrašnjem prometu, spolnotrgovinska delatnost, posredovanje, komisijon, zastupanje, uskladištavanje, špedicija i raspodela filmova. U oblast vršenja usluga spadaju: ugostiteljstvo, turizam, zanatstvo, komunalna delatnost, prikazivanje filmova i pružanje drugih razonoda, kvalitativni i kvantitativni prijem robe, projektovanje, unapređenje organizacije preduzeća, auto-servisna služba, davanje obaveštenja i reklamna delatnost, pružanje usluga domaćinstvima i vršenje drugih sličnih privrednih usluga. U oblast izdavačke delatnosti spadaju: izdavačka, novinska i izdavačko-štamarska delatnost.

NIVANJE PREDUZEĆA

OSNIVAČI. Pravo na osnivanje preduzeća imaju: državni organi (Savezno izvršno veće, republička izvršna veća, izvršna veća autonomnih jedinica i narodni odbori); privredne organizacije (podrazumevaju se i poslovna udruženja); zadrugne organizacije (i nezemljoradničke zadruge); društvene organizacije (i privredne komore), i grupe građana.

Posebnim propisima je predviđeno da pojedine vrste preduzeća mogu osnovati samo određeni organi i organizacije. Tako, na primer, železničko transportno preduzeće mogu osnovati izvršna veća narodnih republika i izvršna veća autonomnih jedinica (stav 1. čl. 13. Zakona o organizaciji Jugoslovenskih železnica).³ Preduzeće poštanskog, telefonskog i telegrafskog saobraćaja mogu osnovati narodni odbori, zajednice preduzeća poštanskog, telegrafskog i telefonskog saobraćaja. Zajednica jugoslovenskih pošta, telegrafa i telefona i postojeća preduzeća poštanskog, telegrafskog i telefonskog saobraćaja (stav 1. čl. 24. Zakona o organizaciji Jugoslovenskih pošta, telegrafa i telefona).⁴ Preduzeće za promet filmova mogu osnovati Savezno izvršno veće i republička izvršna veća (čl. 44. Zakona o filmu),⁵ dok zemljoradnička zadruga može osnovati preduzeće u okviru svoje privredne delatnosti (stav 1. čl. 2. Uredbe o zemljoradničkom zadrugarstvu).⁶

USLOVI ZA OSNIVANJE. Osnivač je dužan da preduzeću koje osniva obezbedi osnovna i obrtna sredstva. Osnovna sredstva se, po pravilu, obezbeđuju ugovorom o zajmu za investicije koji zaključuje osnivač ili preduzeće u izgradnji s bankom i dodeljivanjem osnovnih sredstava u naturi ili u novcu.

Zajam za investicije daje se za pokriće osnivačkih troškova i za formiranje osnovnih sredstava. Kad ugovor o zajmu za investicije zaključuje osnivač, on je do konstituisanja preduzeća po pravilu i glavni dužnik prema banci, dok posle konstituisanja može svoja prava i obaveze iz ugovora o zajmu za investicije preneti na novoosnovano preduzeće, ali je u svojstvu jemca obavezan prema banci. Kad ugovor o zajmu za investicije zaključuje preduzeće u izgradnji, osnivač je dužan da pruži jemstvo banci za isplatu zajma za investicije ako ona to zahteva i da ispunji druge uslove iz ugovora o zajmu.

U slučaju dodeljivanja osnovnih sredstava u naturi ili u novcu, preduzeće u izgradnji stiče pravo njihovog korišćenja, dok osnivač ima pravo na povraćaj vrednosti tih sredstava uz kamatu. Obrtna sredstva obezbeđuju se preko poslovnog fonda preduzeća i putem kratkoročnih kredita od banke. Odnosi u vezi sa obezbeđenjem osnovnih i obrtnih sredstava određuju se ugovorom između osnivača i preduzeća.

Kad preduzeće osniva grupa građana, sredstva potrebna za početak rada obezbeđuju građani, ali ih može obezbediti i opštinski narodni odbor. Građani koji su obezbedili sredstva preduzeća imaju pravo na povraćaj vrednosti uz kamatu koja ne može biti veća od kamate na štedne uloge. Način povraćaja vrednosti ovih sredstava uređuje se ugovorom između grupe građana-osnivača i preduzeća.

Pored ovih opštih uslova, za osnivanje preduzeća potrebno je da budu ispunjeni i posebni uslovi u pogledu tehničke opremljenosti, higijensko-sanitarnih zaštitnih mera, stručne spreme radnika i lokacije poslovnih i pogonskih jedinica preduzeća.

Kao poseban uslov za osnivanje pojedinih vrsta preduzeća propisano je i odobrenje određenih državnih organa. Tako, na primer, za osnivanje izdavačkih preduzeća kad su osnivači privredne organizacije, društvene organizacije i grupe građana potrebno je odobrenje saveta za prosvetu i kulturu sreskog narodnog odbora i saglasnost republičkog saveta za prosvetu i kulturu, a ako su osnivači državni organi i ustanove potrebna je saglasnost republičkog saveta za prosvetu i kulturu (ova saglasnost nije potrebna ako su osnivači Savezno izvršno veće i republička izvršna veća — čl. 11. i 12. Zakona o izdavačkim preduzećima i izdavačkim ustanovama).⁷ Za osnivanje preduzeća za snimanje filmova kad su osnivači privredne organizacije, društvene organizacije i grupe građana potrebno je odobrenje republičkog organa za privredu i saglasnost republičkog saveta za prosvetu i kulturu, a ako su osnivači državni organi i ustanove saglasnost republičkog saveta za prosvetu i kulturu (ova saglasnost nije potrebna kad preduzeće osnivaju Savezno izvršno veće i republička izvršna veća — čl. 16. i 17. Zakona o filmu). Za osnivanje novinskog preduzeća ako su osnivači privredne organizacije i društvene organizacije potrebno je odobrenje sreskog narodnog odbora (čl. 13. Zakona o novinskim preduzećima i ustanovama). Za osnivanje preduzeća od strane zemljoradničkih zadruga potrebno je odobrenje nadležnog saveta opštinskog narodnog odbora (čl. 6. Uredbe o zemljoradničkim zadrugama), a za osnivanje preduzeća koje se bavi prometom žitarica i preradevina od žitarica na veliko, posebno odobrenje

¹ »Službeni list FNRJ«, br. 50/60.

² »Službeni list FNRJ«, br. 50/60.

³ »Službeni list FNRJ«, br. 17/56.

⁴ »Službeni list FNRJ«, br. 18/58; izmene i dopune u br. 30/58, 22/59, 27/59, 49/59 i 53/59.

⁵ »Službeni list FNRJ«, br. 44/59.

⁶ S obzirom da se prikaz ograničava na osnivanje i prestanak preduzeća i druga statusna pitanja, izostavljen je osvrt na radničko samoupravljanje (vidi: »Razvoj radničkog samoupravljanja«, »Jugoslovenski pregled«, 1957, str. 15–22 (9–16)), i raspodelu dohotka (vidi: »Raspodela ukupnog prihoda privrednih organizacija«, »Jugoslovenski pregled«, 1960, str. 11–15 (1–5)). O novim principima raspodele dohotka, »Jugoslovenski pregled« će pisati u jednom od narednih brojeva.

⁷ »Službeni list FNRJ«, br. 51/53; izmene i dopune u br. 30/54, 47/54, 8/54, 11/54, 19/56, 49/56 i 3/58.

Saveznog državnog sekretarijata za poslove robnog prometa (čl. 5. Uredbe o prometu žitarica i preradevina od žitarica na veliko).^{*}

Posebno odobrenje za osnivanje preduzeća potrebno je i kad grupa građana osniva preduzeće. Ovo odobrenje izdaje opštinski narodni odbor. Opštinski narodni odbor dužan je izdati odobrenje za osnivanje preduzeća, ako je to ekonomski opravdano.

POSTUPAK. U postupku osnivanja preduzeća razlikuju se tri faze. Prva faza je donošenje akta o osnivanju preduzeća i upisivanje ovog akta u registar preduzeća, kao i pribavljanje odobrenja ili saglasnosti za osnivanje preduzeća, ako je to posebnim propisima predviđeno. Druga faza je izvršenje pripremnih radnji za početak rada preduzeća. Treća faza je konstituisanje preduzeća odnosno davanje odobrenja za njegovo konstituisanje, izbor organa radničkog samoupravljanja, donošenje pravila preduzeća, pravilnika o raspodeli čistog prihoda i pravilnika o ličnim dohocima, preuzimanje preduzeća na upravljanje od strane radnog kolektiva i upis konstituisanja preduzeća u registar preduzeća. Sve ove faze su naročito izražene kod osnivanja industrijskih preduzeća, dok kod osnivanja manjih preduzeća (posebno u oblasti trgovine i ugostiteljstva) one nisu tako izražajne i mogu se svesti na jednu.

Međutim, za konstituisanje izdavačkih preduzeća nije potrebno posebno odobrenje, već se po pribavljanju odobrenja odnosno saglasnosti za osnivanje od nadležnog državnog organa preduzeće upisuje u registar i od tog momenta se smatra da je izdavačko preduzeće osnovano (čl. 13. Zakona o izdavačkim preduzećima i izdavačkim ustanovama).

Donošenje akta o osnivanju. Akt o osnivanju preduzeća donosi se u formi rešenja, odluke ili zaključka, što zavisi od osnivača. Rešenje o osnivanju preduzeća donose Savezno izvršno veće, republička izvršna veća, izvršna veća autonomnih jedinica i narodni odbori. Odluku o osnivanju preduzeća donose zadružne organizacije i društvene organizacije, a zaključak privredne organizacije i grupe građana. Izvršna veća donose rešenja o osnivanju preduzeća na svojim sednicama, a narodni odbori na sednici oba veća ravnopravno. Kad preduzeće osnivaju zadružne organizacije, odluku o osnivanju donosi najviši organ tih organizacija. Kad preduzeće osnivaju privredne organizacije, zaključak o osnivanju preduzeća donosi radnički savet preduzeća odnosno upravni odbor poslovnog udruženja, a kad preduzeće osniva grupa građana, zaključak se donosi na zboru građana koji ga osnivaju.

Akt o osnivanju preduzeća sadrži: ime (firmu) i sedište preduzeća, vrste privrednih delatnosti kojima će se preduzeće baviti, osnovna i obrtna sredstva, ime direktora i njegova ovlašćenja u pogledu pripremnih radnji za početak rada preduzeća, oznaku organa koji će vršiti nadzor nad radom direktora u pogledu izvršenja pripremnih radnji za početak rada preduzeća, oznaku organa ili organizacije koja osniva preduzeće, način plaćanja radnika do konstituisanja preduzeća i rok do koga je potrebno izvršiti konstituisanje preduzeća. Iste elemente u celini sadrži i akt o osnivanju preduzeća u izgradnji. Ako se donošenjem akta o osnivanju vrši i konstituisanje preduzeća (ne postoji faza izgradnje), akt ne sadrži ime direktora i njegova ovlašćenja u pogledu pripremnih radnji za početak rada preduzeća, oznaku organa koji će vršiti nadzor nad radom direktora u pogledu izvršenja pripremnih radnji za početak rada preduzeća i način plaćanja radnika do konstituisanja preduzeća.

Pored ovih, akt o osnivanju preduzeća može da sadrži i druge elemente. Tako, na primer, akt o osnivanju ugostiteljskog preduzeća može sadržati i obavezu potrošačima da će ugostiteljske usluge vršiti na način koji odredi osnivač i sl.

Akt o osnivanju preduzeća se upisuje u registar preduzeća.

Od dana upisa akta o osnivanju u registar, preduzeće stiče svojstvo pravnog lica, ali ne i sposobnost da samostalno zaključuje sve vrste pravnih poslova. Potpunu poslovnu sposobnost preduzeće stiče tek upisom konstituisanja u registar preduzeća.

^{*} »Službeni list FNRJ«, br. 16/58; izmene i dopune u br. 18/58, 29/58 i 26/60.

Preduzeće u izgradnji. Dok je preduzeće u izgradnji, po pravilu, jedini njegov organ je direktor. Međutim, direktor preduzeća u izgradnji nema sva ovlašćenja koja ima direktor preduzeća. Njegov delokrug ograničen je na radnje usmerene na izgradnju i stavljanje u pogon preduzeća.

Dok se odnos između osnivača i preduzeća zasniva na ugovoru i određenim pravima predviđenim propisima, odnos između osnivača i preduzeća u izgradnji sadrži u sebi elemente neposrednog rukovođenja radom preduzeća. Osnivač postavlja direktora preduzeća u izgradnji i određuje mu ovlašćenja, vrši nadzor nad poslovanjem preduzeća i ima pravo da neposredno utiče na vršenje poslova u preduzeću izdavanjem naređenja i uputstava koja su obavezna za direktora. Takav odnos je posledica okolnosti što su sredstva osnivača uložena u osnivanje preduzeća i da u pogledu raspolaganja tim sredstvima odgovara osnivač.

U preduzeću u izgradnji, po pravilu, nema organa radničkog samoupravljanja. Međutim, ako u fazi izgradnje preduzeće otpočne s radom, pojedini pogoni iz sporedne delatnosti preduzeća obrazuju organe radničkog samoupravljanja po opštim propisima o obrazovanju ovih organa. Ovi organi samoupravljanja nemaju punu samoupravnost kao organi radničkog samoupravljanja u preduzećima, jer njihove odluke podležu odobrenju direktora. Ako se direktor preduzeća u izgradnji ne složi sa odlukom organa radničkog samoupravljanja pogona, on je ne može poništiti ili preinčiti, već samo zadržati od izvršenja, a konačnu odluku o tome donosi osnivač ili organ određen od strane osnivača. S druge strane, ako s radom otpočne pogoni iz osnovne delatnosti preduzeća, izvršiće se konstituisanje preduzeća. Od dana upisa konstituisanja, preduzeće gubi status preduzeća u izgradnji. Radni kolektiv preuzima upravljanje i dalju izgradnju preduzeća, dok se prava osnivača i ovlašćenja direktora preduzeća u izgradnji gase.

Za vreme trajanja izgradnje preduzeća, lične dohotke radnika određuje osnivač ili organ koga on ovlasti. Ako ih osnivač odnosno organ koga je on ovlastio ne odredi, lični dohodi se određuju prema propisima o platama javnih službenika.

Konstituisanje. Konstituisanju preduzeća pristupa se kada su završene sve pripremnne radnje za početak rada preduzeća (kada je završena faza izgradnje) odnosno kada je preduzeće spremno da otpočne s radom u svojoj osnovnoj delatnosti.

Pre pristupanja konstituisanju mora se pribaviti posebno odobrenje koje izdaje organ uprave opštinskog narodnog odbora nadležan za poslove privrede. Odobrenje se izdaje u formi rešenja koje se donosi po postupku i u formi predviđenoj u Zakonu o opštem upravnom postupku. Predlog za izdavanje odobrenja za konstituisanje preduzeća podnosi direktor preduzeća, ali ga može podneti i radni kolektiv, osnivač ili organ ovlašćen da vrši nadzor nad radom preduzeća.

Pre donošenja rešenja o odobrenju konstituisanja, organ uprave opštinskog narodnog odbora nadležan za poslove privrede oformljuje komisiju da ispita da li su ispunjeni svi uslovi potrebni za početak rada preduzeća. Komisija naročito pribavlja izveštaj i mišljenja nadležnih inspektorata da li preduzeće odgovara svim propisima i tehničkim, higijensko-tehničkim i sanitarnim uslovima. Organ uprave opštinskog narodnog odbora nadležan za poslove privrede neposredno ocenjuje da li je akt o osnivanju donesen od strane ovlašćenog organa, postoji li odobrenje za osnivanje preduzeća i dr.

U rešenju o odobrenju konstituisanja preduzeća određuje se rok za njegovo konstituisanje, odnosno dan izbora organa radničkog samoupravljanja, broj članova tih organa, izborna komisija i rok za podnošenje pravila preduzeća. Iz rešenja treba da se vide i podaci o preduzeću (predmet poslovanja, osnovna i sporedna delatnost, pogonske i poslovne jedinice preduzeća i dr.), oznaka osnivača i konstatacija da li preduzeće ispunjava propisane uslove za osnivanje i početak rada (opšte i posebne, ukoliko su i posebni uslovi propisani za pojedine vrste preduzeća), kao i da li postoji odobrenje za osnivanje preduzeća, ako je takvo odobrenje predviđeno posebnim propisima.

Organ uprave opštinskog narodnog odbora nadležan za poslove privrede ne može uskratiti odobrenje za konstituisanje ako su ispunjeni svi uslovi propisani za osnivanje i početak rada preduzeća.

O zahtevu za izdavanje odobrenja za konstituisanje preduzeća, koji podnosi njegov direktor, nadležan organ donosi rešenje u roku od 30 dana od dana prijema zahteva. Ako ovaj organ ne donese rešenje o odobrenju konstituisanja u roku od 30 dana od dana prijema zahteva, preduzeće ima pravo žalbe odgovarajućem organu uprave sreskog narodnog odbora kao da je zahtev odbijen. Istom organu preduzeće izjavljuje žalbu i u slučaju kada je rešenjem odbijen zahtev za izdavanje odobrenja za konstituisanje preduzeća.

Nadzor nad izvršenjem konstituisanja preduzeća vrši organ uprave opštinskog narodnog odbora nadležan za poslove privrede.

Posle izbora organa radničkog samoupravljanja vrši se primopredaja preduzeća između dotadašnjeg direktora i radnog kolektiva kada je u postupku za osnivanje postojala faza izgradnje preduzeća. Direktor je dužan da novozabranom radničkom savetu (ili radnom kolektivu ako se ne bira radnički savet) podnese izveštaj o izgradnji preduzeća odnosno o izvršenim pripremima radnjama za početak rada preduzeća i o svim zaključenim poslovima. O primopredaji se sastavlja primopredajni bilans kojim se utvrđuje stanje sredstava preduzeća i izvora tih sredstava i vreme konstituisanja. Dotadašnji direktor ostaje na dužnosti do postavljenja novog direktora. Novi direktor se postavlja, po pravilu, prilikom konstituisanja preduzeća.

Preduzeće je dužno otpočeti s radom u roku od dva meseca po prijemu rešenja o odobrenju konstituisanja, u protivnom rešenje prestaje da važi.

Odnosi između preduzeća i osnivača regulišu se ugovorom. Ovim ugovorom se mogu regulisati veoma različiti odnosi. Tako, na primer, može se odrediti da je preduzeće obavezno da prodaje samo robu koju proizvodi osnivač i po cenama koje on odredi ili da proizvodi i vrši usluge samo (ili prvenstveno) za potrebe osnivača; da je osnivač dužan da preduzeću obezbedi potrebne kontingente robe ili da mu obezbedi potrebne narudžbine za proizvodnju odnosno za vršenje usluga, a ako je osnivač društvena organizacija — da je preduzeće dužno vršiti onu privrednu delatnost koja je u skladu sa ciljevima društvene organizacije ili da je preduzeće dužno da zaposli određen broj članova društvene organizacije-osnivača. Ugovor ne može sadržati klauzule suprotne načelima radničkog samoupravljanja i postojećim propisima.

PREDMET POSLOVANJA PREDUZEĆA. Predmet poslovanja preduzeća su privredne delatnosti kojima se preduzeće bavi i koje su utvrđene u aktu o osnivanju preduzeća i upisane u registar. Predmet poslovanja određuje se aktom o osnivanju preduzeća ne samo po privrednim oblastima i granama, već i po grupama poslova u okviru pojedinih grana, ili po vrstama proizvoda odnosno usluga. Preduzeće može upisati u registar kao svoj predmet poslovanja jednu ili više sličnih ili različitih privrednih delatnosti. U slučaju da su predmet poslovanja preduzeća više različitih privrednih delatnosti, u aktu o osnivanju i u registru potrebno je odrediti koja se privredna delatnost smatra osnovnom. U svom sastavu preduzeće može imati samo pogone i poslovne jedinice koje vrše privrednu delatnost povezanu s njegovim predmetom poslovanja.

Preduzeće može promeniti svoj predmet poslovanja.⁹ Ovo proizlazi iz načela samostalnosti i samoupravnosti preduzeća. Praksa je prihvatila načelo da o promeni predmeta poslovanja preduzeća rešava radnički savet. Radnički savet dostavlja svoju odluku opštinskom narodnom odboru. O proširenju predmeta poslovanja preduzeća (ako se prihvataju nove privredne delatnosti), opštinski narodni odbor sprovodi postupak za utvrđivanje da li preduzeće ispunjava propisane uslove za obavljanje novih privrednih delatnosti

i donosi rešenje kojim izdaje ili uskraćuje odobrenje za promenu predmeta poslovanja preduzeća. Ako se radi o sužavanju predmeta poslovanja (ako se napuštaju postojeće privredne delatnosti), opštinski narodni odbor samo evidentira odluku radničkog saveta o promeni predmeta poslovanja preduzeća. Odluku o promeni predmeta poslovanja s rešenjem opštinskog narodnog odbora preduzeće dostavlja okružnom privrednom sudu radi upisa u registar preduzeća.

Međutim, preduzeća koja su sa osnivačem zaključila ugovor o načinu, rokovima i uslovima za povraćaj vrednosti sredstava koja je obezbedio osnivač, ili kojim su utvrđene poslovne obaveze preduzeća prema osnivaču ne mogu menjati predmet poslovanja bez saglasnosti osnivača, ako se tom promenom onemogućava ili ometa izvršenje takvog ugovora. Isto tako preduzeća osnovana od strane društvenih organizacija u cilju vršenja određene privredne delatnosti koja doprinosi ostvarenju zadataka osnivača ne mogu menjati svoj predmet poslovanja bez saglasnosti osnivača.

Pored toga, posebnim propisima za određene vrste preduzeća predviđena je posebna saglasnost za promenu njihovog predmeta poslovanja. Tako, na primer, komunalna preduzeća ne mogu menjati svoj predmet poslovanja bez saglasnosti opštinskog narodnog odbora. Preduzeća osnovana od strane zemljoradničkih zadruga ne mogu bez odobrenja zadruge menjati niti napustiti svoju osnovnu privrednu delatnost, ali je mogu proširivati i dopunjavati (čl. 7. Uredbe o zemljoradničkim zadrugama). Isto tako izdavačka preduzeća osnovana od strane privrednih organizacija, društvenih organizacija ili grupe građana ne mogu menjati svoj predmet poslovanja bez saglasnosti osnivača i odobrenja saveta za prosvetu i kulturu sreskog narodnog odbora, a osnovana od strane državnih organa — bez saglasnosti osnivača i republičkog saveta za prosvetu i kulturu (saglasnost republičkog saveta za prosvetu i kulturu nije potrebna ako je izdavačko preduzeće osnovano od strane izvršnog veća — čl. 19. Zakona o izdavačkim preduzećima i izdavačkim ustanovama). Isto važi i za novinska preduzeća koja se bave izdavanjem knjiga i drugih publikacija kao stalnom delatnošću.

SEDIŠTE PREDUZEĆA. Sedište preduzeća se nalazi, po pravilu, u mestu iz koga se stvarno upravlja i rukovodi poslovanjem preduzeća. Sedište se određuje u aktu o osnivanju preduzeća.¹⁰

O promeni sedišta preduzeća odlučuje radnički savet.

Ako preduzeće premesti svoje sedište na područje drugog okružnog privrednog suda, ono je dužno da ovu promenu prijavi sudu kod koga je bilo upisano u registar preduzeća. Uz prijavu se mora podneti i odobrenje opštinskog narodnog odbora na čije se područje sedište premešta, kao i odobrenje opštinskog narodnog odbora na čijem je području ranije bilo. Sud ranijeg sedišta preduzeća donosi rešenje o brisanju preduzeća iz svog registra preduzeća koje, zajedno sa overenim izvodom iz registra preduzeća i svim spisima, dostavlja okružnom privrednom sudu na čijem se području nalazi novo sedište. Ovaj sud donosi rešenje o upisu preduzeća u registar preduzeća i unosi sve podatke iz dostavljenog izvoda.

FIRMA PREDUZEĆA. Svako preduzeće ima ime (firmu) pod kojim posluje i kojim se potpisuje.

Firma sadrži oznaku koja upućuje na osnovnu delatnost preduzeća, a može sadržavati i druge oznake. Preduzeće može imati i skraćenu oznaku firme. U pogledu izbora firme, osnivač i samo preduzeće su slobodni. Firma mora samo da sadrži oznaku koja upućuje na osnovnu delatnost preduzeća; ona ne može da sadrži imena živih ljudi, ako to nije posebnim propisima dozvoljeno, niti oznake koje predstavljaju oznake državnog organa.

Preduzeće može promeniti firmu ako promeni predmet poslovanja ili se njegov predmet poslovanja u tolikoj meri izmeni da firma više ne odgovara dotadašnjoj osnovnoj delatnosti preduzeća.

Promenu firme preduzeća odobrava opštinski narodni odbor. Preduzeće može promeniti firmu i po sopstvenoj inicijativi — na primer smatra da će njena promena doprineti većem uspehu preduzeća i sl. U ovom slučaju o promeni firme preduzeća odlučuje radnički savet. Kako se firma preduzeća obavezno unosi u pravila preduzeća, promena firme uslovljava i promenu pravila, a kako promenu pravila odobrava opštinski narodni odbor, to je i za promenu firme

⁹ U postojećim propisima nije regulisan postupak za promenu predmeta poslovanja preduzeća.

¹⁰ Pitanje promene sedišta preduzeća regulisano je Uputstvom o registraciji privrednih organizacija. »Službeni list FNRJ«, br. 45/54; izmene i dopune u br. 27/58.

preduzeća po sopstvenoj inicijativi potrebno odobrenje opštinskog narodnog odbora. Poseban slučaj promene firme preduzeća je kad je preduzeće obavezno da promeni firmu na osnovu presude privrednog suda, donesene po tužbi drugog preduzeća za zaštitu firme.

Okružni privredni sud je dužan da prilikom upisa preduzeća u registar preduzeća po službenoj dužnosti vodi računa da ne bude upisano preduzeće s firmom koju već nosi neko drugo preduzeće iz iste osnovne delatnosti. U tom slučaju okružni privredni sud će odbiti da izvrši upis u registar preduzeća, dok preduzeće koje je podnelo prijavu ne promeni firmu.

Preduzeća imaju pravo da zahtevaju zaštitu firme od ma kog okružnog privrednog suda. Da bi jedno preduzeće moglo zahtevati poništaj firme nekog drugog preduzeća potrebno je da dokaže: da postoji istovetnost firmi¹¹, da je preduzeće ranije registrovalo firmu ili bar da je ranije podnelo prijavu za upis firme u registar preduzeća (pravo prvenstva), da se radi o preduzećima sa istom osnovnom delatnošću i da za poništaj firme drugog preduzeća ima poslovan interes.

REGISTAR PREDUZEĆA. Sva preduzeća moraju biti upisana u registar preduzeća. U toku postupka za osnivanje, preduzeće se dva puta upisuje u registar: kad stiče svojstvo pravnog lica (tada se upisuje akt o osnivanju preduzeća) i kad radni kolektiv preuzme upravljanje preduzećem, a preduzeće stiče pravo da otpočne rad u svojoj osnovnoj delatnosti (tada se vrši upis konstituisanja preduzeća).

Registar preduzeća vodi okružni privredni sud na čijem je području sedište preduzeća. Prijavu za upis akta o osnivanju preduzeća podnosi direktor preduzeća. U registar preduzeća upisuju se svi podaci koje sadrži prijava.

Registar preduzeća je javan. Stoga se pretpostavlja da su podaci iz registra preduzeća poznati svakom licu koje stupa u poslovne odnose s preduzećem. Ova se pretpostavka ne može obarati.

ORGANIZACIJA PREDUZEĆA

PRAVILA PREDUZEĆA. Pravila preduzeća su osnovni i najvažniji organizaciono-pravni akt preduzeća. Preduzeće ne može pravno da postoji i posluje bez pravila.

Pravila donosi radnički savet prilikom konstituisanja preduzeća. Predlog pravila sastavlja upravni odbor i iznosi ga na primedbe radnom kolektivu preduzeća. Primljene primedbe upravni odbor razmatra, a one koje ne usvoji iznosi pred radnički savet zajedno s predlogom pravila.

Ako radnički savet ne donese pravila u roku određenom u rešenju o konstituisanju preduzeća, opštinski narodni odbor može raspustiti radnički savet i upravni odbor i raspisati nove izbore, a u preduzeću u kome se ne biraju organi može smeniti direktora.

Izmene i dopune pravila preduzeća vrše se, po pravilu, po istom postupku po kome se donose pravila preduzeća.

Pravila preduzeća sadrže: odredbe kojima se regulišu unutrašnja organizacija preduzeća, prava i dužnosti radnog kolektiva i pojedinih organa u preduzeću, a kod manjih preduzeća i odredbe o radnim odnosima. Veća preduzeća imaju posebne pravilnike o radnim odnosima.

Pravila preduzeća odobrava opštinski narodni odbor.

Pravila preduzeća podnosi na odobrenje direktor preduzeća. Opštinski narodni odbor odobrava pravila preduzeća rešenjem. Ako pravila preduzeća nisu u saglasnosti s postojećim propisima, opštinski narodni odbor vraća pravila preduzeću sa svojim pismenim primedbama i određuje rok u kome je dužno da postupi po njima. Ako preduzeće u određenom roku ne postupi po primedbama, opštinski narodni odbor može raspustiti radnički savet

i upravni odbor i raspisati nove izbore, a u preduzeću u kome se ne biraju organi, smeniti direktora preduzeća.

UNUTRAŠNJA ORGANIZACIONA PODELA PREDUZEĆA. Kakva će biti unutrašnja organizaciona podela preduzeća zavisi od vrste preduzeća, a u okviru preduzeća iste vrste od njihove veličine, prirode privredne delatnosti koju preduzeće vrši i drugih uslova poslovanja. Pravilima preduzeća se određuje unutrašnja organizaciona podela preduzeća na *organizacione jedinice* koje obavljaju pojedine vrste administrativnih i stručnih poslova.

Pogonske i poslovne jedinice preduzeća. Za osnivanje pogonskih i poslovnih jedinica moraju biti ispunjeni svi uslovi propisani za osnivanje preduzeća u odgovarajućoj privrednoj delatnosti.

Odobrenje za osnivanje pogonske ili poslovne jedinice daje savet opštinskog narodnog odbora nadležan za poslove privrede na čijem se području osniva jedinica. Savet ne može uskratiti odobrenje ako su ispunjeni svi propisani uslovi.

Pravilima preduzeća i ugovorom kojim se stvaraju prava i obaveze za preduzeće, po pravilu, regulišu se: status pogonske ili poslovne jedinice (da li je jedinica sa samostalnim ili unutrašnjim obračunom), da li pogonska ili poslovna jedinica ima posebne organe radničkog samoupravljanja, ovlašćenje za poslovanje i sl. Ugovor odobravaju organi uprave opštinskih narodnih odbora nadležni za poslove privrede na čijem se područjima nalazi sedište preduzeća i sedište poslovne jedinice. Oni ne mogu ulaziti u celishodnost pojedinih odredaba ugovora.

Pogonska ili poslovna jedinica koja je u mogućnosti da samostalno vrši privrednu delatnost ima pravo da se izdvoji u samostalno preduzeće.

Za njeno izdvajanje u samostalno preduzeće postoje tri načina: kad radnički savet preduzeća donese odluku o izdvajanju jedinice na predlog radnog kolektiva jedinice ili po sopstvenoj inicijativi, kad opštinski narodni odbor donese rešenje o izdvajanju jedinice na predlog radnog kolektiva jedinice pošto je radnički savet preduzeća ovaj predlog odbio i kad opštinski narodni odbor po svojoj inicijativi donese rešenje o izdvajanju jedinice.

Posebnim propisima primena drugog i trećeg načina izdvajanja pogonske ili poslovne jedinice u samostalno preduzeće je isključena kod preduzeća pojedinih privrednih grana ili delatnosti. Tako, na primer, prodavnice proizvođačkih preduzeća, otkupne stanice i stovarišta mogu se izdvojiti u samostalno preduzeće samo na osnovu odluke radničkog saveta preduzeća (čl. 17. Uredbe o trgovinskoj delatnosti i trgovinskim preduzećima i radnjama).¹² Pogonske i poslovne jedinice komunalnog preduzeća mogu se izdvojiti u samostalno preduzeće samo na osnovu odluke radničkog saveta preduzeća; radnički savet preduzeća ovu odluku donosi uz saglasnost narodnog odbora koji je osnovao komunalno preduzeće.

Na osnovu odluke o izdvajanju pogonske ili poslovne jedinice u samostalno preduzeće vrši se raspodela imovine između nje i preduzeća.

SPAJANJE, PRIPAJANJE I PODELA PREDUZEĆA

Spajanje, pripajanje i podela preduzeća predstavljaju načine prestanka preduzeća, a spajanje i podela preduzeća i načine nastajanja novih preduzeća.

O spajanju dva ili više preduzeća odlučuju radnički saveti preduzeća koja se spajaju. O pripajanju jednog preduzeća drugom, odlučuju radnički saveti preduzeća koje se pripaja i preduzeća kome se vrši pripajanje. U oba slučaja potrebno je da su odluke radničkih saveta preduzeća saglasne. O podeli preduzeća odlučuje radnički savet preduzeća koje se deli.

S obzirom da spajanjem i podelom preduzeća nastaje novo preduzeće, odluke radničkih saveta treba da sadrže i sve elemente koje treba da ima akt o osnivanju preduzeća.

Odluke radničkih saveta o spajanju, pripajanju i podeli preduzeća podležu odobrenju opštinskih narodnih odbora

¹¹ Istovetnost firmi preduzeća postoji ako su tekstovi firmi preduzeća toliko slični da i pri normalnoj pažnji, koja je uobičajena u prometu, stvaraju pometnju kod komitenata ili drugih lica sa kojima preduzeća posluju. Istovetnost praktično postoji kada su pored iste oznake u firmama i reči koje upućuju na privrednu delatnost preduzeća istovetne.

¹² »Službeni list FNRJ«, br. 49/59; izmene i dopune u br. 9/60. i 19/60.

na čijim se područjima nalaze sedišta preduzeća. Uz zahtev za odobrenje mora se podneti potvrda nadležnog okružnog javnog tužioca da protiv preduzeća koja se spajaju, pripajaju ili dele nije pokrenut postupak za privredni prestup. Opštinski narodni odbor može uskratiti izdavanje odobrenja, ako se spajanjem ili pripajanjem preduzeća ide za stvaranjem monopolskog položaja na tržištu, što je stvar njegove ocene.

Prestanak preduzeća koja se spajaju i preduzeća koja se pripajaju ili dele upisuje se u registar preduzeća i objavljuje u službenom listu. Upis se vrši na osnovu odluke radničkih saveta i odobrenja opštinskih narodnih odbora. Preduzeća koja nastaju spajanjem ili podelom preduzeća moraju se konstituisati i upisati u registar preduzeća. U istom rešenju kojim odobrava spajanje ili podela preduzeća, opštinski narodni odbor izdaje i odobrenje za konstituisanje novog preduzeća.

Preduzeće nastalo spajanjem dva ili više preduzeća preuzima na sebe sva prava i obaveze ranijih preduzeća. Prava i obaveze preduzeća koje se pripaja drugom preduzeću prenose se na to preduzeće. Podelom preduzeća prenose se njegova prava i obaveze na novo preduzeće srazmerno vrednosti imovine koja im na osnovu deobe pripada. Raspodela imovine, u slučaju podela preduzeća na novo preduzeće, vrši se na način na koji se raspodeljuje imovina između preduzeća i pogonske i poslovne jedinice. Poverioci nezadovoljni raspodelom imovine mogu podneti zahtev nadležnom privrednom sudu za ponovnu raspodelu.

Preduzeća koja se spajaju ili pripajaju i preduzeća koja su nastala podelom sastavljaju primopredajni bilans. U svim tim slučajevima se ne sprovodi postupak likvidacije izuzev ako suprotno ne naredi savet opštinskog narodnog odbora za poslove privrede.

PRESTANAK PREDUZEĆA

OSNOVI PRESTANKA. Preduzeće prestaje da postoji kad više ne postoje ekonomski uslovi za njegov dalji rad ili kad usled insolventnosti nije više u mogućnosti da izvršava svoje obaveze. Do prestanka rada preduzeća može doći kada narodni odbor opštine ili drugi nadležni državni organ, u slučajevima predviđenim savezним i republičkim propisima, zabrani dalji rad preduzeća.

REDOVNA LIKVIDACIJA. Postupak redovne likvidacije pokreće se kad ne postoje ekonomski uslovi za dalji rad preduzeća ili kad su na osnovu posebnih propisa ovlašćeni državni organi zabranili dalji rad preduzeća, jer ne ispunjava uslove za obavljanje svoje privredne delatnosti.

Postupak redovne likvidacije sprovodi *likvidaciona komisija* opštinskog narodnog odbora na čijem se području nalazi sedište preduzeća. Likvidaciona komisija za svako preduzeće imenuje likvidatora ili likvidacionu upravu koji preduzimaju radnje u postupku redovne likvidacije. Likvidator i likvidaciona uprava imaju ista prava u postupku redovne likvidacije.

Opštinski narodni odbor ili drugi organ koji je doneo rešenje o prestanku preduzeća, dostavlja to rešenje likvidacionoj komisiji koja je dužna da po službenoj dužnosti pokrene postupak redovne likvidacije i imenuje likvidacionu upravu ili likvidatora.

Likvidaciona komisija određuje rok za sprovođenje postupka redovne likvidacije.

Likvidaciona uprava ili likvidator rade pod nadzorom i po uputstvima likvidacione komisije, koja su za njih obavezna.

Likvidaciona uprava ili likvidator su dužni da sastave predračun rashoda postupka redovne likvidacije, završni račun preduzeća za period od poslednjeg odobrenja završnog računa do primopredaje, i to posebno za svaku poslovnu godinu, zatim da na bazi inventarisanja sastave početni likvidacioni bilans; da unovče neunovčena obrtna sredstva preduzeća; da utvrde i naplate potraživanja preduzeća; da utvrde obaveze preduzeća i srede arhivu preduzeća.

Likvidaciona uprava ili likvidator rukovode poslovima preduzeća, zastupaju ga i zaključuju ugovore u njegovo ime, ukoliko je to potrebno da se završe nesvršeni poslovi preduzeća. Koji se poslovi imaju završiti u toku postupka redovne likvidacije određuje likvidaciona komisija.

Prestanak preduzeća, otvaranje postupka redovne likvidacije i imena članova likvidacione uprave ili likvidatora upisuju se u registar preduzeća. Prijavu za upis podnose likvidaciona uprava ili likvidator.

Danom upisa redovne likvidacije u registar preduzeća prestaju prava i dužnosti organa preduzeća. Istovremeno se vrši primopredaja preduzeća između dotadašnjih organa preduzeća i likvidacione uprave ili likvidatora. Primopredaja se vrši na osnovu inventarisanja. Danom upisa redovne likvidacije u registar preduzeća prestaju i ovlašćenja zastupnika i opunomoćnika preduzeća.

Otvaranje postupka redovne likvidacije objavljuje se u republičkom službenom listu, čime se istovremeno pozivaju poverioci i dužnici preduzeća da prijave svoja potraživanja ili dugovanja.

Likvidaciona komisija ne može vršiti isplatu dugova preduzeća pre no što utvrdi da je preduzeće likvidno. Ako je preduzeće likvidno, likvidaciona komisija isplaćuje dugove, a preostala sredstva preduzeća uplaćuje u korist opštinskog narodnog odbora. Ako preduzeće nije likvidno, likvidaciona komisija predlaže opštinskom narodnom odboru da preuzme sanaciju preduzeća, a ako je opštinski narodni odbor ne preduzme, podnosi predlog nadležnom okružnom privrednom sudu za pokretanje postupka prinudne likvidacije.

Po završetku redovne likvidacije, likvidaciona uprava ili likvidator sastavljaju završni likvidacioni bilans i zajedno sa odgovarajućom dokumentacijom dostavljaju ga likvidacionoj komisiji. Likvidaciona komisija dostavlja završni likvidacioni bilans na odobrenje opštinskom narodnom odboru.

Po odobrenju završnog likvidacionog bilansa, likvidaciona komisija podnosi predlog za brisanje preduzeća iz registra preduzeća.

SANACIJA I PORAVNANJE PREDUZEĆA. *Sanacija.* Državni organi, privredne i društvene organizacije mogu, u slučaju da privredno preduzeće više nije u stanju da odgovara svojim privrednim i društvenim obavezama u postupku prinudne likvidacije, preuzeti sanaciju preduzeća.

U cilju sprovođenja sanacije može se odrediti prinudna uprava nad preduzećem. Prinudnu upravu određuje opštinski narodni odbor po sopstvenoj inicijativi ili na predlog privredne ili društvene organizacije koje su preuzele sanaciju. Međutim, prinudnu upravu mogu odrediti i sreski narodni odbori, izvršna veća autonomnih jedinica, republičko izvršno veće i Savezno izvršno veće.

Izjavom o preuzimanju sanacije preduzeća, državni organ, privredna ili društvena organizacija preuzima obavezu da će solidarno s preduzećem izmiriti novčane obaveze preduzeća do iznosa koji je naznačen u izjavi o preuzimanju sanacije.

Poravnanje. Poverioci privrednog preduzeća, koje nije u mogućnosti da odgovori svojim privrednim i društvenim obavezama, mogu se sporazumeti o srazmernom smanjenju svojih potraživanja i načinu njihovog izmirenja. Ovaj sporazum odobrava okružni privredni sud na čijem se području nalazi sedište preduzeća. Sporazum obavezuje sve poverioce, ako se s njim saglasila većina čija potraživanja iznose više od polovine dugovanja preduzeća.

PRINUDNA LIKVIDACIJA. Postupak prinudne likvidacije se pokreće kad preduzeće ne izvršava obaveze prema društvenoj zajednici i kad od njega ni prinudnim putem nije moguće naplatiti potraživanje po izvršenom nalogu suda.

Za sprovođenje postupka prinudne likvidacije *nadležan* je okružni privredni sud na čijem se području nalazi sedište preduzeća.

Predlog za sprovođenje postupka prinudne likvidacije mogu podneti: poverioci, narodni odbor, banka, preduzeće koje je postalo nesposobno za vršenje svojih obaveza i likvidaciona komisija. Podnosilac ovog predloga dužan je da učini verovatnim nesposobnost preduzeća za vršenje privrednih i društvenih obaveza, a ako je podnosilac poverilac, dužan je podneti i dokaze o postojanju ovog novčanog potraživanja kao i da ga nije mogao prinudno naplatiti.

Predsednik okružnog privrednog suda određuje likvidaciono veće za sprovođenje postupka prinudne likvidacije.

Ako likvidaciono veće nađe da su ispunjeni uslovi za sprovođenje postupka prinudne likvidacije, zakazuje raspravu.

Posle sprovedene rasprave, likvidaciono veće odlučuje o otvaranju postupka prinudne likvidacije i imenuje likvidacionog upravnika preduzeća. Odluka o otvaranju postupka prinudne likvidacije objavljuje se u »Službenom listu FNRJ« i posebno dostavlja preduzeću, podnosiocu predloga, opštinskom narodnom odboru i banci. Otvaranje postupka prinudne likvidacije upisuje se u registar preduzeća.

Od dana otvaranja postupka prinudne likvidacije, preduzeće može vršiti samo tekuće i već započete poslove. Ono može da zaključuje nove ugovore samo u cilju okončanja započetih i još nezavršenih poslova. Sva potraživanja prema preduzeću s rokom smatraju se dospelim, prestaju teći kamate na potraživanja koja se izmiruju iz likvidacione mase, novčana potraživanja koja imaju za predmet povremene činidbe pretvaraju se u jednokratne činidbe. Organi preduzeća predaju dužnost likvidacionom upravniku. Primopredaja dužnosti vrši se u prisustvu likvidacionog sudije ili lica koje on ovlasti. Od dana otvaranja postupka prinudne likvidacije, sva postojeća sredstva preduzeća, izuzev osnovnih sredstava, upotrebiće se za namirenje poverilaca preduzeća.

Likvidacioni upravnik ima sve dužnosti i prava organa preduzeća.

Likvidacioni sudija vrši nadzor nad celokupnim poslovanjem likvidacionog upravnika. Likvidacioni sudija može likvidacionom upravniku davati obavezna uputstva protiv kojih likvidacioni upravnik može stavljati prigovore likvidacionom veću. Likvidacioni upravnik podnosi pismeni mesečni izveštaj likvidacionom sudiji o stanju poslovanja preduzeća.

Ispitivanje tražbina likvidacionih poverilaca vrši se na posebnom ročištu pred likvidacionim većem.

Likvidacionu masu sačinjava unovčena aktiva preduzeća. Iz likvidacione mase se isplaćuju poverioci sledećim redom: obaveze za pokriće društvenih potreba, zavod za socijalno osiguranje, banka, poverioci preduzeća i radnici za naplatu potraživanja koja proističu iz radnog odnosa.

Deobi likvidacione mase pristupa se kad pretežni deo imovine koji ulazi u likvidacionu masu bude unovčen. Deoba se vrši postupno, prema stanju novčane aktive. Likvidaciono veće donosi nacрте za glavnu deobu. Posle rasprave, likvidaciono veće donosi odluku o glavnoj deobi. Odluku o naknadnoj deobi donosi likvidacioni sudija. Kada likvidaciona masa bude unovčena, a preostali deo likvidacione mase predstavlja beznačajnu vrednost i kada je o svim ostvarenim tražbinama donesena pravosnažna odluka, pristupa se završnoj deobi.

Likvidacioni upravnik podnosi likvidacionom sudiji izveštaj o okončanju svih odnosa iz postupka prinudne likvidacije. Likvidacioni sudija podnosi likvidacionom veću predlog za zaključenje postupka prinudne likvidacije. Odluku o zaključenju postupka prinudne likvidacije likvidaciono veće objavljuje u republičkom službenom listu. Kad odluka o zaključenju postupka prinudne likvidacije postane pravosnažna, likvidaciono veće predlaže da se preduzeće briše iz registra preduzeća.

H. B.

Ispravka:—u broju od januara 1961. na str. 2 (2) prvi stubac, dvanaesti red, iza tabele 1, stoji »24%«, a treba »42%«.

SAVEZ NOVINARA JUGOSLAVIJE 1957—1960.

U periodu između IV i V kongresa Saveza novinara Jugoslavije (mart 1957 — decembar 1960) novinarstvo¹ se dalje afirmisalo kao važan faktor u borbi za preobražaj društvenih odnosa. U tom razdoblju jugoslovenska štampa je zabeležila osetan porast i po broju i tiražu listova. Pored dnevnih političko-informativnih listova, snažno se razvila i nedeljna politička, zabavna i stručna štampa, koja takođe vrši značajan politički i idejni uticaj na veliki broj čitalaca. Sa snažnim razvojem komunalnog sistema, lokalni listovi su dobili znatno veći društveno-politički značaj u životu svojih komuna. Istovremeno je i fabrička štampa postala važan činilac u aktivnosti radnih kolektiva, a s napretkom nauke i tehnike i stručni listovi dobijaju sve veći značaj. Danas u Jugoslaviji nema gotovo nijednog područja društvenog života koje je bez svog organa.

Štampa je postigla naročito veliki napredak u poboljšanju svoje informativnosti. Poslednjih godina dalje je razvijana dopisnička mreža u zemlji i inostranstvu. Građani su u mogućnosti da redovno i iscrpno prate zbivanja u zemlji i svetu.

KADROVI. Krajem 1960. u Savezu je bilo učlanjeno preko 2.800 novinara.

TABELA 1 — ČLANSTVO SAVEZA NOVINARA JUGOSLAVIJE
PO REPUBLIKAMA 1960.

	Redovnih članova	Pripravnih članova	Ukupno
Jugoslavija	2.522	330	2.852
Srbija	1.183	171	1.354
Hrvatska	554	35	589
Slovenija	363	71	434
Bosna i Hercegovina	180	20	200
Makedonija	188	27	315
Crna Gora	54	6	60

Podaci: Savezni odbor Saveza novinara Jugoslavije.

Stalan je i znatan priliv novinarskog podmlatka, što pokazuje broj novinarskih pripravnika i novoprimitih redovnih članova. Dok je u 1957. bilo oko 2.000 redovnih i pripravnih članova, u 1960. taj broj se povećao na 2.852.

Najveći deo novinarskog kadra, oko 80%, sačinjavaju novinari od 25 do 40 godina starosti, od kojih oko 40% imaju 35 do 40 godina, a oko 60% od 25 do 35 godina starosti. Od 10 do 15 godina novinarskog staža ima oko 900 novinara, a od 5 do 10 godina oko 1.000 novinara. Većina novinara su izrasli i formirali se u novim društvenim uslovima posle rata.

Oko 35% novinara su završili visoku i višu školu, 55% srednju školu, a 10% ima manju školsku spremu. Poslednjih godina priliv novih kadrova u novinarstvu se vrši iz redova studenata koji se uzimaju na probni rad i dopisnika koji su pokazali određene kvalitete. Izbor se sve više vrši putem konkursa. Postoji i priličan priliv iz redova društveno-političkih radnika.

U poslednje vreme se ispoljava tendencija da se u redakcijama više pažnje obraća specijalizaciji novinara za pojedine oblasti privrednog i društveno-političkog života, što je doprinelo podizanju nivoa novinarskog kadra.

Posebnu ulogu u sistematskom podizanju novinarskih kadrova ima novoosnovani Institut za novinarstvo koji,

pored ostalog, treba da se bavi i političkim obrazovanjem i stručnim usavršavanjem novinara. Tome će doprineti Visoka škola političkih nauka, koju već pohađa desetak novinara, kao i političke škole u republikama.

AKTIVI I PODRUŽNICE. U skladu sa odlukom koju je doneo Savezni odbor Saveza novinara u zajednici sa Savezom sindikata Jugoslavije, sredinom 1959. prestale su sindikalne funkcije Saveza novinara koji je do tada bio i profesionalna novinarska i strukovna sindikalna organizacija. U novinskim preduzećima i ustanovama novinari su uključeni u postojeće podružnice Sindikata radnika štampe i papira, a ostali u Sindikat radnika i službenika kulturno-umetničkih ustanova. Umesto ranijih podružnica Saveza novinara stvoreni su aktivni novinara kao osnovne organizacione jedinice Saveza novinara.

Novinari kao članovi sindikalnih podružnica više pažnje posvećuju problemima i aktivnosti svojih preduzeća ili ustanova. Kao članovi aktiva novinara oni se više bave obavezama prema svojoj profesionalnoj organizaciji, stručnim i ideološkim pitanjima, izgradnjom novinarskih kadrova, organizacijom i metodima rada redakcije itd.

Uključivanje novinara u aktivan život sindikalnih podružnica pokazalo se vrlo korisnim.

Zajednički rad novinara i grafičara pomogao je da se bolje reše mnoga pitanja i da se formira jedinstveni stav o određenim problemima. Rad u komisijama sindikata i uopšte u jedinstvenim sindikalnim podružnicama omogućio je da se novinari mnogo bolje upoznaju sa bitnim pitanjima iz života preduzeća ili ustanova za koja ranije nisu ni pokazivali veće interesovanje, jer su se više bavili užim problemima svoje profesije.

STRUČNI I IDEOLOŠKO-POLITIČKI RAD. U periodu 1957—1960. organizovan je veliki broj savetovanja, seminara i diskusija s ciljem da se preko njih pruži što neposrednija pomoć novinarima i redakcijama.

Savezna savetovanja. U Sarajevu je 30. i 31. maja 1957. održano savetovanje novinara kulturnih rubrika, uz učešće oko 100 novinara. Na savetovanju je podnesen referat: »Mesto i uloga štampe u oblasti nauke i kulture« i koreferati: »Naša štampa i problemi školstva«, »Žurnalistika i umetnici« i »Problemi kulturno-zabavnog života u štampi i na radiju«.

U Novom Sadu je 20. i 21. septembra 1957. održano savetovanje novinara poljoprivrednih rubrika listova, radio-stanica i agencija, uz učešće oko 150 novinara iz cele zemlje. Podnesen je referat: »Problemi poljoprivrede i sela u štampi i radio-emisijama« i koreferat »Individualni seljak i njegovo gazdinstvo na našim stepcima«.

U Ljubljani je 13. i 14. novembra 1957. održano savetovanje novinara unutrašnjih rubrika u cilju boljeg upoznavanja novinara sa unutrašnjom problematikom i radi izmene iskustava o pisanju iz te oblasti. Na savetovanju su podneseni referati: »O ulozi štampe u sistemu društvenog upravljanja«, »Štampa i predstavnički organi«, »Štampa i društveno upravljanje u prosveti i kulturi«, »Štampa i društveno upravljanje u zdravstvenom i socijalnom osiguranju« i »Štampa i radničko samoupravljanje«.

U Beogradu je 29. i 30. septembra 1958. na savetovanju posvećenom problematici spoljnopoličkih rubrika listova i radio-stanica uzelo učešće preko 100 novinara iz cele zemlje. Podneseno je 5 referata: »Spoljna politika i naša štampa«, »Međunarodno-politički problemi i naša štampa«, »Radnički pokret u našoj štampi«, »Međunarodni ekonomski problemi u našoj štampi« i »Forme u našem spoljnopoličkom novinarstvu«.

Poseban značaj imao je seminar za novinare unutrašnjepoličkih rubrika, održan od 10. do 18. novembra 1958. u Beogradu uz pomoć Komisije za štampu Saveznog odbora Socijalističkog saveza. Seminaru je prisustvovalo 80 novinara iz svih republika. Održali su predavanja: »O politici komune u raznim oblicima života«, — član SIV-a Lidija Šentjurs, »O daljem industrijskom razviku Jugoslavije« — član SIV-a Sergej Krajger, »O aktuelnim zadacima sindikata« — potpredsednik CV SSJ Ivan Božičević, »O razviku naše moderne poljoprivrede« — predsednik Saveza poljoprivredno-šumarskih komora Jugoslavije Ivan Buković, »O samoupravi u komunama« — sekretar za opšte privredne poslove SIV-a Kiro Gligorov i »O problemima robnog prometa« — pomoćnik državnog sekretara za robni promet Dušan Vuković.

¹ Vidi: »IV kongres Saveza novinara Jugoslavije«, »Jugoslovenski pregled«, 1957, str. 123 (11); »Savez novinara Jugoslavije«, »Jugoslovenski pregled«, 1958, str. 295—297 (29—31) i »Štampa i drugi vidovi informacija«, »Jugoslovenski pregled«, 1960, str. 538—540 (74—76).

U Beogradu je 19. maja 1959. održano savetovanje o tretiranju fizičke kulture i sporta u jugoslovenskoj štampi, na kome su, pored novinara, uzeli učešća i sportski radnici. Podnet je referat: »Fizička kultura i sport u našoj štampi« i koreferat: »O liku sportskog novinara«.

U Beogradu je 7. juna 1959. održano šire savetovanje o stanju zabavne štampe, kome su prisustvovali predstavnici zabavnih listova i zabavnih rubrika u dnevnim i nedeljnim listovima i radio-stanicama iz cele zemlje, kao i predstavnici političkih i prosvetnih organizacija i ustanova.

U Beogradu je 8. jula 1959. održano savetovanje novinara privrednih rubrika u cilju razmatranja organizacionih pitanja privrednih rubrika i načina praćenja privredne problematike u zemlji.

U Beogradu je 19. marta 1960. organizovano šire savetovanje posvećeno popularisanju nauke i tehnike u listovima i radio-emisijama, na kome su učestvovali i istaknuti naučnici i popularizatori nauke i tehnike u štampi.

Na savetovanju u Beogradu 11. juna 1960. o organizaciji i metodima rada u redakciji, prisustvovali su predstavnici dnevnih i nedeljnih listova, radio-stanica i agencija. Savetovanje je po broju učesnika bilo jedno od najmasovnijih. Ono je pokazalo da su mnoge redakcije uložile ozbiljne napore za poboljšanje unutrašnje organizacije i metoda rada, ukazalo na neke otvorene probleme u ovoj oblasti i dalo sugestije za njihovo rešavanje.

Republička savetovanja i seminari. Značajnu ulogu u stručnom i ideološkom obrazovanju novinara imaju savetovanja i seminari koje su organizovala republička udruženja novinara.

Tako su u Hrvatskoj održana tri savetovanja o lokalnoj i fabričkoj štampi, jedno o pisanju o međunarodnim problemima, zajedničko savetovanje novinara unutrašnjih i privrednih rubrika listova i radio-stanica Hrvatske, 40-todnevni kurs za mlade novinare sa 30 polaznika, dvodnevni seminar o komunalnom sistemu sa 40 polaznika, sedmodnevni kurs za mlade novinare sa 30 polaznika, sedmodnevni kurs za mlade novinare iz lokalne i fabričke štampe, dvodnevni seminar o kompleksnom nagrađivanju, dvodnevni seminar o problemima poljoprivrede i tri seminara za ideološko-političko obrazovanje.

U Srbiji su održana savetovanja: o lokalnoj štampi, zabavnoj štampi i sportskoj štampi, a takođe o organima upravljanja i o nagrađivanju po kompleksnom učinku, kao i savetovanja novinara unutrašnje-političkih rubrika i skupštinskih izveštaja.

U Sloveniji je, pored drugih, održano savetovanje novinara poljoprivrednih rubrika.

U Makedoniji je jedno savetovanje bilo posvećeno društvenom upravljanju u jugoslovenskim napisima, a drugo zadacima štampe u socijalističkom preobražaju sela.

U Bosni i Hercegovini, pored ostalih, održano je i savetovanje urednika lokalnih listova.

Pored savetovanja i seminara, u svim redakcijama listova, radio-stanica, lokalnih listova, agencija i radio-televizijskih stanica postoje i drugi oblici ideološko-političkog rada vezani za njihove konkretne potrebe i mogućnosti. Tako se, na primer, u gotovo svim novinsko-izdavačkim kućama organizuju preko podružnica predavanja, konsultacije i razgovori sa istaknutim političkim i drugim rukovodiocima. U okviru podružnica organizuju se diskusiona predavanja i prorađuju referati i zaključci raznih kongresa. Naročito je posle VII kongresa SKJ i V kongresa SSRNJ razvijen aktivan rad na proradi kongresnih zaključaka, a posebno Programa SKJ.

UČEŠĆE U RADU DRUGIH DRUŠTVENIH ORGANIZACIJA. Veliki broj članova Saveza novinara aktivno radi u pojedinim forumima Saveza komunista i Socijalističkog saveza i u samoupravnim organima. Tako 250 novinara Srbije imaju funkcije u raznim društveno-političkim organizacijama i samoupravnim telima. Veliki broj novinara drži predavanja na narodnim i radničkim univerzitetima, javnim tribinama i u radnim kolektivima.

Savez novinara takođe pruža pomoć pojedinim institucijama i organizacijama Socijalističkog saveza, organizujući brojne usmene novine u celoj zemlji. Tako je u predizbornoj kampanji 1958. više stotina članova držalo predavanja i usmene novine u većim mestima u zemlji.

UČEŠĆE U DONOŠENJU ZAKONSKIH PROPISA. Predstavnici Saveza novinara aktivno su učestvovali u svim fazama pripremanja novog Zakona o štampi i drugim vidovima informacija, kojim je zamenjen Zakon o štampi od 1945.

S obzirom da su izvesne odredbe Osnovnog zakona o novinskim preduzećima i ustanovama donesenog 1956. već prevaziđene, a neke unete u nov Zakon o štampi i drugim vidovima informacija, pojavila se potreba izmene ovog Zakona koji treba da reguliše organizaciju i rad novinskih preduzeća i ustanova. U Sekretarijatu SIV-a za informacije počele su pripreme predloga za izmenu ovog Zakona, a Savez novinara takođe priprema svoje primedbe i predloge, naročito u smislu konačnog donošenja propisa o statusu novinara.

JUGOSLOVENSKI INSTITUT ZA NOVINARSTVO. Krajem 1959, na inicijativu Saveza novinara Jugoslavije, osnovan je Jugoslovenski institut za novinarstvo. Njegovi zadaci su da: proučava probleme iz oblasti jugoslovenskog novinarstva, radi na obrazovanju, usavršavanju i školovanju novinarskih kadrova, prikuplja i sređuje dokumentaciju o pojedinim problemima koji se obrađuju u jugoslovenskoj štampi i stvara centralnu jugoslovensku novinarsku dokumentaciju, prikuplja, sređuje, proučava i obrađuje materijale iz oblasti novinarstva u zemlji i inostranstvu, sređuje materijal za istoriju jugoslovenskog novinarstva i izdaje stručna dela iz oblasti žurnalistike.

Savez novinara je pomagao Institut i zalagao se za rešavanje njegovih materijalnih problema. Institut je u martu 1960. organizovao seminar za urednike i saradnike jugoslovenskih listova i radio-stanica s temom »Savremena sredstva informacije«. Seminaru je prisustvovalo 120 slušalaca iz 63 novinske redakcije, 2 agencije, 9 radio-stanica i 5 novinskih ustanova. U junu 1960. održan je seminar za urednike fabričkih listova koji je imao 70 slušalaca. Krajem juna Institut je zajedno sa Većem novinara Autonomne Kosovsko-Metohijske Oblasti organizovao u Prištini seminar za saradnike listova i radija sa područja Kosova i Metohije.

MEĐUNARODNE VEZE SAVEZA NOVINARA JUGOSLAVIJE. U periodu od IV do V kongresa, Savez je i dalje ulagao napore da se u međunarodnoj saradnji novinara i novinarskih organizacija prevaziđu posledice opšte zategnutosti i manifestacija hladnog rata u svetu. Savez novinara Jugoslavije i njegovi predstavnici odlučno su istupali protiv blokovske podvojenosti i zalagali se za ideju stvaranja svetske novinarske organizacije na osnovama univerzalnosti, opšteg uzajamnog razumevanja, poštovanja i ravnopravnosti, ubeđeni da se samo na demokratskim principima može uspešno ostvariti svestrana novinarska saradnja, razmatrati i rešavati profesionalni problemi novinara i uspešno odgovoriti jednom od osnovnih zadataka savremene propagande — borbi za očuvanje mira u svetu.

Razvijajući međunarodnu aktivnost na ovim načelima, Savez novinara Jugoslavije zalagao se za što šire i svestranije održavanje veza sa inostranim novinarskim organizacijama. U tom pogledu u 1960. su se kontakti proširili, a oblici saradnje postali raznovrsniji. Naročito je došlo do češćih kontakata i bližeg upoznavanja sa novinarskim organizacijama Azije i Afrike. Savez novinara održava veze sa novinarskim organizacijama iz oko 30 zemalja.²

Meduredakcijska razmena se obavlja u okviru postignutih sporazuma Saveza novinara Jugoslavije sa odgovarajućim inostranim i nacionalnim udruženjima. U periodu između dva kongresa sklopljeni su sporazumi o uzajamnoj saradnji sa poljskom, indijskom, indonežanskom, bugarskom, urugvajskom i drugim organizacijama novinara.

Veći broj jugoslovenskih novinara boravili su u inostranstvu u svojstvu članova raznih delegacija ili kao predstavnici društveno-političkih organizacija.

² Vidi prilog na str. 57—58 (9—10).

RAD V KONGRESA SAVEZA NOVINARA JUGOSLAVIJE

Na dnevnom redu V kongresa održanog 8–9. decembra 1960. u Beogradu bili su izveštaji Saveznog odbora, Nadzornog odbora i Suda časti, referat »Štampa i ostala sredstva informacija u sistemu društvenog upravljanja«, koreferati »Uloga radija, televizije i filmskih novosti u informisanju naše javnosti«, »Problemi lokalne i fabričke štampe«, »Jugoslovenski institut za novinarstvo i stručno obrazovanje novinara« i obrazloženje novog Statuta Saveza novinara Jugoslavije.

Kongres je kao neposredne zadatke Saveza novinara Jugoslavije postavio: da se bori za socijalistički karakter štampe, radija, televizije i ostalih sredstava informacija, za unapređenje novinarstva, podizanje društvene i profesionalne odgovornosti novinara, za pokretanje aktuelnih političkih i ideoloških pitanja sa područja štampe i drugih sredstava informacija, za idejno-političku i stručnu izgradnju novinara, za pravilan tretman položaja novinara i njihovih prava.

Posle diskusije o izveštajima, referatu, koreferatima i Predlogu Statuta Saveza novinara, u kojoj su učestvovala 53 od ukupno 159 delegata, usvojeni su Statut i zaključci i izabrani novi organi Saveza novinara — Savezni odbor, Nadzorni odbor i Sud časti.

Izmene u karakteru Saveza. Novi Statut je sankcionisao već nastale promene u karakteru organizacije Saveza novinara. Po Statutu, Savez novinara je specifična društveno-profesionalna organizacija koja se bori za ostvarivanje ciljeva Socijalističkog saveza na području štampe i drugih sredstava informacija.

Izmjena odredaba o članstvu. Najkrupnije izmene Statuta odnose se na odredbe o članstvu. Po ranijim odredbama bilo je obavezno za svakog člana da prethodno prođe kroz trogodišnji pripravnčki staž. Izuzetno su primani direktno u redovno članstvo samo istaknuti društveno-politički radnici koji su sa drugih dužnosti prelazili u novinarstvo. Novim Statutom je utvrđeno da član Saveza novinara može postati državljanin FNRJ zaposlen najmanje jednu godinu u redakcijama listova, radio-stanicama, radio-televizijskim stanicama, agencijama, kojima je novinarstvo stalno zaposlenje. Društveno-politički radnik može biti primljen za člana Saveza čim mu novinarstvo postane stalno zanimanje. Član Saveza može izuzetno postati i onaj kome novinarstvo nije stalno zanimanje ali koji redovno i uspešno sarađuje u štampi i drugim vidovima informacija.

Organizacione izmene. Po novom Statutu povećan je broj članova Saveznog odbora Saveza novinara od 24 na 45, od kojih Kongres bira 38, a ostalih 7 — predsednici republičkih udruženja i direktor Instituta za novinarstvo — automatski ulaze u Savezni odbor. Predsedništvo ima 15 članova.

Kongresi će se održavati svake četvrte, umesto svake treće godine, kako je bilo po ranijem statutu. Godišnje skupštine udruženja održavaju se jednom u dve godine, a između dva kongresa održavaće se najmanje jedanput zajednički sastanak Saveznog odbora i upravnih odbora republičkih udruženja radi razmatranja problema od opšteg značaja za razvoj novinarstva i ostvarivanje ciljeva organizacije.

Biranje delegata za kongres vršiće se neposredno u aktivima na osnovu pravilnika o izboru koji donosi Savezni odbor.

U poglavlju Statuta o dužnostima i odgovornosti novinara za profesionalni rad unet je, zbog svog značaja, ceo moralni kodeks Saveza novinara, usvojen 1954.

Za predsednika Saveza izabran je Dušan Popović, direktor Radio-televizije Beograd, za potpredsednike Jože Smole, glavni i odgovorni urednik »Borbe« i Mirko Ostojić, glavni i odgovorni urednik »Oslobođenja«, a za generalnog sekretara Aleksandar Petković, direktor i glavni i odgovorni urednik »Mladosti«.

PREGLED MEĐUNARODNIH VEZA SAVEZA NOVINARA JUGOSLAVIJE 1957–1960.

EVROPA

AUSTRIJA. Sa austrijskim ministrom inostranih poslova Krajskim doputovalo je 1960. u Jugoslaviju 5 austrijskih novinara. Grupa od 6 jugoslovenskih novinara posetila je Austriju prilikom posete Koče Popovića Austriji novembra 1960.

BELGIJA. Na poziv Saveza novinara Jugoslavije 4 belgijska novinara posetila su 1957. Jugoslaviju.

BUGARSKA. U oktobru 1960. boravila je 2 nedelje u Bugarskoj delegacija Saveza novinara Jugoslavije od 3 člana, kao gost Saveza bugarskih novinara. Prilikom posete potpisan je zajednički zapisnik o uzajamnoj saradnji. Nekoliko članova Prezidijuma Saveza bugarskih novinara boravilo je više dana u Beogradu i Zagrebu na prolazu za Austriju, i tom prilikom došlo je do nekoliko kontakata sa predstavnicima Saveza novinara Jugoslavije. 1957. sportski novinari Beograda i Sofije odigrali su dve fudbalske utakmice u Beogradu odnosno Sofiji.

ČEHOSLOVAČKA. Četiri jugoslovenska novinara bila su 1960. gosti čehoslovačke novinarske organizacije. Time je vraćena poseta čehoslovačkim novinarima koji su boravili 1956. u Jugoslaviji.

DANSKA. Prilikom posete potpredsednika Kardelja Danskoj 1959. delegacija od 7 jugoslovenskih novinara bila je gost danske vlade. Više danskih novinara doputovalo je s danskim premijerom H. K. Hansenom prilikom njegove posete Jugoslaviji.

DR NEMAČKA. U toku 1959. razmenjene su posete delegacija privrednih novinara od po 4 člana.

GRČKA. Prilikom posete potpredsednika Kardelja Grčkoj 1957. grupa od 10 jugoslovenskih novinara boravila je u Atini. Sa predsednikom Titom u Grčkoj je 1959. boravilo 5 jugoslovenskih novinara.

HOLANDIJA. Na poziv Saveza novinara Jugoslavije dva holandska novinara bila su 1957. u Jugoslaviji.

ITALIJA. Na poziv italijanske vlade i Federacije italijanske štampe 1959. delegacija od 7 jugoslovenskih novinara bila je gost Italijanske industrijske komore.

MAĐARSKA. Na obostranu inicijativu ugovorena je razmena novinarskih delegacija za 1961.

NORVEŠKA. Delegacija od 3 jugoslovenska novinara bila je gost norveške vlade u 1959. prilikom posete potpredsednika Kardelja.

POLJSKA. U 1957. boravio je u Jugoslaviji kao gost Saveza novinara Jugoslavije tadašnji sekretar Udruženja novinara Poljske. Do posete generalnog sekretara Udruženja novinara Poljske došlo je i u 1960. U oktobru 1960. u Jugoslaviji je boravila delegacija novinara Poljske od 3 člana. Tom prilikom je obnovljen i dopunjen Sporazum o saradnji dve organizacije, sklopljen 1957. u Varšavi.

SSSR. Na poziv Saveza sovjetskih novinara i Ministarstva inostranih poslova SSSR delegacija od 6 članova Saveza novinara Jugoslavije boravila je 3 nedelje u Sovjetskom Savezu 1957.

ŠVEDSKA. Delegacija od 3 jugoslovenska novinara bila je gost švedske vlade u 1959. prilikom posete potpredsednika Kardelja.

VELIKA BRITANIJA. Na poziv britanske vlade, 3 jugoslovenska novinara provela su 1958. dve nedelje u Velikoj Britaniji. U 1960. 4 jugoslovenska novinara bili su gosti britanske vlade.

AZIJA

AVGANISTAN. Delegacija Saveza novinara Jugoslavije od 2 člana posetila je 1960. Avganistan. Prilikom posete avganistanskog kralja Jugoslaviji 1960. bio je jedan, avganistanski novinar.

BURMA. Sa predsednikom Titom u Burmi je 1959. boravilo 5 jugoslovenskih novinara, a početkom 1960. u Burmi je bila delegacija Saveza novinara Jugoslavije od 3 člana.

CEJLON. Sa predsednikom Titom na Cejlonu je 1959. bilo 5 jugoslovenskih novinara.

INDIJA. Prilikom posete predsednika Tita 1958/1959, u Indiji je bilo 5 jugoslovenskih novinara. Delegacija od 5 članova Saveza novinara Jugoslavije boravila je u Indiji i 1960. Delegacija od 13 novinara, članova Federacije radnih novinara

Indije, boravila je krajem oktobra 1960. u Jugoslaviji. Tom prilikom vođeni su razgovori i sklopljeni aranžmani o proširenju međusobne saradnje. Jedan predstavnik Saveza novinara Jugoslavije učestvovao je na seminaru o aktuelnim pitanjima novinarstva koji je organizovala Federacija radnih novinara Indije od 18. do 22. novembra 1960. u Bombaju.

INDONEZIJA. Prilikom posete predsednika Tita 1958/59, u Indoneziji je bilo 5 jugoslovenskih novinara. U oktobru 1960. delegacija od 3 indonežanska novinara boravila je u Jugoslaviji na povratku sa konferencije u Badenu. Sklopljen je sporazum o produbljivanju međusobne saradnje.

IRAK. U 1960. je u Jugoslaviji bila delegacija od 6 iračkih novinara.

IRAN. 2 člana delegacije Saveza novinara Jugoslavije posetili su 1960. Iran.

KAMBODŽA. U 1960. delegacija Saveza novinara Jugoslavije od 3 člana posetila je Kambodžu.

PAKISTAN. Delegacija od 2 člana Saveza novinara Jugoslavije posetila je 1960. Pakistan.

SINGAPUR. Jedan predstavnik Saveza novinara Jugoslavije posetio je 1960. Singapur.

AFRIKA

ETIOPIJA. Prilikom posete predsednika Tita, u Etiopiji je 1959. bilo 5 jugoslovenskih novinara.

SUDAN. Sa predsednikom Titom bilo je 1959. u Sudanu 5 jugoslovenskih novinara. Sa predsednikom Abudom u Jugoslaviji je bilo više sudanskih novinara. Početkom 1960, na poziv sudanske vlade, u Sudanu je bila delegacija Saveza novinara Jugoslavije od 3 člana. Sudan je iste godine povodom Dana revolucije, posetila delegacija Saveza novinara Jugoslavije od 3 člana.

UAR. Osam novinara iz UAR bili su 1958. dve nedelje gosti Saveza novinara Jugoslavije. Prilikom posete predsednika Tita 1959, 5 jugoslovenskih novinara bilo je u UAR. U 1960. grupa novinara iz UAR boravila je u Jugoslaviji, a delegacija Saveza novinara Jugoslavije provela je u UAR 2 nedelje.

AMERIKA

URUGVAJ. U 1959. boravila su u Beogradu dva urugvajska novinara.

MEĐUNARODNI SKUPOVI I KONFERENCIJE

Savez je u razdoblju od IV do V kongresa uputio posmatrače na IV kongres Međunarodne novinarske organizacije (MOŽ) 1958, na Konferenciju spoljnopolitičkih novinara u Pragu 1959, na Konferenciju fotoreportera u Istočnom Berlinu 1960, na Međunarodnu olimpijadu humora u Parmi 1960. i na Drugi svetski sastanak novinara u Badenu 1960.

IZVOR: Izveštaj Saveznog odbora Saveza novinara, Statut SNJ (»Naša štampa« — decembar 1960, br. 93).

ISPRAVKA: U broju od januara 1961, na str. 8 (2) prvi stubac, 20 red odozdo, stoji »198«, a treba »278«; 15 red odozdo stoji »183«, a treba »283«.

PRIVREDA U 1960.

U 1960. privreda se razvijala u skladu sa osnovnim ekonomsko-političkim ciljevima dugoročnog privrednog razvitka Jugoslavije. Zahvaljujući postignutim rezultatima u toj i ranijim godinama, u 1960. su u osnovi izvršeni i u nekim oblastima premašeni zadaci postavljeni Društvenim planom privrednog razvoja Jugoslavije za period 1957—1961. Time je ovaj Plan izvršen godinu dana ranije nego što se predviđalo, što predstavlja značajan uspeh jugoslovenske privrede.

Zahvaljujući povoljnom razvitku proizvodnje u nepoljoprivrednim delatnostima, i pored nižeg nivoa poljoprivredne proizvodnje usled nepovoljnih vremenskih uslova, nacionalni dohodak u 1960. je povećan za 7,5% prema 19% u 1959 (tabela 1).¹

TABELA 1 — NACIONALNI DOHODAK PO PRIVREDNIM OBLASTIMA

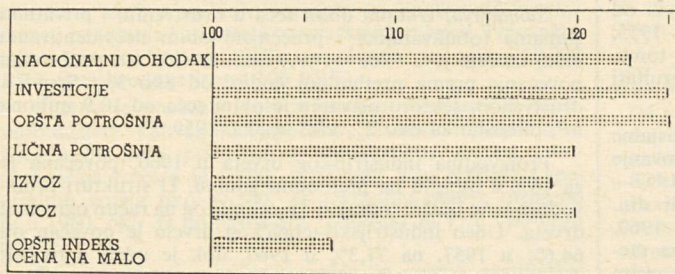
(U milijardama din.)

Oblast	1959.	1960.	Indeks 1960. 1959.
Ukupno	2.349	2.525	107,5
Industrija	957	1.112	116
Poljoprivreda	678	581	86
Šumarstvo	38	43	(116)
Građevinarstvo	124	145	117
Saobraćaj	149	174	(117)
Trgovina i ugostiteljstvo	255	299	117
Zanatstvo	121	135	111
Ostale privredne delatnosti	27	36	133

Podaci: Dokumentacija Saveznog zavoda za privredno planiranje.

Povećanju nacionalnog dohotka u 1960. najviše je doprineo društveni sektor privrede, koji je ostvario brži tempo razvitka nego u 1959. Realni dohodak ovog privrednog sektora povećan je za oko 17% prema oko 14% u prethodnoj godini.

GRAFIKON 1 — OSNOVNA KRETANJA DRUŠTVENE PRIVREDE 1960.
— nominalna vrednost — (1959=100)

Nacionalni dohodak ostvaren u 1960. je gotovo u svim oblastima veći nego što je Petogodišnjim planom predviđeno za 1961.

INDUSTRIJA

U opštem razvitku privrede u 1960. naročito je značajan porast industrijske proizvodnje. Njen obim je prema pret-

¹ Svi podaci za 1960. su procena Saveznog zavoda za privredno planiranje; obračun izvršen na bazi cena u 1959.

hodnoj godini povećan za 15%, odnosno za oko 1 poen više nego što je predviđeno Društvenim planom za 1960. Pored kvantitativnog porasta proizvodnje, znatno je poboljšan i kvalitet proizvoda i povećana produktivnost rada. U 1960. je ostvaren i dalji porast izvoza industrijskih proizvoda.

U svim granama, osim u industriji duvana, ostvaren je dalji porast proizvodnje, ali je povećanje bilo različito, zbog čega je došlo do izvesnih promena u tempu porasta u odnosu na prethodnu godinu (tabela 2).

TABELA 2 — INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA PO GRANAMA

Grane	Indeks	
	1959. 1958.	1960. 1959.
Ukupna proizvodnja	113	115
Od toga:		
Električna energija	110	110
Proizvodnja uglja	111	106
Proizvodnja i prerada nafte	118	133
Crna metalurgija	114	112
Obojena metalurgija	106	112
Proizvodnja nemetala	112	115
Metalna industrija	119	122
Brodogradnja	105	106
Elektroindustrija	123	124
Hemijska industrija	127	113
Industrija građevinskog materijala	111	115
Drvena industrija	121	115
Industrija celuloze i papira	109	120
Tekstilna industrija	108	114
Industrija kože i obuće	116	121
Industrija gume	113	126
Prehrambena industrija	116	118
Grafička industrija	111	116
Industrija duvana	78	99

Podaci: Statistički godišnjak FNRJ, 1960. i »Indeks« Saveznog zavoda za statistiku, br. 1/61.

Do značajnijeg porasta proizvodnje u odnosu na 1959. došlo je u proizvodnji nafte, obojene metalurgije, proizvodnji nemetala, metalne industrije, industrije celuloze i papira, industrije kože i obuće, industrije gume i grafičke industrije. U proizvodnji električne energije, brodogradnje, elektroindustrije i prehrambene industrije nije došlo do bitnih pomeranja. U ostalim granama stopa porasta proizvodnje je bila nešto blaža nego prethodne godine. Ovakva kretanja proizvodnje su bila u osnovi uslovljena raspoloživim kapacitetima, obimom raspoloživih sirovina i mogućnostima plasmana na domaćem i inostranom tržištu.

Snabdevenost industrije sirovinama i reprodukcijom materijalom iz uvoza u 1960. bila je veoma povoljna. Naročito je ostvaren visok uvoz valjanih proizvoda i delova za sklapanje — za 70% odnosno 30% više nego 1959. Snabdevenost električnom energijom takođe je zadovoljavajuća i pored manjeg obima proizvodnje.

U strukturi industrijske proizvodnje zabeležen je u 1960. kao i u ranijim godinama znatno brži porast proizvodnje sredstava rada i finalnih proizvoda za ličnu potrošnju. Povećanje proizvodnje sredstava rada i potrošne robe iznosi 19% odnosno 17%, dok je proizvodnja reprodukcijom materijala povećana za 13% (tabela 3).

S obzirom na sve značajnije povećanje kapaciteta predaivačke industrije, u novom petogodišnjem planu privrednog razvoja Jugoslavije predviđa se brži porast proizvodnje reprodukcijom materijala. Time će se obezbediti potpunije snabdevanje sirovinama iz domaćih izvora u skladu s mogućnostima koje pruža postojeća sirovinaska baza u zemlji.

TABELA 3 — INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA PO OSNOVNOJ NAMENI

Namena	I n d e k s	
	1959.	1960.
	1958.	1959.
Ukupna proizvodnja	113	115
Od toga:		
Sredstva rada	117	119
Materijal za reprodukciju	111	113
Potrošna roba	115	117

Podaci: Statistički godišnjak FNRJ, 1960. i »Indeks« Saveznog zavoda za statistiku, br. 2/61.

POLJOPRIVREDA I ŠUMARSTVO

Ostvarena proizvodnja u *poljoprivredi* bila je u 1960. za oko 6% manja nego u 1959. i za oko 7% ispod planom predviđenog nivoa. Međutim, s obzirom na relativno nepovoljne vremenske uslove postignuti rezultati su zadovoljavajući, jer je ukupna poljoprivredna proizvodnja u 1960. za 54% veća od petogodišnjeg proseka za period 1951—1955, odnosno za oko 9% iznad nivoa koji je Društvenim planom privrednog razvoja od 1957—1961. bio predviđen za 1961. (tabela 4).

TABELA 4 — INDEKS POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE

Grane	Predviđeni nivo po Petogodišnjem planu		
	1960.	1960.	1961.
	1959.	Ø1951—55.	Ø1951—55
Ukupna poljoprivredna proizvodnja	94	154	141
Od toga:			
Ratarstvo	90	162	151
Voćarstvo	61	85	106
Vinogradarstvo	89	96	101
Stočarstvo	108	162	153
Domaća prerada poljoprivrednih proizvoda	80	96	130

Podaci: Statistički godišnjak FNRJ, 1960. i dokumentacija uz Savezni društveni plan za 1961.

Poljoprivredna proizvodnja razvijala se u celom periodu 1957—1960. bržim tempom nego što se planovima predviđalo. Pod dejstvom različitih vremenskih uslova javljale su se oscilacije u proizvodnji, ali se njen nivo kretao znatno iznad obima koji je ranijih godina ostvarivan i u najpovoljnijim uslovima. Ukupna poljoprivredna proizvodnja je rasla s prosečnom godišnjom stopom od 10,5%. Njen obim je bio u ovim godinama u proseku za oko 46% veći od prosečnog obima proizvodnje u periodu 1951—1955, odnosno u poslednje dve godine za oko 60%. Prema tome, u poljoprivrednoj proizvodnji ostvaruju se trajniji rezultati na sve višem nivou proizvodnje.

Tome je u velikoj meri doprinelo proširenje materijalne osnove društvenog sektora poljoprivrede i organizovanje proizvodnje na savremenim osnovama. U periodu 1957—1960. u poljoprivredu je investirano 346 milijardi din. društvenih sredstava, od čega 106,9 milijardi u 1960. Srazmerno najveći deo ovih investicija je utrošen za mehanizaciju i opremu — oko 150 milijardi ili oko 43%, zatim na melioracije — oko 59 milijardi odnosno oko 17%, za nabavke u stočarstvu — oko 46 milijardi ili oko 13%, kao i za podizanje ekonomskih i drugih objekata — oko 50 milijardi ili oko 14%. Broj traktora se povećao od 14,7 hiljada u 1957. na 31,7 hiljadu u 1960. Prema potrošnji mineralnih đubriva u 1957. u količini od 761,5 hiljada tona, u 1960. je utrošeno oko 1.380 hiljada tona. Najbolji rezultati su postignuti u ratarskoj proizvodnji, naročito u proizvodnji žitarica (tabela 5).

TABELA 5 — PROIZVODNJA GLAVNIH RATARSKIH PROIZVODA

Proizvodi	(U hiljadama tona)				
	Ø 1951—1955.	1959.	1960.	I n d e k s	
				1960.	1960.
				Ø 1951—55.	1959.
Pšenica i raž	2.311	4.395	3.800	164	86
Kukuruz	3.251	6.670	6.120	188	92
Šećerna repa	1.318	2.420	2.320	176	96

Podaci: Statistički godišnjak FNRJ, 1960. i »Indeks« Saveznog zavoda za statistiku br. 11/60. i 1/61.

Društveni sektor poljoprivrede i proizvodna kooperacija zemljoradničkih zadruga sa individualnim proizvođačima postaju sve važniji činilac u opštem razvoju poljoprivredne proizvodnje. Učešće društvenog sektora u proizvodnji žitarica brzo se povećavalo, tako da ona u 1960. obuhvatajući i proizvodnju na kooperativnoj osnovi, čini oko 39% ukupne proizvodnje pšenice i oko jedne trećine ukupne proizvodnje kukuruza.

Poslednjih godina se ostvaruje i uspešan razvoj stočarstva, čija proizvodnja je u ranijem periodu zaostajala. Na povećanje stočarske proizvodnje utiče stalni porast ukupnog stočnog fonda (tabela 6).

TABELA 6 — UKUPNI STOČNI FOND

Stočni fond	(U hiljadama grla)		
	1959.	1960.	I n d e k s
			1960.
			1959.
Goveda	5.038	5.295	105
Svinje	5.657	6.208	110
Ovce	11.249	11.460	102

Podaci: Statistički godišnjak FNRJ 1960. i Statistički kalendar FNRJ 1961.

Stočni fond na društvenim gazdinstvima brzo raste (u 1960. prema 1959. broj goveda se povećao za 74%, a broj svinja za 26%), ali je njegov udeo u ukupnom stočnom fondu još nizak i u 1960. iznosio je kod goveda 9%, a svinja 9,4%. Međutim, procenat učešća ovih organizacija u ukupnoj proizvodnji mesa u 1960. je iznosio 14%, a mleka 13%.

U poslednje dve godine sve se više razvija i proizvodna kooperacija u stočarskoj proizvodnji. U tovu organizovanom na kooperativnoj osnovi proizvedeno je u 1959. oko 56.000 goveda, 1.252.000 svinja i oko 35.000 ovaca, a u 1960. oko 86.000 goveda, blizu 1.000.000 svinja i oko 40.000 ovaca.

Šumarstvo. Ukupni obim seča u društvenim i privatnim šumama (obuhvatajući i procenjeni obim neevidentiranih seča) iznosio je u 1960 — 19,4 miliona m³, što predstavlja povećanje prema prethodnoj godini od oko 3%. Samo u društvenom sektoru ostvaren je obim seča od 10,9 miliona m³, odnosno za oko 2% više nego u 1959.

Proizvodnja industrijskog drveta u 1960. povećana je za 16% u odnosu na prethodnu godinu. U strukturi proizvodnje raste učešće industrijsko-tehničkog na račun ogrevnog drveta. Udeo industrijsko-tehničkog drveta je povećan od 64,6% u 1957. na 71,3% u 1960, dok je udeo ogrevnog drveta u istom periodu opao od 35,4% na 28,8%. Na ovakav razvoj uticalo je podizanje novih industrijskih kapaciteta za mehaničku preradu drveta, kao i korišćenje manje vrednog drveta u industrijske svrhe.

OSTALE PRIVREDNE OBLASTI

I u ostalim proizvodnim i uslužnim delatnostima privredna aktivnost u 1960. odvijala se iznad nivoa prethodne godine.

Građevinska proizvodnja, merena vrednošću radova, porasla je u odnosu na 1959. za 27% (tabela 7).

TABELA 7 — STRUKTURA I DINAMIKA GRAĐEVINSKIH RADOVA

Radovi	Struktura u %		Indeks	
	1959.	1960.	1959. 1958.	1960. 1959.
Ukupno građevinski radovi	100	100	126	128
Od toga:				
Kapitalna izgradnja	54	55	125	128
Društveni standard	46	45	130	126

Podaci: Statistički godišnjak FNRJ, 1960. i »Indeks« Saveznog zavoda za statistiku, br. 1/61.

U 1960. su znatno povećane investicije za unapređenje građevinarstva. Ukupno je uloženo oko 18 milijardi din., odnosno za 25% više nego u 1959.

Kretanje *saobraćajnih usluga* je bilo takođe brže nego 1959. kao i od planiranog porasta za 1960. Na povećanje saobraćajnih usluga je uticao veći obim industrijske i građevinske proizvodnje i porast spoljnotrgovinske razmene.

U 1960. prevezeno je ukupno 94 miliona tona robe, što je za devet miliona tona odnosno za 10% više nego u prethodnoj godini (tabela 8).

TABELA 8 — PREVOZ ROBE PO GRANAMA SAOBRAĆAJA (U hiljadama tona)

Grane	1959.	1960.	Indeks	
			1959. 1958.	1960. 1959.
Železnički saobraćaj	60.686	65.236	106	107
Pomorski saobraćaj				
— promet u lukama	9.309	9.372	109	101
— broderska preduzeća	6.126	7.510	118	124
Rečni saobraćaj	8.148	8.812	122	108
Javni auto-saobraćaj	10.148	12.350	134	122
Vazdušni saobraćaj (u tonama)	1.541	2.088	133	135
Ukupno	85.109	93.910	111	110

Podaci: Statistički godišnjak FNRJ, 1960. i »Indeks« Saveznog zavoda za statistiku, br. 2/61.

U osnovne fondove železničkog saobraćaja investirano je oko 62 milijarde din., odnosno za 35% više nego u 1959. Najviše sredstava (oko 54% ukupnih investicija) uloženo je u prevozna sredstva (lokomotive i vagoni), zatim u proširenje železničkih čvorova, remont pruga i signalno-sigurnosne i telegrafsko-telefonske uređaje (37%), a ostatak (9%) u saobraćajnu mrežu.

U 1960. osetno je porastao i obim prevoza robe u pomorskom saobraćaju usled porasta spoljnotrgovinske razmene i povećanja kapaciteta trgovačke mornarice. Trgovačka mornarica je krajem 1960. raspolagala sa oko 718.000 BRT (bez brodova ispod 100 BRT).

Znatno je povećan i obim prevoza robe javnim auto-saobraćajem zahvaljujući porastu prevoznih kapaciteta. Broj kamiona i prikolica u preduzećima javnog auto-saobraćaja iznosio je 6.400, a ukupan broj teretnih i specijalnih vozila oko 37.500. Za izgradnju puteva utrošeno je u 1960. oko 33 milijarde din., odnosno za 17% više nego u 1959.

Obim prevoza putnika povećan je prema prethodnoj godini za 16%. U železničkom saobraćaju taj porast iznosi 11%, u pomorskom 4%, u javnom auto-saobraćaju 26% i u vazdušnom 30%. Ukupno je prevezeno 323,3 miliona putnika.

U oblasti *trgovine i ugostiteljstva* došlo je takođe do osetnog povećanja obima usluga (tabela 9).

Modernizacija postojećih i izgradnja novih kapaciteta trgovinske mreže i ugostiteljstva doprinela je poboljšanju snabdevanja i podizanju kvaliteta usluga.

TABELA 9 — PROMET U TRGOVINI NA VELIKO I NA MALO I U UGOSTITELJSTVU

Grana	Indeks	
	1959. 1958.	1960. 1959.
Trgovina na veliko	117	125
Trgovina na malo	117	118
Ugostiteljstvo	114	126

Podaci: Statistički godišnjak FNRJ, 1960. i »Indeks« Saveznog zavoda za statistiku, br. 2/61 i interne publikacije Saveznog zavoda za statistiku.

Obim proizvodnje u *zanatstvu* je u 1960. za 11% veći nego u 1959. Stopa porasta usluga društvenog sektora zanatstva iznosi 17%, dok je proizvodnja privatnog sektora ostala približno na nivou iz prethodne godine (tabela 10).

TABELA 10 — VREDNOST PROIZVODNJE I USLUGA U ZANATSTVU (U milijardama din.)

Sektor	1959.	1960.	Indeks	
			1959. 1958.	1960. 1959.
Ukupno	280,8	312,4	114	111
Od toga:				
Društveni sektor	189,4	221,4	120	117
Privatni sektor	91,4	91,0	104	99

Podaci: Dokumentacija Saveznog zavoda za plan.

Udeo društvenog sektora u ukupnoj zanatskoj proizvodnji iznosio je u 1960. oko 71%. U društvenom sektoru zanatstva i dalje se brže razvijaju proizvođačke i građevinsko-zanatske delatnosti.

ZAPOSLENOST I PRODUKTIVNOST RADA

Razvoj privrede u 1960. io je praćen daljim porastom zaposlenosti i to bržim tempom nego u ranijim godinama. Ukupan broj zaposlenih je povećan za oko 249.000 lica ili za 8,7% prema povećanju od 190 hiljada u 1959. U privredi je uposleno 215.000 lica ili 9% više nego u 1959, a u neprivrednim delatnostima 36.000 odnosno 6% više.

U okviru privrede došlo je do najvećeg porasta zaposlenosti u poljoprivredi i šumarstvu, građevinarstvu i zanatstvu (tabela 11).

TABELA 11 — PORAST ZAPOSLENIH PO PRIVREDNIM OBLASTIMA

Oblast	1959.	1960.	Indeks	
			1959. 1958.	1960. 1959.
Ukupno	2.261	2.475	107	110
Od toga:				
Industrija	1.031	1.100	106	107
Poljoprivreda	245	282	112	115
Šumarstvo	37	43	106	116
Građevinarstvo	244	281	105	115
Saobraćaj	204	221	107	109
Trgovina i ugostiteljstvo	231	250	109	109
Zanatstvo i ostalo	269	298	107	111

Podaci: Statistički godišnjak FNRJ, 1960. i »Indeks« Saveznog zavoda za statistiku, br. 2/61.

Povećanje produktivnosti rada u društvenom sektoru proizvodnje (bez poljoprivrede), mereno odnosom ostvarenog fizičkog obima proizvodnje i broja zaposlenih, iznosi oko 5%. Produktivnost rada u industriji je povećana za 6% prema prethodnoj godini. Veći porast produktivnosti od prosečnog ostvaren je u industriji nafte, crnoj i obojenoj

matalurgiji, elektroindustriji, industriji kože i obuće, industriji građevinskog materijala i grafičkoj industriji.

SPOLJNA TRGOVINA

Ukupan obim spolnotrgovinskog prometa u 1960. dostigao je iznos od 418,3 milijardi dinara (300 dinara = 1 SAD dolar), što je oko 20% više nego u prethodnoj godini.

Vrednost *izvezeno robe* iznosi 170,1 milijardi din., odnosno u 1960. je izvezeno robe za 27,1 milijardi ili 19% više nego u 1959. Udeo industrijskih proizvoda u ukupnom izvozu iznosi 75%, poljoprivrednih proizvoda 23%, a proizvoda šumarstva 2% (tabela 12).

Po deviznom efektu naročito se ističe povećanje izvoza proizvoda prehrambene, metalne, drvne i tekstilne industrije i obojene metalurgije. U izvozu industrijskih proizvoda brzo se povećava izvoz prerađenih proizvoda — valjanih i vučenih proizvoda crne i obojene metalurgije, mašina i delova, proi voda industrije kablova, nameštaja i drvne galanterije, tkanina, trikotaže, konfekcije, obuće, mesnih i drugih vrsta konzervi i druge slične robe.

TABELA 12 — STRUKTURA IZVOZA

Proizvodi			Indeks	
	1959.	1960.	1959.	1960.
			1958.	1959.
Ukupan izvoz	143,0	170,1	108	119
Od toga:				
Industrijski proizvodi	108,1	127,1	119	118
Poljoprivredni proizvodi	30,9	39,6	83	128
Proizvodi šumarstva	4,0	3,4	88	85

Podaci: Statistički godišnjak FNRJ, 1960. i »Indeks« Saveznog zavoda za statistiku, br. 2/61.

Kod poljoprivrednih proizvoda izvoz proizvoda ratarstva (kukuruz, pšenice, hmelja i drugih proizvoda) povećan je za 52%, a proizvoda stočarstva za 25% u odnosu na prethodnu godinu.

Nerobni prihodi, a naročito prihodi od pomorstva, iseljeničkih doznaka, trgovinskih usluga i inostranog turističkog prometa su u 1960. porasli. Ukupan porast nerobnih prihoda iznosi oko 16%.

Vrednost *uvoza* u 1960. iznosi 248,2 milijardi din., odnosno povećan je za 42 milijarde ili 20% prema prethodnoj godini.

U strukturi uvoza bitno je smanjen uvoz osnovnih prehrambenih proizvoda, koji je u 1959. godini iznosio 13% celokupnog uvoza, a 1960. godine svega oko 2%. Kod reprodukcionog materijala došlo je do povećanja udela u ukupnom uvozu od 59% na 63%, opreme od 17% na 24% i robe namenjene ličnoj potrošnji od 7% na 8%. Udeo nekomercijalnog uvoza (razni privatni robni pokloni) je opao od 4% na 3% (tabela 13).

TABELA 13 — UVOZ PO OSNOVNIM NAMENAMA POTROŠNJE

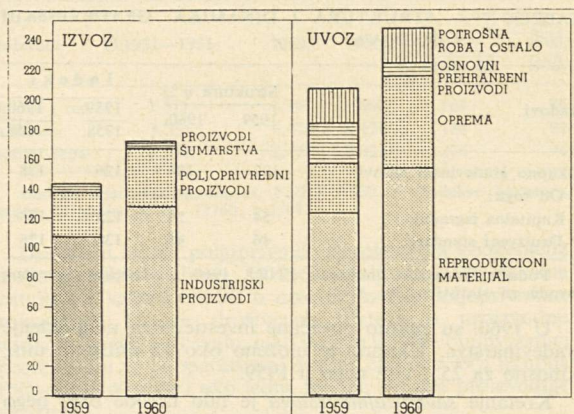
Namena			Indeks	
	1959.	1960.	1959.	1960.
			1958.	1959.
Ukupan uvoz	206,2	248,2	100	120
Od toga:				
Reprodukcioni materijal	122,5	154,1	107	126
Oprema	35,4	60,7	81	171
Osnovni prehrambeni proizvodi	26,1	6,6	100	25
Ostala potrošna roba	14,3	20,1	117	141
Nekomercijalni uvoz	7,9	6,7	84	86

Podaci: Statistika spoljne trgovine Saveznog zavoda za statistiku.

GRAFIKON 2 — OBIM I STRUKTURA IZVOZA I UVOZA

1959 — 1960.

(U milijardama din.)

Uvoz sirovina povećan je za oko 24% u odnosu na prethodnu godinu, od čega najveći deo otpada na sirove kože, kaučuk i metalne rude. Uvoz hemijskih proizvoda i tehničkih masnoća je nešto niži nego prethodne godine, a uvoz goriva približno na nivou 1959. Znatnije je povećan uvoz roto-papira i auto-guma. Najveći porast uvoza zabeležen je kod bazičnih metala i delova za ugrađivanje.

Povećan je takođe uvoz pogonskih mašina, mašina za obradu metala, mašina i postrojenja za razne industrijske grane, električnih mašina, motora, kao i prevoznih sredstava, naročito za železnički saobraćaj.

Pored toga, povećan je i uvoz južnog voća, kafe i začina, a naročito uvoz razne industrijske potrošne robe, kao što su: aparati za domaćinstvo, tekstilni proizvodi, kožni proizvodi, hemijska roba, metalna bižuterija i drugo.

U regionalnom rasporedu spoljne trgovine nastupile su u odnosu na proteklu godinu izvesne promene u kretanju izvoza i uvoza. Izvoz je osetnije povećan u zemlje Južne Amerike i Afrike, dok je uvoz iz afričkih zemalja i Zapadne Evrope znatno porastao (tabela 14).

TABELA 14 — REGIONALNI RASPORED SPOLJNE TRGOVINE

Područja	1959.		1960.	
	izvoz	uvoz	izvoz	uvoz
Zapadna Evropa	46	38	46	48
Istočna Evropa	31	28	32	26
Azija	10	6	7	5
Afrika	5	3	6	8
Severna Amerika	7	22	7	11
Južna Amerika	1	2	2	2
Okeanija	—	1	—	2
Svega	100	100	100	100

Podaci: Statistika spoljne trgovine Saveznog zavoda za statistiku.

Povećanje razmene sa inostranstvom u 1960. doprinelo je daljem geografskom širenju spoljne trgovine i privredne saradnje Jugoslavije s mnogim zemljama.

INVESTICIJE

Visoka investiciona aktivnost koja je pratila opšti razvitak privrede u celom protekлом četvorogodišnjem periodu, nastavljena je i u 1960. U osnovna sredstva investirano je prošle godine 878 milijardi dinara, odnosno za 176 milijardi ili za 25% više nego u 1959. Ovakav obim investicija povoljno je uticao na razvoj proizvodnje i održavanje visoke privredne aktivnosti uopšte, a izgrađnjom i proširenjem kapaciteta stvoreni su i realni uslovi za dalji brz razvoj privrede. Povećana tražnja na ovom sektoru, naročito u prvih devet meseci, odrazila se na porast cena građevinskih i drugih investicionih materijala.

Ulaganja u osnovne fondove iz sredstava Federacije porasla su za oko 26 milijardi din. ili za 9% u odnosu na prethodnu godinu, a investicije iz decentralizovanih fondova za oko 150 milijardi ili za 37%. U tome samo investicije iz sredstava privrednih organizacija (zajedno sa amortizacionim fondovima) za oko 89 milijardi odnosno za 47%. Povećanje ukupnih investicija u 1960. bilo je delimično omogućeno i većim korišćenjem inostranih sredstava (tabela 15).

TABELA 15 — STRUKTURA INVESTICIJA U OSNOVNA SREDSTVA PO IZVORIMA FINANSIRANJA

(U milijardama din.)

Izvor	1959.		1960.		I n d e k s	
	iznos	%	iznos	%	1959. 1958.	1960. 1959.
Ukupne investicije	702,0	100,0	878,2	100,0	129	125
Od toga:						
Savezne investicije	300,6	42,8	325,9	37,1	144	109
Investicije iz sredstava decentralizovanih fondova	401,8	57,2	552,3	62,9	119	137
iz sredstava narodnih republika	56,1	8,0	61,3	7,0	142	109
z sredstava narodnih odbora	122,0	17,4	154,2	17,5	127	126
iz amortizacionih fondova	105,5	15,0	141,3	16,1	105	134
iz drugih fondova privrednih organizacija	85,7	12,2	139,2	15,8	116	162
ostale investicije	32,5	4,6	50,3	6,5	127	155

Podaci: Statistički bilten Narodne banke FNRJ 1959, 1960. i 1961.

Ulaganja iz saveznih sredstava u 1960. izvršena su uglavnom u okviru planskih predviđanja. Iz Opšteg investicionog fonda investirano je prošle godine oko 294 milijarde din., odnosno za oko 20,5 milijardi više nego u 1959. Sa participacijama iz decentralizovanih sredstava (u iznosu od oko 85 milijardi din.) ukupno je uloženo prošle godine u investicije kapitalnog značaja oko 41 milijardi din. više nego 1959.

Visok nivo privredne aktivnosti u 1959. omogućio je da se u 1960. formiraju velika investiciona sredstva kod decentralizovanih fondova. Povećanju investicija iz decentralizovanih fondova je doprinela i mogućnost slobodnijeg korišćenja amortizacije, kao i izvršena budžetska i stambena reforma. Sredstva decentralizovanih fondova bila su angažovana pretežno za ulaganja u osnovna sredstva, dok su za obrtna sredstva korišćeni uglavnom bankarski krediti.

Ukupne investicije u osnovne fondove iz sredstava narodnih republika i narodnih odbora povećane su u 1960. za oko 37 milijardi din. ili za 21%. Ulaganja iz društvenih investicionih i stambenih fondova porasla su za 38% odnosno za 31%, dok su ulaganja iz budžetskih i drugih sredstava manja za oko 8% nego u 1959 (tabela 16).

TABELA 16 — INVESTICIJE U OSNOVNE FONDOVE IZ SREDSTAVA NARODNIH REPUBLIKA I NARODNIH ODBORA

(U milijardama din.)

Izvor	1959.		1960.		I n d e k s	
	1959.	1960.	1959. 1958.	1960. 1959.	1959.	1960.
Ukupne investicije	178,3	215,5	131	121		
Od toga:						
Investicije iz društvenih investicionih fondova	57,3	78,3	141	138		
Investicije iz stambenih fondova	64,9	85,3	120	131		
Investicije iz ostalih fondova	56,1	51,9	134	92		

Podaci: Statistički bilten Narodne banke FNRJ 1959, 1960. i 1961. Statistički pregled Jugoslovenske investicione banke 1960—1961.

Veći deo ulaganja iz društvenih investicionih fondova u 1960. otpada na neprivredne investicije, ali je ipak relativno brži porast ostvaren kod privrednih investicija. U strukturi investicija iz fondova privrednih organizacija znatno je brži porast neprivrednih investicija. Njihov udeo u ukupnim ulaganjima povećan je od 12,6% u 1959. na 16,8% u 1960. (tabela 17).

TABELA 17 — STRUKTURA INVESTICIJA U OSNOVNA SREDSTVA IZ DRUŠTVENIH INVESTICIONIH FONDOVA NARODNIH REPUBLIKA I NARODNIH ODBORA I FONDOVA PRIVREDNIH ORGANIZACIJA

(U milijardama din.)

Oblast	Društveni investicioni fondovi NR i NO			Fondovi privrednih organizacija		
	1959.	1960.	indeks	1959.	1960.	indeks
Industrija i rudarstvo	24,5	35,0	143	66,4	104,9	158
Poljoprivreda i šumarstvo	12,0	13,7	115	15,7	19,7	125
Građevinarstvo	0,4	1,5	375	9,5	11,2	118
Saobraćaj	3,6	5,7	158	57,1	74,5	130
Trgovina i ugostiteljstvo	7,5	11,2	149	16,3	22,2	136
Zanatstvo	3,5	4,5	128	4,7	7,6	162
Investicije u privredi	51,5	71,6	139	169,3	240,1	141
Investicije u objekte društvenog standarda i ostale neprivredne investicije	70,7	92,0	130	21,5	40,4	188
Ukupne investicije	122,2	163,6	134	191,2	280,5	146

Podaci: Statistički bilten Narodne banke FNRJ 1960. i 1961. i Statistički pregled Jugoslovenske investicione banke 1960—61.

U toku poslednje četiri godine udeo neprivrednih investicija u ukupnim investicijama stalno se realizovao iznad planskih predviđanja. Relativno učešće neprivrednih investicija u 1960. povećalo se i u odnosu na 1959 (tabela 18).

TABELA 18 — EKONOMSKA STRUKTURA UKUPNIH INVESTICIJA U OSNOVNA SREDSTVA

(U milijardama din.)

Oblast	1959.		1960.		Indeks
	iznos	%	iznos	%	
Ukupne investicije	702,0	100,0	878,2	100,0	125
Industrija i rudarstvo	214,5	30,6	297,6	34,0	139
Poljoprivreda	111,4	15,7	106,5	12,1	96
Šumarstvo	9,3	1,3	11,4	1,3	123
Građevinarstvo	14,4	2,1	19,3	2,2	134
Saobraćaj	128,7	18,3	150,4	17,1	117
Trgovina i ugostiteljstvo	35,4	5,0	43,4	4,9	123
Zanatstvo	8,6	1,2	12,1	1,3	141
Privredne investicije	522,4	74,4	640,2	72,9	123
Neprivredne investicije	179,6	25,6	238,0	27,1	133

Podaci: Statistički bilten Narodne banke FNRJ, 1960—1961.

Učešće industrije u ukupnim privrednim investicijama je u 1960. povećano, dok su investicije u poljoprivredu u odnosu na 1959, kada su ostvarene znatno iznad planskih predviđanja, opale.

U okviru neprivrednih investicija značajno su porasle u 1960. investicije u stambenu i komunalnu izgradnju, kao i izgradnju školskog prostora i drugih objekata namenjenih kulturno-socijalnoj delatnosti. U stambeno komunalnu izgradnju investirano je u 1960. za oko 34%, a za izgradnju na području kulturno-prosvetne delatnosti za 55% više nego u 1959. Investicije u stambenu izgradnju porasle su usled većih sredstava kojima su raspolagali stambeni fondovi i usled znatno povećanih ulaganja privrednih organizacija. Povećanje ulaganja u izgradnju školskog prostora i zdravstvenih ustanova omogućeno je budžetskom reformom, na osnovu koje su komune dobile veća raspoloživa sredstva.

OBRTNA SREDSTVA PRIVREDE I KREDITI

Obrtna sredstva privrede u 1960. povećana su za oko 228 milijardi din. ili za 14% u odnosu na 1959. Privredne organizacije su iz svojih sredstava uložile u obrtno fondove za oko 6 milijardi din. više nego u 1959, ulaganja iz društvenih investicionih fondova povećana su za 13 milijardi, dok su bankarski krediti za obrtna sredstva bili za oko 37,5 milijardi din. manji nego 1959 (tabela 19).

TABELA 19 — UKUPNA ULAGANJA I STANJE OBRTNIH SREDSTAVA PRIVREDE PO IZVORIMA FINANSIRANJA

(U milijardama din.)

Izvor	Stanje obrtnih sredstava*		Ulaganja u obrtna sredstva	
	1959.	1960.	1959.	1960.
Ukupna obrtna sredstva	1.644,6	1.872,7	246,9	228,1
Od toga:				
Sredstva privrednih organizacija	479,6	515,3	30,0	35,7
Sredstva društvenih investicionih fondova	65,8	105,1	26,3	39,3
Bankarski krediti i zajmovi	1.099,2	1.252,3	190,6	153,1

* Stanje 31. decembra.

Podaci: Statistički bilten Narodne banke FNRJ 1959, 1960. i 1961.

U strukturi ukupnih ulaganja u obrtno fondove privrede povećalo se učešće sredstava privrednih organizacija od 15,7% u 1959. na 21,1% u 1960. i učešće društvenih investicionih fondova od 10,7% na 17,2%, dok se udeo bankarskih sredstava smanjio od 77,2% na 67,1%. Na ovakve promene u strukturi ulaganja u obrtno fondove privrede delovale su mere preduzete u toku godine u oblasti kreditne politike koje su imale za cilj da se obim bankarskih kredita svede na realnu meru, a da se sredstva privrednih organizacija i društvenih investicionih fondova usmere na skladnija ulaganja u obrtno i osnovne fondove.

Obrtna sredstva u 1960. povećana su u svim privrednim oblastima, izuzev u saobraćaju — zbog izmirenja vanrednih zaduženja iz prethodne godine (tabela 20).

TABELA 20 — STRUKTURA OBRTNIH SREDSTAVA PO PRIVREDNIM OBLASTIMA

(U milijardama din.)

Oblast	Stanje obrtnih sredstava*		Ulaganja u obrtna sredstva	
	1959.	1960.	1959.	1960.
Ukupna obrtna sredstva privrede	1.644,6	1.872,7	246,9	228,1
Industrija i rudarstvo	796,0	935,3	68,7	139,3
Poljoprivreda	118,6	156,4	39,7	37,8
Građevinarstvo	56,9	62,4	14,9	5,7
Saobraćaj	45,1	37,8	12,9	-7,3
Trgovina i ugostiteljstvo	559,0	599,8	92,6	40,8
Zanatstvo	39,3	46,4	5,9	7,1
Ostala obrtna sredstva privrede	29,7	34,4	12,2	4,7

* Stanje 31. decembra.

Podaci: Statistički bilten Narodne banke 1959, 1960. i 1961.

Ulaganja u obrtno fondove u industriji su u 1960. više nego dva puta povećana u odnosu na 1959. Od ukupno uložених sredstava u obrtno fondove privrede na industriju otpada 61%. Ulaganja u obrtno fondove industrije su povećana iz svih izvora, naročito iz bankarskih sredstava i zajmova koji su u 1960. iznosili oko 85 milijardi din. prema 32 milijarde u 1959. Na ovako obimno angažovanje bankarskih sredstava za obrtno fondove industrije delovala je povećana privredna aktivnost u toj oblasti i povećani obim kreditiranja izvoza.

BUDŽETI I FONDOVI SOCIJALNOG OSIGURANJA

Budžetski rashodi i rashodi fondova socijalnog osiguranja takođe su u 1960. povećani. Rashodi svih *budžeta* iznosili su u 1960. oko 703 milijarde din., što predstavlja

u odnosu na 1959. povećanje za oko 131 milijardu ili za 23%. Rashodi Saveznog budžeta (bez dotacija narodnim republikama) povećani su za 77 milijardi ili za 23%, uglavnom zbog povećanja rashoda sa privrednom namenom, a rashodi budžeta narodnih republika i narodnih odbora za oko 53 milijarde ili za 22% (tabela 21).

TABELA 21 — BUDŽETSKI RASHODI

(U milijardama din.)

Namena	1959.	1960.	Indeks	
			1959. 1958.	1960. 1959.
Rashodi saveznog budžeta				
Ukupni budžetski rashodi	324,7	401,8	114	124
Od toga:				
Lični rashodi	25,5	30,9	114	121
Materijalni rashodi*	95,2	152,0	118	160
Investicije	8,5	11,4	114	124
Narodna odbrana	195,5	207,8	111	106
Rashodi budžeta narodnih republika i narodnih odbora				
Ukupni budžetski rashodi	247,2	300,9	118	122
Od toga:				
Lični rashodi	113,6	132,5	114	117
Materijalni rashodi	117,6	148,6	119	127
Investicije	16,0	19,8	155	124

* U materijalnim rashodima su obuhvaćeni regresi i dotacije, izdaci za unapređenje privrednih oblasti, kao i drugi rashodi sa privrednom namenom.

Podaci: Statistički bilten Narodne banke FNRJ 1959, 1960. i 1961. i druge interne publikacije.

Budžetskom reformom sprovedenom u 1960. obezbeđeni su lokalnim budžetima stabilniji finansijski prihodi, što je omogućilo da se povećanje njihovih budžetskih rashoda ostvari iznad predviđenog nivoa. Udeo narodnih odbora opština u ukupnim prihodima je povećan u skladu sa intencijama novog budžetskog sistema, a time je poboljšana finansijska situacija lokalnih organa. Ali i pri takvom stanju izvestan broj narodnih odbora imao je neuravnotežene budžete, tako da je krajem 1960. ukupan deficit budžeta ovih odbora iznosio 2,7 milijarde din.

Ukupni rashodi *fondova socijalnog osiguranja* iznosili su u 1960. oko 278 milijardi din. i veći su za oko 52 milijarde ili za 23% nego prethodne godine. U ukupnim rashodima socijalnog osiguranja znatnije su porasli rashodi zdravstvenog osiguranja, dok je povećanje rashoda fondova dugoročnih osiguranja bilo umerenije (tabela 22).

TABELA 22 — RASHODI FONDOVA SOCIJALNOG OSIGURANJA

(U milijardama din.)

Namena	1959.	1960.	Indeks	
			1959. 1958.	1960. 1959.
Rashodi zdravstvenog osiguranja	98,2	128,6	129	131
Rashodi dugoročnih osiguranja	127,7	149,0	119	117
Od toga:				
Penzije i invalidnine	55,2	69,7	128	126
Dečji dodaci	64,1	71,4	113	111
Ostali rashodi	8,4	7,9	120	95

Podaci: Statistički bilten Narodne banke FNRJ, 1959, 1960. i 1961. i Dokumentacija Saveznog zavoda za socijalno osiguranje.

U cilju pokrića povećanih rashoda fondova socijalnog osiguranja uvedena je u 1960. dopunska stopa socijalnog doprinosa (od 2%).

PRIHODI I RASHODI STANOVNIŠTVA

Ukupni prihodi stanovništva porasli su u 1960. za 19%, ali su zbog relativno manjeg obima korišćenja potrošačkih kredita raspoloživa sredstva stanovništva po-

većana u ce'ini za 18%. Na porast ukupnih prihoda stanovništva delovali su visok nivo zaposlenosti i nominalno povećanje ličnih dohodaka radnika i službenika, povećanje socijalnih primanja, kao i povećani prihodi individualnih proizvođača od prodaje poljoprivrednih proizvoda.

U okviru ukupnih prihoda stanovništva, porast ličnih dohodaka radnika i službenika iznosi 19,5%, socijalnih primanja 16%, a prihoda od prodaje poljoprivrednih proizvoda 4% (tabela 23).

TABELA 23 — PRIHODI STANOVNIŠTVA*

Izvor	(U milijardama din.)		Indeks	
	1959.	1960.	1959.	1960.
			1958.	1959.
Ukupni prihodi stanovništva	1.143,3	1.355,2	119	119
Od toga:				
Lični dohoci radnika i službenika	641,8	766,9	123	119,5
Socijalna primanja	169,9	196,8	118	116
Prihodi od prodaje poljoprivrednih proizvoda	199,8	208,2	110,5	104
Ostali prihodi	129,8	183,3	112	141
Potrošački krediti	+21,9	+15,1	—	—
Ukupna raspoloživa sredstva	1.163,2	1.370,3	121	118

* Nisu obuhvaćeni prihodi koje stanovništvo realizuje iz inostranstva, kao ni prihodi iz međusobnih odnosa stanovništva.

Podaci: Statistički bilten Narodne banke FNRJ, 1959, 1960. i 1961

U ukupnim ličnim dohocima radnika i službenika, lični dohoci u privredi su porasli za 20%, a lični dohoci u državnoj upravi i drugim javnim službama za 17%. Od svih privrednih oblasti najviši porast ličnih dohodaka je ostvaren u industriji i građevinarstvu (tabela 24).

TABELA 24 — LIČNI DOHOCI PO PRIVREDNIM OBLASTIMA

Oblast	(U milijardama din.)		Indeks	
	1959.	1960.	1959.	1960.
			1958.	1959.
Ukupni lični dohoci	641,8	766,9	123	119,5
Od toga:				
Industrija i rudarstvo	202,3	252,2	125	125
Poljoprivreda i šumarstvo	46,7	50,2	121	107
Građevinarstvo	46,7	59,2	124	127
Saobraćaj	50,9	56,1	132	110
Trgovina i ugostiteljstvo	67,3	81,4	121	121
Zanatstvo	32,8	40,2	126	123
Stambena komunalna delatnost	11,8	12,7	134	108
Državni organi, druge javne službe i ostalo	183,2	214,9	120	117

Podaci: Statistički bilten Narodne banke FNRJ, 1959, 1960. i 1961.

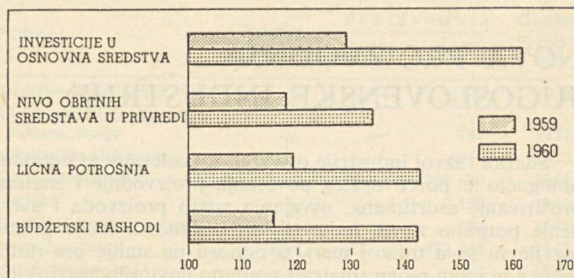
Pri ovakvom nominalnom porastu ličnih dohodaka, realne plate radnika i službenika su u 1960. u proseku povećane za oko 3%. Na znatno umereniji porast realnih plata uticao je porast troškova života, čiji je nivo bio za 11% viši nego u 1959, kao i povećanje zaposlenosti. U okviru privrede najveće povećanje realnih plata je ostvareno u industriji — za oko 5%. U državnoj upravi i drugim javnim službama realne plate su u proseku povećane za 2—3%.

Realne plate u prethodne tri godine su veoma brzo rasle. U toku poslednjeg četvorogodišnjeg perioda (1957—1960) postignut je, i pored umerenijeg porasta u 1960, prosečan godišnji porast realnih plata radnika i službenika od oko 11%, tako da je već u 1960. ostvaren nivo koji je po petogodišnjem planu trebalo dostići u 1961.

GRAFIKON 3 — POTROŠNJA U 1959. I 1960.

— tekuće cene —

(1958=100)

Porast prihoda i kupovne snage stanovništva u 1960. uticao je da se ukupni izdaci za robu i usluge povećaju za 20% prema 1959 (tabela 25).

TABELA 25 — IZDACI STANOVNIŠTVA ZA ROBU I USLUGE

Namena	(U milijardama din.)		Indeks	
	1959.	1960.	1959.	1960.
			1958.	1959.
Ukupni izdaci za robu i usluge	1.048,6	1.263,5	119	120
Od toga:				
Izdaci za robu i ugostiteljstvo	942,6	1.106,3	119	117
Izdaci za usluge	106,0	152,2	117	148

Podaci: Statistički bilten Narodne banke FNRJ, 1959, 1960. i 1961.

S obzirom na porast opšteg nivoa maloprodajnih cena u 1960. za 7%, realni obim kupovine roba i korišćenih usluga je u celini manje povećan nego što pokazuje nominalni porast ukupnih izdataka. Stvarno povećanje ukupne potrošnje stanovništva koja se kroz ove izdatke realizuje (bez naturalne potrošnje sela), iznosi u 1960. oko 12% u odnosu na 1959. Veći deo realnog povećanja potrošnje u društvenom sektoru privrede u 1960. rezultat je povećanja zaposlenosti.

* * *

Razvoj privrede u 1960. i pored postignutih rezultata u proizvodnji, istakao je i neke probleme koji su nastali usled visokog nivoa investicija i potrošnje. U prvih devet meseci na tržištu je vlačala visoka tražnja koja, i pored znatnog povećanja industrijske proizvodnje i uvoza, nije mogla biti pokrivena u odgovarajućoj meri. Problemi neusklađenosti u odnosima na tržištu, koji su zapaženi još krajem 1959, ispoljili su se u porastu cena i troškova života, kao i u visokom uvozu.

Kretanja u poslednjim mesecima prošle godine pokazivala su ublažavanje potražnje na tržištu. Na to su uticale i mere koje su u toku godine preduzimane u cilju regulisanja kupovne snage na području kredita i obrtnih sredstava, kao i u oblasti investicija. Robne zalihe, koje su na početku godine stagnirale ili nedovoljno rasle, beleže krajem godine znatno povećanje. U odnosu na stanje krajem 1959. njihov ukupni obim u industriji i trgovini bio je u decembru 1960. za 23% veći. I kretanje cena imalo je u poslednja dva meseca 1960. mirniji razvoj.

Prema tome situacija na tržištu se u poslednjim mesecima znatno poboljšala i godina se završila sa sredenjim odnosima na tržištu nego što su bili početkom godine.

IZVOR: Statistički godišnjak FNRJ 1959. i 1960. »Indeks« Saveznog zavoda za statistiku 1959, 1960. i 1961. Statistički bilten Narodne banke FNRJ, 1959, 1960. i 1961. Statistički pregledi Jugoslovenske investicione banke 1960—1961. Dokumentacija uz Savezni društveni plan za 1961. Dokumentacija Saveznog Zavoda za socijalno osiguranje.

S. R. — D. Č.

NOVA PROIZVODNJA JUGOSLOVENSKE INDUSTRIJE

Snažan razvoj industrije ostvaren u posleratnom periodu omogućio je pored opšteg povećanja proizvodnje i znatno proširivanje asortimana, osvajanje novih proizvoda i uvođenje potpuno novih industrijskih delatnosti. Neke grane razvile su se u tolikoj meri, u odnosu na stanje pre rata, da se s pravom mogu smatrati potpuno novim industrijskim granama.

Prodor u oblast nove proizvodnje proističe iz opšteg razvoja zemlje. On je bio neophodan radi ekspanzije cele privrede, proširenja tržišta i povećanja svih vidova potrošnje, a omogućen je veoma raznolikom domaćom sirovinom i energetsom osnovom, snaženjem i unapređivanjem nauke i tehnike, kao i jačanjem razmene s drugim zemljama.

Nova posle rata osvojena proizvodnja učestvuje u ukupnoj industrijskoj proizvodnji ostvarenoj 1960. sa 20,2%, a njen obim je samo za 13,3% manji od obima ukupne industrijske proizvodnje ostvarene u Jugoslaviji 1939.

Nova proizvodnja je razvijana radi boljeg korišćenja domaće sirovinke osnove i izgradnje sopstvene industrije sredstava rada, kao i radi povećanja izvoza, smanjenja uvoza i povećanja lične potrošnje. Ona ima veliki značaj i za razvoj drugih privrednih oblasti, a naročito za saobraćaj i poljoprivredu.

Najviše novih proizvoda osvojeno je u metalnoj i elektroindustriji — na te dve grane otpada preko 50% nove proizvodnje čitave industrije. U tom okviru najveći i najznačajniji rezultati su postignuti u osvajanju proizvodnje sredstava rada (mašine radilice, motorna vozila, elektrooprema i dr.), a naročito proizvodnje namenjene saobraćaju i poljoprivredi. Proizvodnja sredstava rada je najvećim delom osvojena posle rata. Od posebnog značaja je i visoko učešće proizvodnje reprodukcionog materijala u ukupnoj novoj proizvodnji (preko 45% u 1960), što istovremeno utiče na oslobađanje od uvoza osnovnog reprodukcionog materijala i porast izvoza. Dalja osnovna karakteristika strukture nove proizvodnje je visoko učešće opreme i trajnih potrošnih dobara (automobili, aparati za domaćinstva, radio-aparati, televizori i sl.). U ukupnoj novoj proizvodnji 1960, proizvodnja opreme i trajnih potrošnih dobara učestvuje sa preko 53%, što je od posebnog značaja s obzirom da ti proizvodi predstavljaju najviši stepen prerade i zahtevaju najsloženiju tehnologiju.

Orijentacija ka osvajanju novih proizvoda počela je veoma rano, još u periodu obnove, i s malim izuzecima zahvatila je gotovo sve industrijske grane. Najveći broj novih proizvoda osvojen je u prvim posleratnim godinama i u periodu 1957—1958.

NOVI PROIZVODI¹

Najveći broj novih proizvoda osvojen je u metalnoj i elektroindustriji, zatim u hemijskoj industriji i metalurgiji. Nasuprot tome, nova proizvodnja nije registrovana u elektroprivredi, tekstilnoj, grafičkoj i duvanskoj industriji.

U *energetskim granama* samo razvoj proizvodnje sirove nafte i prirodnog gasa predstavlja proširivanje proizvod-

nje primarne energije, dok svi ostali novi proizvodi (prerada uglja i nafte) odražavaju težnju ka osvajanju sekundarnih oblika energije.

TABELA 1 — NOVI PROIZVODI U ENERGETSKIM GRANAMA²

Proizvod	Jedinica mere	Proizvodnja		Godina osvajanja
		1939.	1960.	
Sušeni lignit	000	—	486	1958.
Metalurški koks	000 „	—	1.083	1952.
Sirovi benzol	„	—	11.361	1953.
Amorfne mase	„	—	17.602	1947.
Amorfne elektrode	„	—	3.522	1948.
Sirova nafta	000 „	1	943	1946.
Zemni gas	000 m ³	2.628	52.936	1946.
Petroleum za motore	t	1.000	59.013	1948.
Propan-butan	„	—	13.133	1950.
Gazolin	„	—	3.135	1946.
»White«-špirit	„	—	8.846	1946.
Motorno ulje	„	—	32.578	1947.
Mineralne mazive masti	„	—	2.649	1948.
Pentan	„	—	2.636	1957.

Veliki značaj sa opšteg privrednog stanovišta ima nova proizvodnja u oblasti *metalurgije*, ali su njen razvoj usloveli različiti činioci. Jačanje crne metalurgije i osvajanje novih vrsta čelika i čeličnih profila uslovljeno je orijentacijom ka oslobađanju zemlje od uvoza osnovnih sirovina i reprodukcioni materijala. Deficitarnost proizvoda crne metalurgije na međunarodnom tržištu samo pojačava tu orijentaciju.

TABELA 2 — NOVI PROIZVODI U CRNOJ METALURGIJI

Proizvod	Jedinica mere	Proizvodnja		Godina osvajanja
		1939.	1960.	
Sirovi liv elektročelika	t	—	30.094	1946.
Železničke šine	„	—	78.944	1946.
Bešavne cevi	„	—	68.232	1953.
Kovane predice	„	—	879	1946.
Valjane bandaže	„	—	6.156	1957.
Beli lim	„	—	969	1960.
Vučeni i ljušteni čelik	„	—	4.625	1946.
Ingoti elektročelika	„	2.800	90.185	1946.
Kovani šipkasti čelik	„	419	26.254	1946.

Nova proizvodnja obojene metalurgije najvećim je delom neposredno namenjena izvozu ili omogućuje ekspanziju izvoza drugih industrijskih grana (kablovi).

Proizvodi osvojeni u *metalnoj industriji* najvećim delom spadaju u oblast transportne opreme (automobili, autobusi, kamioni, motocikli, bicikli, motorne lokomotive, vagoni, prikolice, traktori, gibanje, kotrljajući ležaji, motori). To je i uopšte najznačajnije područje nove industrijske proizvodnje. Posleratnim industrijskim razvojem stvorena je uglavnom potpuna materijalna osnova za proizvodnju transportne opreme.

Drugo značajno područje nove proizvodnje u metalnoj industriji čini proizvodnja opreme. Veliki obim i raznovrstan asortiman zabeležen je u novoj proizvodnji mašina za obradu metala i drveta i mašina za građevinarstvo.

¹ Kao nova proizvodnja smatraju se oni proizvodi čija proizvodnja pre rata ili uopšte nije postojala ili je bila minimalna i beznačajna za tržište. Kao metodološka konvencija uzeto je da se praktično novom proizvodnjom smatraju i oni proizvodi čiji je obim proizvodnje u 1939. bio ispod 5% od obima u 1960.

Nisu obuhvaćeni brodogradnja i filmska industrija usled metodološki drukčijeg prikazivanja njihove proizvodnje u statističkoj službi.

Svi podaci su uzeti iz statističkih biltena Saveznog zavoda za statistiku »Industrija 1939. i 1946—1956«, »Industrija 1959«, »Indeks« Saveznog zavoda za statistiku, br. 2/61. i »Obrasci Ind. I« 1960. o proizvodnji prema podacima koji još nisu publikovani.

² U ovoj i ostalim tabelama primenjena je uobičajena nomenklatura jugoslovenske statističke službe. Usled toga se nije mogla obuhvatiti sva proizvodnja koja je stvarno nova. To je naročito slučaj tamo gde nomenklatura iskazuje grupe proizvoda a ne pojedinačne artikule. Tako, na primer, poljoprivredne mašine nisu obuhvaćene u novoj proizvodnji iako sadrže mnogo novih proizvoda (kombajni i dr.). Isto važi i za mnoge druge zbirno definisane grupe proizvoda (lekovi, skrobnice preradevine, konfekcija, galanterija od plastičnih masa itd). Stoga je ovde prikazani obim nove proizvodnje manji od stvarnog, ali se to nije moglo izbeći usled pomenutih osobina metoda statističke službe.

TABELA 3 — NOVI PROIZVODI U OBOJENOJ METALURGIJI

Proizvod	Jedinica mere	Proizvodnja		Godina osvajanja
		1939.	1960.	
Koncentrat volframa	t	—	72	1950.
Aluminijum legure	"	—	3,913	1946.
Silikohrom	"	—	2,633	1957.
Silikokalcijum	"	—	577	1957.
Cink elektrolitski	"	—	16,187	1956.
Fino srebro	"	—	90,254	1954.
Bizmut	"	—	105	1946.
Vučeni i presovani proizvodi aluminijuma i legura	"	—	24,530	1947.
Valjani, vučeni i presovani proizvodi bakra i legura	"	(2,646)	34,115	1946.
Valjani proizvodi aluminijuma i legura	"	15	12,782	1946.

TABELA 4 — NOVI PROIZVODI U METALNOJ INDUSTRIJI

Proizvod	Jedinica mere	Proizvodnja		Godina osvajanja
		1939.	1960.	
Gibnjevi i opruge	t	—	10,885	1957
Elektrode za zavarivanje	"	—	11,559	1946
Kotrljajući ležaji	"	—	778	1949
Parne turbine	"	—	268	1956
Motori sa unutrašnjim sago- revanjem	"	—	12,711	1957.
Rashladni uređaji	"	—	2,185	1947.
Šivaće mašine	kom.	—	35,508	1957.
Pisaće i računске mašine	t	...	184	...
Motorne lokomotive	"	—	1,032	1956.
Teretni vagoni	"	—	53,566	1947.
Putnički i poštanski vagoni	"	—	1,090	1946.
Kamioni	"	—	15,834	1947.
Prikolice za kamione i traktore	kom.	—	8,294	1950.
Autobusi	t	—	5,645	1951.
Automobili	kom.	—	10,461	1957.
Traktori	"	—	7,309	1949.
Motocikli	"	—	41,414	1957.
Bicikli	"	—	191,276	1947.
Časovnici	"	—	354,562	1952.
Mašine za pranje i sušenje rublja	t	—	497	1957.
Patent-olovke i naliv-pera	000 kom.	—	687	...
Utenzilijske od metala	t	—	1,049	1947
Mašine radilice za obradu metala i drveta	"	84	4,545	1946
Mlinske mašine za meljavu žitarica	"	5	618	1946.
Mašine i uređaji za građe- vinarstvo	"	108	6,919	1946.
Vodne turbine	"	104	2,493	1946.
Vatrogasni aparati	"	35	1,381	1946
Proizvodi za medicinu i veterinu	"	8	372	1946

Elektroindustrija predstavlja gotovo u celini novu granu, u kojoj se naročito brzo razvila proizvodnja trajnih dobara kao što su: frižideri, radio-prijemnici, televizori, termički aparati za domaćinstvo, usisivači.

Pored toga, snažno se razvila i proizvodnja razne opreme: industrijskih elektropeći, rotacionih mašina, transformatora i sredstava veze.

Razvoj nove proizvodnje u oblasti *hemijske industrije* imao je dva osnovna pravca. Radi modernizacije i unapređenja poljoprivredne proizvodnje izgrađuje se jaka agrohemija, koja će biti u stanju da poljoprivredi pruži savremena sredstva za đubrenje i zaštitu bilja. Povoljni sirovinski i drugi uslovi omogućili su takođe osvajanje nekih proizvoda osnovne hemijske industrije, kao što su: poliviniloid, cel-vlakno, rajon, kord i celofan.

U *industriji gume* osvojena je proizvodnja pneumatike.

TABELA 5 — NOVI PROIZVODI U ELEKTROINDUSTRIJI

Proizvod	Jedinica mere	Proizvodnja		Godina osvajanja
		1939.	1960.	
Transformatori merni	t	—	310	1948.
Kondenzatori za popravku faktora snage	"	—	78	1957.
Industrijske elektropeći	t	—	491	1953.
Fluorescentne cevi	"	—	705,633	1955.
Svetiljke	t	—	2,150	1948.
Električni aparati za vozila	"	—	525	1957.
Električna brojila	kom.	—	353,435	1947.
Merni instrumenti	t	—	57	1948.
Frižideri za domaćinstvo	kom.	—	35,581	1955.
Radio-prijemnici sa cevima	"	—	238,968	1948.
Televizijski aparati	"	—	13,775	1957.
Elektronske cevi	"	—	668,634	1951.
Elektroakustični uređaji	t	—	325	1948.
Kinoprojektori (bez pojačivača)	"	—	73	1948.
Pojačivači za kinoprojektore	t	—	48	1948.
Telefonski aparati	kom.	—	39,822	1949.
Telefonske centrale	t	—	541	1949.
Rendgen-aparati	kom.	—	325	1953.
Rotacione mašine	kW	4,300	609,702	1946.
Transformatori učinski	kva	29	2,081,763	1946.
Rasklopni aparati za niski i visoki napon	t	22	2,419	1947.
Razvodni uređaji	"	31	1,931	1946.
Izolovani sprovodnici	"	572	14,522	1946.
Olovni kablovi	"	65	42,015	1946.
Termički aparati za industriju i domaćinstvo	"	48	7,246	1946.
Akumulatori	"	115	3,929	1946.

TABELA 6 — NOVI PROIZVODI HEMIJSKE INDUSTRIJE I INDUSTRIJE GUME I KOŽE

Proizvod	Jedinica mere	Proizvodnja		Godina osvajanja
		1939.	1960.	
Azotna kiselina	t	—	9,323	1954.
Amonijum-nitrat	"	—	25,372	1954.
Amonijum-sulfat	"	—	12,292	1953.
Natrijum-bihromat	"	—	701	1947.
Vođionik-peroksid 100%	"	—	600	1958.
Natrijum-perborat	"	—	776	1958.
Pepein-koncentrat	"	—	253	1946.
Amonijak	"	—	14,916	1952.
PVC u prahu	"	—	7,462	1950.
PVC primarne prerađevine	"	—	10,471	1951.
Ostale plastične mase	"	—	1,740	1946.
Cel-vlakno	"	—	17,980	1958.
Rajon	"	—	3,117	1958.
Kord	"	—	223	1958.
Celofan	"	—	634	1958.
Ugljen-disulfid	"	—	8,640	1958.
Eterična ulja	kg	—	50,807	1957.
Penicilin	miliona inter. jed.	—	3,354	1955.
Srebrni nitrat	kg	—	21,112	1957.
Filmovi za fotografisanje	000 m ²	—	249	1951.
Fotopapir	"	—	1,277	1947.
Gramofonske ploče	000 kom.	—	1,378	1957.
Sredstva za zaštitu bilja	t	316	10,144	1946.
Tečni hlor	"	160	9,775	1947.
Lepila	"	170	6,411	1946.
Sredstva za pranje na bazi deterđženata (preračunato na bazi 15% aktivne supstance)	"	—	18,493	1950.
Električni upaljači	000 kom.	—	10,607	...
Kapsle rudarske	"	—	23,738	1954.
Auto, moto i avio-gume spoljne	"	8	391	1946.
Auto, moto i avio-gume unutrašnje	"	8	314	1946.
Gumena lepila	t	73	1,825	1946.
Veštačka koža	"	—	938	1958.

Veliko bogatstvo zemlje u nemetalima gotovo svih vrsta omogućilo je brz razvoj *industrije nemetala* i osvajanje novih proizvoda, od kojih jedni imaju veliki izvozni značaj (sinter-magnezit i sl.), a drugi doprinose smanjenju obima uvoza osnovnih sirovina (azbestni materijali i dr.). Obilje sirovina za proizvodnju građevinskih materijala pruža takođe osnovu za osvajanje novih, savremenih materijala za građevinarstvo.

TABELA 7 — NOVI PROIZVODI INDUSTRIJE NEMETALA I GRAĐEVINSKOG MATERIJALA

Proizvod	Jedinica mere	Proizvodnja		Godine osvajanja
		1939.	1960.	
Azbestna ruda	t	—	234.460	1947.
Feldspat sirovi	"	—	14.001	1947.
Liskun	"	—	2.354	1948
Magnezitni vatrostalni materijal	"	—	20.526	1953
Hromitni i hrommagnezitni vatrostalni materijal	"	—	21.546	1953.
Azbestno vlakno	"	—	5.416	1947.
Staklena vuna	"	—	820	1955.
Laboratorijsko i specijalno tehničko staklo	"	—	1.031	1957.
Optičko staklo	000 kom.	—	1.377	1957
Optički instrumenti	"	—	89.951	1957
Sinter-magnezit	t	2.000	90.891	1952
Azbestni proizvodi	"	31	1.173	1946
Sanitarna keramika	"	26	2.723	1947
Izolatori	"	188	5.998	1946
Šuplji opečni blokovi za tavanice i svodove	000 kom. N. F.	—	120.224	1957.
Cigla šuplja	000 kom.	—	80.849	1958
Šuplja i rupičasta zidna cigla i blokovi	000 kom. N. F.	—	68.011	1960
Hidratizirani kreč	t	—	6.879	1957.
Izrade od cementa i veštačkog kamena	"	—	307.428	..
Blokovi za zidove i pregrade	000 kom.	—	35.580	1957.
Zidni elementi	" "	—	5.759	1960
Blokovi za tavanice i svodove	" "	—	4.243	..
Lake građevinske ploče	000 m ²	12	1.740	1946

Relativno mali broj novih proizvoda u oblasti *prerade poljoprivrednih proizvoda i prerade drveta* posledica je ranije razvijenosti ovih grana. Izgradnja konzervne i prehrambene industrije i njihovi novi proizvodi veoma su značajni za izvoz kao i za povećanje lične potrošnje u zemlji. Na polju mehaničke prerade drveta razvila se proizvodnja drvnih ploča, a u hemijskoj preradi drveta nova proizvodnja sulfatne celuloze i roto-papira.

TABELA 8 — NOVI PROIZVODI PREHRAMBENE INDUSTRIJE I PRADE DRVETA

Proizvod	Jedinica mere	Proizvodnja		Godina osvajanja
		1939.	1960.	
Margarin	t	—	9.496	1957
Mleko u prahu	"	—	2.311	1951
Koncentrovane supe	"	—	2.166	1957
Koncentrovana stočna hrana	"	—	100.396	1957.
Konzerve povrća i ostale prerađevine povrća	"	876	25.434	1946.
Konzerve mesa	"	1.328	32.685	1946
Lesonit ploče	000 m ²	—	9.267	1946
Ploče iverice	m ²	—	8.216	1960
Sulfatna celuloza	t	—	28.715	1955
Roto-papir	"	—	28.454	1953.

Od ukupnog obima nove proizvodnje, na apsolutno novu proizvodnju otpada 52,2%, dok na praktično novu proizvodnju, tj. na proizvodnju koja je u 1939. iznosila najviše do 5% od obima ostvarenog u 1960, otpada 47,8%.

VELIČINA NOVE PROIZVODNJE PO INDUSTRIJSKIM GRANAMA

Obim nove proizvodnje, ostvarene u 1960, u odnosu na obim proizvodnje zabeležen u 1939. je veoma različit po pojedinim industrijskim granama.

TABELA 9 — OBIM NOVE PROIZVODNJE 1960. PREMA CELOKUPNOJ PROIZVODNJI 1939.

(Celokupna proizvodnja 1939=100)

Grana	Nova proizvodnja — obim 1960.	Grana	Nova proizvodnja — obim 1960.
Proizvodnja i prerada uglja	12,5	Industrija građevinskog materijala	73,8
Proizvodnja i prerada nafte	1.247,2	Drvena industrija	4,6
Crna metalurgija	194,9	Industrija celuloze i hartije	36,2
Obojena metalurgija	75,6	Industrija kože i obuće	4,7
Industrija nemetala	73,6	Industrija gume	83,1
Metalna industrija	302,3	Prehrambena industrija	47,1
Elektroindustrija	4.225,6		
Hemijska industrija	374,5	Industrija ukupno	86,6

Nova proizvodnja osvojena posle rata čini u 1960. po obimu 86,6% ukupne jugoslovenske industrijske proizvodnje iz 1939.³ Značaj nove proizvodnje dolazi naročito do izražaja u granama koje su gotovo u celini izgrađene posle rata, kao što je proizvodnja i prerada nafte i elektroindustrija. Međutim, nova proizvodnja je značajna i u granama koje su proširene i modernizovane kao što su hemijska, metalna industrija, crna metalurgija, obojena metalurgija i prehrambena industrija.

Opšti indeks industrijske proizvodnje u 1960. prema 1939. iznosi 450, a značajni činioci njegovog formiranja su i u novoj proizvodnji.

TABELA 10 — UDEO NOVE PROIZVODNJE U UKUPNOJ PROIZVODNJI 1960. PO INDUSTRIJSKIM GRANAMA

Grana	Obim proizvodnje 1960. (1939=100)	Učešće nove proizvodnje u ukupnoj proizvodnji (u%)
Proizvodnja elektroenergije	757	—
Proizvodnja uglja	265	4,7
Proizvodnja nafte	1.853	67,4
Crna metalurgija	685	28,4
Obojena metalurgija	300	25,2
Proizvodnja nemetala	450	16,3
Metalna industrija	863	35,0
Elektroindustrija	4.622	91,3
Hemijska industrija	744	50,3
Industrija građevinskog materijala	393	18,8
Drvena industrija	256	1,8
Proizvodnja papira	433	8,4
Tekstilna industrija	268	—
Industrija kože i obuće	307	1,5
Industrija gume	463	18,0
Prehrambena industrija	364	13,0
Industrija duvana	177	—
Industrija ukupno	450	20,2

Od ukupnog obima jugoslovenske industrijske proizvodnje u 1960, na proizvodnju osvojenu posle rata otpada 20,2%.

Bez nove proizvodnje, koju je industrija osvojila u periodu 1945—1960, opšti indeks industrijske proizvodnje u 1960. prema 1939. iznosio bi 360, odnosno od ukupnog povećanja industrijske proizvodnje u odnosu na 1939, na proizvodnju pre rata otpada oko 4/5, a na novu proizvodnju oko 1/5. Takav odnos proističe iz pretežne zastupljenosti elementarne proizvodnje u predratnoj industriji (elektro-

³ Bez brodogradnje i filmske industrije.

energija, uglj, građevinski materijal, tekstilni proizvodi, drvna grada i sl.), odnosno u granama koje su upravo u posleratnom periodu zabeležile veoma jak uspon.

Najveće učešće nove proizvodnje u ukupnom obimu proizvodnje u 1960. zabeleženo je u elektroindustriji (91,3%), proizvodnji nafte (67,4%), a zatim u hemijskoj (50,3%) i metalnoj industriji (35%).

STRUKTURA NOVE PROIZVODNJE PO GRANAMA

Učešće pojedinih industrijskih grana u ukupnoj masi nove proizvodnje takode je veoma različito kako prema fizičkom obimu proizvodnje tako i po vrednosti.⁴ Osetne razlike u strukturnim odnosima po obimu i vrednosti proizvodnje su posledica postojećih odnosa u cenama i karakteru instrumenata koji služe za statističko merenje obima proizvodnje (tzv. ponderacioni fondovi).

TABELA 11 — STRUKTURA NOVE PROIZVODNJE U 1960.

Grana	Struktura po obimu proizvodnje u %	Vrednost nove proizvodnje — u milijardama din.	Struktura po vrednosti u %
Proizvodnja uglja	2,2	23,4	5,6
Proizvodnja nafte	7,3	9,6	2,3
Crna metalurgija	6,7	53,3	12,8
Obojena metalurgija	6,5	71,9	17,2
Nemetali	3,9	14,3	3,5
Metalna industrija	35,9	97,0	23,3
Elektroindustrija	17,4	75,7	18,1
Hemijska industrija	9,5	37,8	9,1
Građevinski materijal	3,9	10,5	2,5
Drvna industrija	0,7	2,2	0,5
Industrija celuloze i hartije	0,5	5,8	1,4
Industrija kože i obuće	0,2	0,2	0,1
Industrija gume	0,8	3,7	0,9
Prehrambena industrija	4,5	11,4	2,7
Ukupno	100,0	417,2	100,0

Po fizičkom obimu nove proizvodnje, metalna industrija i elektroindustrija su daleko ispred ostalih grana i na njih otpada preko 53% nove proizvodnje celokupne industrije. Značajno mesto zauzima i hemijska industrija, dok je udeo većeg broja prerađivačkih grana sasvim mali.

STRUKTURA NOVE PROIZVODNJE PO KATEGORIJAMA NAMENE

U opštem porastu industrijske proizvodnje najbrži tempo pokazuje proizvodnja sredstava rada. Indeks obima proizvodnje sredstava rada u 1960. u odnosu na 1939. iznosi 1.784, dok su indeksi proizvodnje reproduktionog materijala i potrošne robe približno jednaki i iznose 406 odnosno 410.

Nova proizvodnja je u različitom stepenu uticala na opšti porast proizvodnje u ovim grupama.

TABELA 12 — NAMENSKA STRUKTURA NOVE PROIZVODNJE PO OBIMU 1960.

Kategorija namene	Povećanje u 1960. prema 1939. (1939 = 100)	Učešće u novoj proizvodnji (u %)
Sredstva rada	1.784	39,7
Materijal za reprodukciju	406	45,7
Potrošna roba	410	14,6

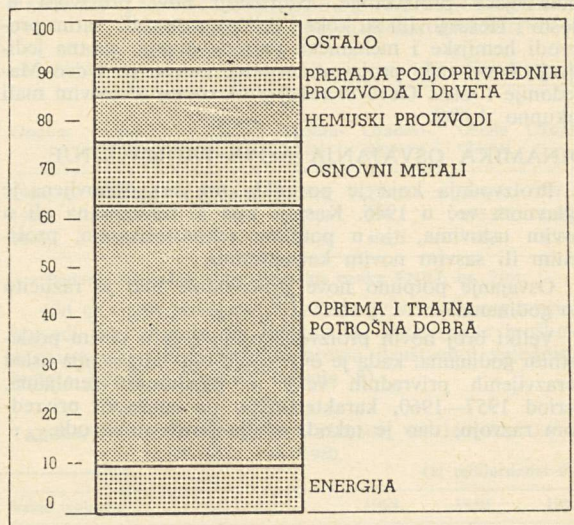
Najveći deo nove proizvodnje otpada na reproduktioni materijal (koks, nafta i derivati, proizvodi metalurgije, veštačka vlakna, kablovi itd.), a zatim na sredstva rada.

⁴ Vrednost proizvodnje dobijena je primenom elemenata strukture vrednosti 1958, poslednje koje je dala statistička služba.

Proizvodnja sredstava rada je najvećim delom posleratnog porekla (motorna vozila, elektrooprema, sredstva veze, mašine radilice itd.).

Struktura po proizvodnim grupacijama pruža još jedan uvid u raspored nove proizvodnje po nameni (grafikon 1).

GRAFIKON 1 — STRUKTURA NOVE PROIZVODNJE PO PROIZVODNIM GRUPACIJAMA 1960.

Na opremu i trajna potrošna dobra (automobili, aparati za domaćinstva, radio-aparati, televizori i sl.) otpada preko polovine ukupne nove proizvodnje, što je naročito značajno, jer ti proizvodi predstavljaju najviši stepen prerade i zahtevaju najsloženiju tehnologiju i organizaciju rada.

TERITORIJALNI RAZMEŠTAJ NOVE PROIZVODNJE

Nova proizvodnja mogla je biti ostvarena pre svega tamo gde su već pre rata postojale značajnije proizvodne snage, tehnički razvijenija jezgra sposobna da ovladaju novim procesima, brojnija kvalifikovana radna snaga i sl., tj. na području narodnih republika Srbije, Hrvatske i Slovenije, koje su imale najpovoljnije uslove i za razvoj metalne i elektroindustrije.

TABELA 13 — STRUKTURA NOVE PROIZVODNJE PO REPUBLIKAMA U 1960.

Narodna republika	Učešće u novoj proizvodnji (u %)
Srbija	41,5
Hrvatska	26,9
Slovenija	18,1
Bosna i Hercegovina	11,9
Makedonija	1,1
Crna Gora	0,5

Na područja Srbije, Hrvatske i Slovenije otpada 86,5% celokupne nove industrijske proizvodnje u 1960.

Na visoko učešće Srbije u ukupnoj novoj proizvodnji utiče pre svega mesto koje ona ima u jugoslovenskoj proizvodnji metalne industrije (motorna industrija, šinska vozila, traktori, poljoprivredne mašine, mašine alatlijeke itd.), kao i u proizvodnji elektro-opreme (kablovi, elektromotori, aparati za domaćinstvo, radio-aparati i televizori) i nekih drugih proizvoda (viskozna vlakna, elektroliti cinka, valjani i vučeni proizvodi bakra itd.).

Na području Hrvatske nova proizvodnja je takode najviše došla do izražaja u oblasti metalne i elektroindu-

strije (mašine alatlije, elektro-oprema, turbine itd.), a zatim u proizvodnji i preradi nafte, proizvodnji plastičnih masa (polivinilhlorid) i preradi aluminijuma.

Metalna i elektroindustrija su takođe najvažnije oblasti u kojima se javlja nova proizvodnja u Sloveniji (pisače i računске mašine, električna brojila, frižideri i termički aparati za domaćinstva, kino-projektori, tehnička oprema, vodne turbine, motocikli itd.).

Na ostale tri narodne republike otpada 13,5% nove industrijske proizvodnje. Najvažniji novi proizvodi u Bosni i Hercegovini su koks i čelični proizvodi, zatim proizvodi hemijske i mehaničke prerade drveta, azotna jedinjenja kao i neki proizvodi metalne industrije. Udeo Makedonije i Crne Gore u novoj proizvodnji je sasvim mali (ukupno 1,6%).

DINAMIKA OSVAJANJA NOVE PROIZVODNJE

Proizvodnja koja je postojala pre rata obnovljena je uglavnom već u 1946. Kasnije ona je povećavana ali u novim uslovima, tj. u potpuno rekonstruisanim, proširenim ili sasvim novim kapacitetima.

Osvajanje potpuno nove proizvodnje bilo je različito po godinama.

Veliki broj novih proizvoda osvojen je u prvim posleratnim godinama, kada je ova težnja bila naglašenija usled nerazvijenih privrednih veza sa inostranim zemljama. Period 1957—1960, karakterističan po snažnom privrednom razvoju, dao je takođe obilje novih proizvoda.

TABELA 14 — DINAMIKA OSVAJANJA POTPUNO NOVE PROIZVODNJE

Godina	Broj novih proizvodnih grupacija	Učešće u obimu nove proizvodnje 1960.*
1946.	14	6,9
1947.	13	19,6
1948.	7	4,1
1949.	4	3,1
1950.	3	2,4
1951.	6	6,3
1952.	3	2,9
1953.	11	5,9
1954.	5	1,5
1955.	6	3,5
1956.	4	1,4
1957.**	29	27,0
1958.	13	13,9
1959.	1	—
1960	6	1,5

* Vremenska struktura je dobijena na taj način što je izvršeno grupisanje novih proizvoda po godinama prema obimu proizvodnje koji je ostvaren u 1960. Na taj način se može uočiti značaj koji pojedine godine imaju u razvoju nove proizvodnje s obzirom na docniji količinski porast proizvodnje novih proizvoda.

** Usled promene statističke nomenklature u 1957, broj novih proizvoda je nešto veći, jer se neki novi proizvodi prvi put javljaju po toj nomenklaturi 1957, iako je njihova proizvodnja započela nešto ranije.

IZVOR: Statistički bilten Saveznog zavoda za statistiku, »Industrija 1939. i 1946—1956«, »Industrija 1959«, »Struktura vrednosti industrijske proizvodnje 1958«, izdanje SZS, »Indeks« 2/61. i obrazac »Ind. 1«, o proizvodnji za 1960.

B. Č.

NOVČANA PRIMANJA I IZDAVANJA PRIVREDNIH ORGANIZACIJA (PO EVIDENCIJI NARODNE BANKE)

Uvođenjem sistema društvenog planiranja, kojim je 1952. zamenjen sistem administrativnog rukovođenja privredom od strane države, privredne organizacije i organi radničkog samoupravljanja postali su samostalni u utvrđivanju proizvodne politike i programa. U skladu s tim došlo je do odgovarajućih izmena i u organizaciji i poslovanju banaka. Jedna od tih izmena je i osnivanje tzv. društvene evidencije u Narodnoj banci FNRJ.¹ Narodna banka dobila je zadatak da preko društvene evidencije redovno prati promene na žiro-računima privrednih organizacija i da obezbeđuje »automatsku« raspodelu dohotka između privrednih organizacija i društvene zajednice na osnovu propisa kojima je ta raspodela regulisana.

Da bi Narodna banka preko društvene evidencije mogla odgovoriti ovom zadatku, ustanovljena je obaveza da sve privredne organizacije² svoje celokupno finansijsko poslovanje obavljaju preko banke. Radi toga one imaju kod banke posebne žiro-račune preko kojih se vrše sva novčana primanja i izdavanja privredne organizacije.

Preko žiro-računa i računa namenskih fondova privrednih organizacija prati se tekuće poslovanje privrednih

organizacija: naplata prodane robe i izvršenih usluga, plaćanje reproduktionog materijala, ispunjenje obaveza prema društvenoj zajednici, izdvajanje za fondove preduzeća, isplate ličnih dohodaka i cr.

SISTEM EVIDENCIJA U BANCIMA

Kao osnova za vođenje evidencija služe instrumenti platnog prometa (računi, nalozi plaćanja i odgovarajuća dokumentacija — obračuni, predračuni i dr.) i dopunski podaci koje banke primaju od privrednih organizacija u određenim rokovima (bruto-bilansi, periodični obračuni, završni računi, predračuni, izvodi o obračunu ličnih dohodaka i dr.).

Evidencija finansijskog poslovanja privrednih organizacija omogućuje sprovođenje određene društvene kontrole, kao i stalan uvid u kretanje novčanih sredstava u tekućem poslovanju privrednih organizacija.

Radi što adekvatnijeg praćenja poslovanja privrednih organizacija, u banci se za svaku pojedinu privrednu organizaciju vrši i posebno evidentiranje po pojedinim oblicima prometa preko računa i to:

1. Uplate u korist žiro-računa:

- naplate za prodatu robu i izvršene usluge;
- primanja koja ne ulaze u ukupan prihod;

2. Isplate na teret žiro-računa*:

a) isplate za nabavljeni materijal, sirovine, robu i usluge; reklamnu, propagandu i reprezentaciju; za doprinose i članarine komorama i stručnim udruženjima; za akontacije za službena putovanja i neopravdane naplate za službena putovanja; za dnevnicu, putne paušale, terenske dodatke i naknade za odvojen život od porodice; za ostala lična primanja radnika, sem ličnih dohodaka; za doprinose budžetima iz ostalih ličnih primanja; za investiciono održavanje osnovnih sredstava; za amortizaciju; za kamate na fond osnovnih sredstava; za kamate na fond obrtnih sredstava; za kamate na investicione zajmove za osnovna sredstva; za kamate na kredite i zajmove za obrtna sredstva; za zemljarinu; za doprinose za kadrove; plaćanje poreza na promet; za otplate investicionih zajmova koji se tretiraju kao troškovi poslovanja iz ukupnog prihoda; doprinose za posebna rezervna sredstva građevinarstva, doprinose za unapređenje šumarstva i doprinose od prometa filmova;

* Vidi: »Izmene u načinu raspodele ukupnog prihoda privrednih organizacija«, »Jugoslovenski pregled«, 1957, str. 202 (54).

¹ U toku 1959. osnovana je kod Narodne banke posebna Služba društvenog knjigovodstva koja vodi evidenciju finansijskog poslovanja privrednih organizacija i vrši kontrolu izvršenja njihovih obaveza prema društvenoj zajednici. Vidi: »Služba društvenog knjigovodstva«, »Jugoslovenski pregled«, 1959, str. 405—407 (81—83).

² Pod privrednim organizacijama, čije se finansijsko poslovanje obavlja preko banke, podrazumevaju se sva preduzeća i radnje sa imovinom u društvenoj svojini koji po principima privrednog poslovanja redovno i trajno ostvaruju dohodak sa tom imovinom, zajednice elektroprirodnih, železničkih i poštanskih preduzeća, zadružne organizacije i samostalne ustanove koje se bave privrednom delatnošću.

b) isplate sa žiro-računa koje padaju na teret dohotka privredne organizacije; doprinosi za stambenu izgradnju; doprinosi iz dohotka koji pripadaju Federaciji; doprinosi iz dohotka koji pripadaju društvenim investicionim fondovima narodnih odbora i republika;

c) isplate sa žiro-računa koje terete čist prihod privredne organizacije: za lične dohotke radnika i službenika (bez odgovarajućih doprinosa na te dohotke); doprinosi budžetima iz ličnih dohodaka radnika; doprinosi za socijalno osiguranje iz ličnih dohodaka radnika;

d) isplate sa žiro-računa u korist fondova privredne organizacije: za rezervni fond preduzeća; za fond zajedničke potrošnje; za fond osnovnih sredstava; u korist računa neraspoređenih sredstava i za zajednički rezervni fond.

Ovakva evidencija finansijskog poslovanja privrednih organizacija vodi se za tekuću godinu, a pored toga obezbeđuje se i evidencija o prenosu sredstava iz protekle u narednu godinu, čime je omogućeno praćenje kretanja sredstava i u kalendarskoj i računskoj godini.

Na osnovu ovih evidencija Narodna banka objavljuje u svojim statističkim publikacijama podatke o novčanim primanjima i izdavanjima privrednih organizacija po elementima akumulacije ili osnovima isplata.

Analizom podataka o novčanim primanjima i izdavanjima prate se stvarne novčane promene koje nastaju na računima privrednih organizacija u banci. Time se, pored ostalog, omogućava uvid u kretanja u privredi sa stanovišta robno-novčanih odnosa, tj. s kakvim sredstvima raspolažu privredne organizacije, kako vrše plaćanja svojih nabavki, kako se i u kojoj visini isplaćuju lični dohoci, kolikim sredstvima iz privrede raspolažu političko-teritorijalne jedinice itd., što sve pruža mogućnost da se ta kretanja usmeravaju u skladu s proporcijama postavljenim u društvenim planovima.

Iz podataka o novčanim primanjima i izdavanjima preko žiro-računa privrednih organizacija kod banke mogu se sagledavati i druga kretanja i odnosi i finansijsko poslovanje svake pojedine privredne organizacije, tj. kako vrši odnosno da li uredno naplaćuje svoja potraživanja, da li ima zastoja u realizaciji robe, da li vrši prekomerno nagomilavanje robe, da li uredno izmiruje svoje obaveze prema zajednici, kakvu politiku vodi u pogledu raspodele sredstava koja ostaju radnom kolektivu na samostalnom raspolaganju (koliko izdvaja za svoje fondove, a koliko za lične dohotke) itd.

KRETANJE NOVČANIH PRIMANJA I IZDAVANJA

Novčana primanja i izdavanja privrednih organizacija kretala su se u poslednje tri godine različito (tabela 1).

TABELA 1 — NOVČANA PRIMANJA I IZDAVANJA PRIVREDNIH ORGANIZACIJA 1958 — 1960.

(U milijardama din.)

Godina	Novčana primanja	Novčana izdavanja	Višak izdavanja
1958.	5.771,5	5.906,4	134,9
1959.	6.802,1	6.986,6	184,5
1960.	8.265,0	8.375,9	109,9

Podaci: Statistički bilten Narodne banke FNRJ, br. 2/61.

Novčana primanja privrednih organizacija u 1959. bila su veća za oko 18% nego u 1958. a 1960. u odnosu na 1959. za oko 21,5%.

Novčana izdavanja u 1959. porasla su za oko 18% u odnosu na 1958. a 1960. za oko 20% u odnosu na 1959.

Porast novčanih primanja i izdavanja privrednih organizacija rezultat je opšteg porasta proizvodnje i prometa roba i usluga.

Izdavanja odnosno plaćanja privrednih organizacija bila su stalno veća od njihovih primanja.

Višak novčanih izdavanja pokrivan je povećanjem kratkoročnih kredita i investicionih zajmova za obrtna sredstva ili smanjenjem raspoloživih sredstava na žiro-računima privrednih organizacija.

Povećanje viška izdavanja nad primanjima na žiro-računima privrednih organizacija pokazuje jednovremeno i porast zaliha u privredi odnosno povećanje izvora za finansiranje porasta zaliha.

Najveća novčana primanja u korist žiro-računa imaju privredne organizacije u oblasti industrije i rudarstva i trgovine i ugostiteljstva, dok su primanja privrednih organizacija u ostalim oblastima daleko niža (tabela 2).

TABELA 2 — NOVČANA PRIMANJA U PRIVREDNIM ORGANIZACIJAMA PO PRIVREDNIM OBLASTIMA 1958—1960.

(U milijardama din.)

Godina	Industrija	Trgovina i ugostiteljstvo	Saobraćaj	Građevinarstvo	Ostale oblasti	Ukupno
1958.	2.046,6	2.788,4	327,6	224,0	384,9	5.771,5
1959.	2.458,0	3.175,0	383,9	290,1	495,1	6.802,1
1960.	2.968,8	3.677,3	473,5	409,1	736,3	8.265,0

Podaci: Statistički bilten Narodne banke FNRJ, br. 2/61.

Od ukupnih novčanih izdavanja privrednih organizacija najveći deo otpada na izdatke za materijalne troškove, a zatim na uplate obaveza prema društvenoj zajednici i isplate ličnih dohodaka (tabela 3).

TABELA 3 — IZDAVANJA PRIVREDNIH ORGANIZACIJA PO VRSTAMA 1958—1960.

(U milijardama din.)

Vrste isplata	1958.	1959.	1960.
Izdaci za materijalne troškove	4.501,2	5.304,4	6.293,5
Uplate obaveza prema društvenoj zajednici	666,2	747,8	893,1
Isplate neto ličnih dohodaka	361,1	472,1	598,9
Uplata amortizacije	139,1	159,0	182,5
Plaćeni doprinosi za socijalno osiguranje	121,8	158,3	203,3
Uplate u fondove privrednih organizacija	117,0	145,0	204,6
Ukupno	5.906,4	6.986,6	8.375,9

Podaci: Statistički bilten Narodne banke FNRJ, br. 2/61.

IZDACI ZA MATERIJALNE TROŠKOVE. Na izdatke za materijalne troškove otpada preko 70%, a na sve ostale izdatke manje od 30% svih izdataka sa žiro-računa privrednih organizacija.

Najveća izdavanja za nabavku materijala i sirovina, usluge i druge izdatke koji terete materijalne troškove privredne organizacije imaju industrija i trgovina (tabela 4).

TABELA 4 — ISPLATE ZA MATERIJALNE TROŠKOVE PO PRIVREDNIM OBLASTIMA 1958—1960.

(U milijardama din.)

Oblast	1958.	1959.	1960.
Industrija	1.280,6	1.523,3	1.865,3
Poljoprivreda	98,9	139,7	228,8
Građevinarstvo	149,9	187,8	265,2
Saobraćaj	190,7	231,4	272,2
Trgovina na veliko i na malo	1.761,2	2.093,8	2.340,1
Ostala trgovina	788,1	846,7	944,6
Ugostiteljstvo i turizam	54,6	60,9	80,9
Zanatstvo	126,9	152,1	195,5
Ostale oblasti	50,3	68,7	100,8
Ukupno	4.501,2	5.304,4	6.293,4

Podaci: Statistički bilten Narodne banke FNRJ, br. 2/61.

U izdavanjima za materijalne troškove dominiraju isplate za sirovine, plaćenu energiju, goriva, pomoćne materijale i drugi izdaci za robu i usluge, dok je udeo troškova investicionog održavanja osnovnih sredstava, premija osiguranja, putnih troškova, troškova reklame, reprezentacije, dnevnica, terenskih dodataka i sl. relativno neznatan (tabela 5).

TABELA 5 — STRUKTURA IZDATAKA ZA MATERIJALNE TROŠKOVE 1960.

(U milijardama din.)	
Vrsta troškova	Iznos
Plaćanje sirovina i drugih robnih nabavki i usluga	6.017,5
Troškovi reklame, propagande i reprezentacije	6,1
Doprinosi i članarine komorama i stručnim udruženjima	7,6
Akontacije za službena putovanja	4,2
Prenosi iz drugih fondova preduzeća ili druga primanja koja ne ulaze u ukupan prihod	215,7
Investiciono održavanje osnovnih sredstava	42,4
Ukupno	6.293,5

Podaci: Posebna interna evidencija Narodne banke za decembar 1960.

UPLATE OBAVEZA PREMA DRUŠTVENOJ ZAJEDNICI. Obaveze prema društvenoj zajednici uplaćuju se na osnovu posebnih obračuna. Strukturu tih plaćanja pokazuje tabela 6.

TABELA 6 — STRUKTURA OBAVEZA PREMA DRUŠTVENOJ ZAJEDNICI 1958—1960.

(U milijardama din.)			
Vrsta obaveza	1958.	1959.	1960
Kamata na kredite za sredstva	52,4	63,2	77,5
Kamata na fond osnovnih sredstava	41,9	39,9	37,7
Kamata na fond obrtnih sredstava	21,7	27,4	31,7
Zemljarina	3,1	4,3	4,8
Porez na promet	174,8	199,5	224,0
Doprinos za kadrove	12,0	16,6	20,2
Doprinos za stambenu izgradnju	31,8	39,6	29,7
Doprinos za opšte društvene potrebe	256,6	268,4	357,7
Doprinos budžetima iz ličnih dohodaka	56,4	79,1	103,8
Ostale uplate	15,5	9,8	6,0
Ukupno	666,2	747,8	893,1

Podaci: Statistički bilten Narodne banke FNRJ, br. 2/61.

Od ukupnih sredstava koja privredne organizacije daju društvenoj zajednici, preko 60% čine porez na promet i doprinosi iz dohotka privrednih organizacija.

U strukturi uplata na osnovu obaveza prema društvenoj zajednici industrija učestvuje sa gotovo tri četvrtine (tabela 7).

TABELA 7 — UPLATE OBAVEZA PREMA DRUŠTVENOJ ZAJEDNICI PO PRIVREDNIM OBLASTIMA 1958—1960.

(U milijardama din.)			
Oblast	1958.	1959.	1960.
Industrija	475,9	524,9	603,5
Poljoprivreda	9,7	12,1	16,4
Građevinarstvo	19,9	24,2	34,1
Saobraćaj	25,2	29,2	35,2
Trgovina na malo i na veliko	67,1	78,1	103,8
Ostala trgovina	36,4	39,2	68,9
Ugostiteljstvo i turizam	7,7	9,2	9,4
Zanatstvo	15,3	15,9	21,5
Ostale oblasti	9,0	15,0	20,3
Ukupno	666,2	747,8	893,1

Podaci: Statistički bilten Narodne banke FNRJ, br. 2/61.

Ukupna uplaćena akumulacija u 1958. i 1959. u odnosu na ukupno uložena sredstva (osnovna u upotrebi i obrtna) u oblasti industrije iznosi oko 15%, u građevinarstvu nešto ispod 12%, a u saobraćaju tek nešto preko 2%.

ISPLATE LIČNIH DOHODAKA. Uporedo s razvijanjem privrede, a u prvom redu industrijske proizvodnje, povećavaju se i isplate ličnih dohodaka radnika i službenika.

Isplaćeni neto lični dohoci u privrednim organizacijama 1958. iznosili su 361,1 a u 1959. godini 472,1 milijarde din., odnosno u 1959. su povećani za oko 30%. Po završnim računima privrednih organizacija za 1959. izdvojena sredstva iz ostvarenog dohotka za lične dohotke zajedno sa odgovarajućim doprinosima iznose 630,9 milijardi prema 485,8 milijardi u 1958. odnosno povećana su za oko 30%.

Neto-isplate za lične dohotke u 1960. iznose 598,9 prema 472,1 milijarde u 1959. godini odnosno povećane su za oko 27% (tabela 8).

TABELA 8 — IZDACI ZA LIČNE DOHOTKE PO PRIVREDNIM OBLASTIMA U 1960*.

(U milijardama din.)	
Oblast	Iznos
Industrija	258,1
Poljoprivreda	41,5
Šumarstvo	8,3
Građevinarstvo	70,8
Saobraćaj	71,4
Trgovina	88,2
Zanatstvo	46,2
Ostale oblasti	14,4
Ukupno	598,9

* Obuhvaćeni su tekući izdaci zajedno sa isplatama razlika ličnih dohodaka po završnom računu za 1959. i po periodičnim obračunima za prvih devet meseci 1960.

Podaci: Statistički bilten Narodne banke FNRJ, br. 2/61.

IZDVAJANJA U FONDVE PREDUZEĆA rastu, jer se u sistemu raspodele dohotka sve veća sredstva ostavljaju privrednim organizacijama na samostalno raspolaganje (tabela 9).

TABELA 9 — IZDVAJANJA U FONDVE PRIVREDNIH ORGANIZACIJA PO PRIVREDNIM OBLASTIMA 1958—1960.

(U milijardama din.)			
Oblast	1958.	1959.	1960.
Industrija	43,4	79,9	105,4
Poljoprivreda	9,9	6,6	10,0
Građevinarstvo	5,3	6,3	10,7
Saobraćaj	23,0	18,4	33,3
Trgovina na veliko i na malo	21,0	15,4	20,2
Ostala trgovina	5,6	4,5	6,3
Ugostiteljstvo i turizam	1,2	1,4	1,9
Zanatstvo	3,5	5,8	8,2
Ostale oblasti	4,1	6,7	8,6
Ukupno	117,0	145,0	204,6

Podaci: Statistički bilten Narodne banke FNRJ, br. 2/61.

Naročito se zapaža jačanje fondova privrednih organizacija u 1960. usled izmenjenog sistema raspodele i porasta akumulacije, kada je u fondove preduzeća u svim oblastima privrede izdvojeno preko 40% više sredstava nego u 1959.

Novčana primanja i izdavanja privrednih organizacija ukazuju na stalan uspon privrede, a istovremeno i na stalno i snažno jačanje materijalne osnove radničkog samoupravljanja i kroz sistem raspodele nacionalnog dohotka odnosno celokupnog ostvarenog dohotka u privredi.

IZVOR: Statistički bilten Narodne banke FNRJ, br. 2/61 i posebna interna evidencija Narodne banke za decembar 1960.

N. P.

DOKTORAT NAUKA U 1959. I 1960.

IZMENE U INSTITUCIJI DOKTORATA

Opštim zakonom o fakultetima i univerzitetima,¹ donesenim jula 1960, izmenjeni su uslovi koje treba da ispune kandidati za doktora, zatim način sticanja doktorata i proširen krug ustanova koje mogu davati doktorat nauka.

Ranije je za kandidata za doktora bilo dovoljno da je diplomirao na fakultetu ili odgovarajućoj visokoj školi.² Sada, međutim, kandidat, pored toga, treba da ima objavljene naučne radove, ili da se ističe stručnim radovima ili naučnim rezultatima u praksi. Kandidati koji imaju akademski stepen magistra treba da svojim radovima pokažu sposobnost za samostalan naučni rad.

Po dosadašnjem Zakonu doktorat je stican na osnovu položenog usmenog doktorskog ispita i povoljno ocenjenog i odbranjenog doktorskog rada (disertacije, teze). Po novom Zakonu, doktorat se stiče na osnovu povoljno ocenjene i odbranjene disertacije, bez usmenog doktorskog ispita.

Fakulteti su obavezni da kandidatima pružaju pomoć u pripremi disertacije putem posebnih kurseva i drugih oblika naučnog rada. Kandidati, međutim, nisu obavezni da koriste pomoć fakulteta.

Do 1964. doktorat nauka može se sticati i po dosadašnjem Zakonu o doktoratu nauka (uz polaganje usmenog doktorskog ispita). Kandidati koji imaju objavljene naučne radove ili su se istakli u praksi svojim stručnim radovima ili naučnim rezultatima, kao i oni koji imaju akademski stepen magistra mogu i u periodu do 1964. sticati doktorat po odredbama novog Zakona (bez usmenog ispita).

Doktorat nauka mogu davati svi fakulteti, kao i visoke škole i samostalne naučne ustanove u kojima se izvodi fakultetska nastava trećeg stupnja, a koje budu za to ovlašćene zakonom.³

DOKTORATI NAUKA STEČENI 1945—1960.

Od 1945. do 1960. doktorirala su u Jugoslaviji 1.544 lica (tabela 1), ili prosečno 96 lica godišnje. Od toga su doktorirala u 1959. godini 242 i u 1960. godini 202 lica. Od ukupnog broja doktorat nauka steklo je u Srbiji 690, Hrvatskoj 584, Sloveniji 164, Bosni i Hercegovini 61 i Makedoniji 45 lica.

TABELA 1 — DOKTORATI NAUKA U PERIODU 1945—1960. PREMA MESTIMA I USTANOVAMA NA KOJIMA SU STEČENI

Ustanova i mesto	Broj doktorata nauka stečenih u godini			
	Svega	1945—1958.	1959.	1960.
Ukupno	1.544	1.100	242	202
Fakulteti	1.464	1.020	242	202
Beograd	625	454	100	71
Zagreb	583	420	90	73
Ljubljana	150	95	28	27
Sarajevo	61	34	14	13
Skopje	45	17	10	18
Akademije nauka	80	80	—	—
Beograd	65	65	—	—
Zagreb	1	1	—	—
Ljubljana	14	14	—	—

Najviše disertacija odbranjeno je iz veterinarskih (185), poljoprivrednih (171), hemijskih (164), političko-pravnih (124) i ekonomskih nauka (120). Polovina svih doktora

¹ »Službeni list FNRJ«, br. 29/60.

² Zakon o doktoratu nauka iz 1955.

³ Do sada je jedino u Sloveniji Zakonom o visokom školstvu (»Uradni list LR Slovenije«, br. 39/60) regulisano pitanje uvođenja nastave trećeg stupnja. Ovim Zakonom su za uvođenje nastave trećeg stupnja, pored fakulteta, ovlašćene sve visoke škole.

otpada samo na ovih pet naučnih oblasti. Iz nekih disciplina odbranjen je vrlo mali broj disertacija: iz psihologije 9, sociologije 8, arhitekture 5, geodezije 4, rudarstva 7 i dr. (tabela 2). Poslednjih godina smanjuje se broj doktorata iz društvenih nauka, a povećava iz ostalih nauka. Tako, na primer, disertacija iz društvenih nauka bilo je: 1955. — 36,9%, 1956. — 34,3% i 1958. 41,6% od ukupnog broja odbranjenih disertacija, dok ih je 1959. bilo svega 28,2% a 1960. — 29,5%.

TABELA 2 — PREGLED ODBRANJENIH DISERTACIJA OD 1945. DO 1960. PREMA MESTIMA I NAUČNIM OBLASTIMA

Naučno područje	Od 1945. do 1960.						Od toga	
	Ukupno	Beograd	Zagreb	Ljubljana	Sarajevo	Skopje	1959.	1960.
Ukupno	1.544	690	584	164	61	45	242	202
Filozofija	16	8	8	—	—	—	—	2
Psihologija	9	—	8	1	—	—	2	3
Pedagogija	22	8	11	1	—	2	7	2
Sociologija	8	5	—	3	—	—	—	—
Politika i pravo	124	82	21	15	5	1	10	6
Ekonomija	120	71	40	5	3	1	12	13
Književnost	59	25	25	8	—	1	9	6
Filologija	49	18	23	2	1	5	7	9
Istorija	59	38	10	8	1	2	8	4
Istorija i teorija umetnosti	27	8	13	5	—	1	2	—
Etnologija	11	3	2	4	1	1	1	2
Arheologija	6	—	2	4	—	—	1	1
Geografija	36	16	3	9	1	7	9	9
Matematika	51	21	23	1	4	2	6	4
Fizika	51	21	14	13	—	3	8	11
Hemija	164	37	84	37	4	2	32	32
Geologija	39	30	3	6	—	—	5	7
Biologija	76	38	15	15	1	7	14	6
Medicina	79	18	49	8	2	2	28	25
Veterina	185	62	103	—	20	—	23	12
Farmacija	34	19	16	—	—	—	6	2
Poljoprivreda	171	89	63	1	15	3	30	32
Šumarstvo	50	23	21	—	2	4	11	5
Arhitektura	5	3	1	1	—	—	—	3
Geodezija	4	2	2	—	—	—	1	—
Građevinarstvo	27	11	10	4	1	1	4	2
Mašinstvo	14	10	2	2	—	—	3	1
Elektrotehnika	29	16	7	6	—	—	1	1
Tehnologija	12	4	5	3	—	—	—	1
Rudarstvo	7	4	1	2	—	—	2	2

Od ukupnog broja doktora nauka u periodu 1945—1960 — 239 ili 15,4% je žena. U dvogodišnjem periodu 1959—1960. ovaj procent iznosi 16,7%.

Najviše žena doktoriralo je iz hemijskih nauka (41), zatim bioloških (23), poljoprivrednih (22), medicinskih (19), veterinarskih (18), književnosti (16), ekonomije (19) i prava (14). Međutim, žena doktora u ukupnom broju doktora nauka najviše je iz oblasti istorije i teorije umetnosti (42,8%), zatim iz farmacije (32,3%) i biologije (30,2%).

Tri četvrtine od ukupnog broja doktora steklo je ovaj naučni stepen u godinama između 31 i 45 (tabela 3).

TABELA 3 — DOKTORI NAUKA PO GODINAMA STAROSTI U VREME DOKTORIRANJA

Starosna grupa	Doktoriralo u periodu		
	1945—1960.	1945—1958.	1959—1960.
do 25 godina	12	7	5
26—30 „	179	137	42
31—35 „	496	364	132
36—40 „	431	279	152
41—45 „	224	182	42
46—50 „	122	73	49
51—55 „	58	44	14
56—60 „	16	11	5
preko 60 godina	6	3	3

Poslednjih godina vremenski razmak između godine diplomiranja i godine doktoriranja je u stalnom porastu. Tako, na primer, u periodu 1945—1958, šest godina posle diplomiranja, doktoriralo je 21,7% od ukupnog broja doktora, a u periodu 1959—1960. samo 18% od ukupnog broja doktora (tabela 4).

TABELA 4 — DOKTORI NAUKA PREMA VREMENU OD DIPLO-
MIRANJA DO DOKTORIRANJA

Vreme od diplomira- nja do doktoriranja	Broj doktora nauka koji su stekli doktorat					
	1945—1960.		1945—1958.		1959—1960.	
	ukupno	%	ukupno	%	ukupno	%
do 2 godine	39	2,5	32	2,9	7	1,6
do 3 „	44	2,9	39	3,5	5	1,1
do 4 „	72	4,7	59	5,3	13	2,9
do 5 godina	118	7,6	87	7,9	31	7
do 6 „	144	9,4	120	10,9	24	5,4
od 7 do 8 „	303	19,5	214	19,4	89	20,2
od 9 do 10 „	315	13,9	118	10,7	98	21,8
od 11 do 15 „	219	14,1	152	13,8	67	15
od 16 do 20 „	200	12,9	156	14,1	44	10
od 21 do 25 „	119	7,8	82	7,4	37	8,3
preko 25 „	71	4,6	41	3,7	30	6,7

U periodu od 1. maja 1959. do 31. decembra 1960. odbranjene su na univerzitetima u Jugoslaviji sledeće doktorske disertacije:

BIBLIOGRAFIJA DOKTORSKIH DISERTA- CIJA ODBRANJENIH U JUGOSLAVIJI OD 1. MAJA 1959. DO 31. DECEMBRA 1960.⁴

Bibliografija je izrađena na osnovu zvaničnih podataka o disertacijama odbranim na univerzitetima⁵ i sadrži ove podatke:

O doktorskoj disertaciji: naučno područje odnosno naučnu oblast iz koje je disertacija, naziv disertacije i naziv fakulteta odnosno ustanove na kojoj je disertacija odbranjena;

O autoru disertacije (doktoru): prezime i ime, godinu rođenja i godinu diplomiranja.

Prvo je dat naziv disertacije, zatim naziv fakulteta na kome je disertacija odbranjena, ime autora i u zagradi godina njegovog rođenja (prvi broj u zagradi) i godina diplomiranja (drugi broj u zagradi). Naziv disertacije dat je u originalu, s tim što je za disertacije na slovenačkom i makedonskom jeziku u zagradi dat i na srpskohrvatskom jeziku.

Disertacije su svrstane u naučne oblasti kojima po svojoj sadržini pripadaju, a ne po tome iz koje je oblasti autoru disertacije dodeljen doktorat nauka.⁶ Pri tome, iz tehničkih razloga, pojedina naučna područja nisu posebno iskazana, već su svrstana u šire odnosno srodne naučne oblasti. U okviru svake naučne oblasti disertacije su svrstane hronološki po godinama kada je disertacija odbranjena, a u okviru svake godine po abecednom redu naziva disertacija.

FILOZOFIJA

1960] Filozofija Georga Edvarda Mura. Filozofski fakultet, Zagreb. Kuvačić Ivan (1923, 1951).

Istovetnost i razlika u Hegelovoj i klasičnoj marksističkoj filozofiji. Filozofski fakultet, Beograd. Rus Vojan (1924, 1954).

PSIHOLOGIJA

1959] Školski uspeh učenika u odnosu na položaj u strukturi razrednog kolektiva. Filozofski fakultet, Zagreb. Lazić Branka (1908, 1931).

Uticaj strukture suda na stepen uverenosti pri suđenju. Filozofski fakultet, Zagreb. Rot Nikola (1910, 1933).

⁴ Bibliografija doktorskih disertacija odbranih u Jugoslaviji od 1945. do 30. aprila 1959. objavljena je u »Jugoslovenskom pregledu« 1959, jul—avgust, str. 307—324 (43—60).

⁵ Za Beograd nisu unete disertacije onih doktora koji do 31-XII-1960. nisu promovisani.

⁶ Moguće su netačnosti, pošto je u izvesnim slučajevima iz samog naslova disertacije teško odrediti kojoj oblasti disertacija pripada.

1960] Blokiranje alfa-valova i isprekidani vidni podražaji. Filozofski fakultet, Zagreb. Krković Anđelko (1931, 1955).

Igralna dejavnost kot dijagnostičko sredstvo otrokove osebnosti v predškolski dobi (Igranje kao dijagnostičko sredstvo ličnosti deteta u predškolsko doba). Filozofska fakulteta, Ljubljana. Toličić Ivan (1922, 1952).

Komparativna valjanost testova znanja. Filozofski fakultet, Zagreb. Sorokin Boris (1927, 1955).

PEDAGOGIJA

1959] Dušan Rajčić — život i pedagoško delo. Filozofski fakultet, Skopje. Veljković Branko (1902, 1940).

Pedagoška vrednost fantastičnog u dečjoj književnosti. Filozofski fakultet, Beograd. Ranitović Darinka (1922, 1949).

Pedagoška vrednost nekih narodnih umotvorina. Filozofski fakultet, Beograd. Ignjatović Svetomir (1909, 1937).

Prilog Roberta Ovena socijalističkoj pedagogiji. Filozofski fakultet, Beograd. Potkonjak Nikola (1924, 1950).

Razvitak i rad školskih odbora u Hrvatskoj i Slavoniji do donošenja školskog zakona od 1888. Filozofski fakultet, Zagreb. Golner Nada (1921, 1953).

Vinko Bek i njegov utjecaj na odgoj i obrazovanje slepih u Jugoslaviji. Filozofski fakultet, Beograd. Tonković Franja (1919, 1947).

Zdravstveno-vaspitni aspekt sanacije školske sredine u selima uže Srbije. Filozofski fakultet, Beograd. Rakić Branko (1912, 1946).

1960] Razvitak nastave prirodnih nauka u srpskim srednjim školama Vojvodine do 1920. Filozofski fakultet, Beograd. Čurić Radoslav (1914, 1949).

Školstvo u Makedoniji od kraja XVIII do 70-te godine XIX vek — so osoben osvrt na makedonsko prerodbeno učilište (Školstvo u Makedoniji krajem XVIII do 70-te godine XIX veka — s osobitim osvrtom na školu iz doba makedonskog preporoda). Filozofski fakultet, Skopje. Kantardžiev Risto (1917, 1949).

POLITIKA I PRAVO

1959] Ajani — Prilog izučavanju lokalne uprave u Turskoj u XVIII i početku XIX veka s naročitim osvrtom na Bosnu i Hercegovinu. Pravni fakultet, Beograd. Sućeska Avdo (1927, 1950).

Načelna problematika mladinske kriminalne sociologije (Načelna problematika omladinske kriminalne sociologije). Pravna fakulteta, Ljubljana. Golob Matija (1922, 1949).

Pravni položaj ličnosti u krivičnom postupku. Pravni fakultet, Beograd. Petrić Branko (1918, 1943).

Problem sankcija u međunarodnom pravu. Pravni fakultet, Beograd. Nikolić Predrag (1909, 1932).

Ratifikacija međunarodnog ugovora. Pravni fakultet, Beograd. Đorđević Aleksandar (1925, 1950).

Redovni pravni lekovi u krivičnom postupku FNRJ. Pravni fakultet, Beograd. Panta Marina (1910, 1934).

Sistem carinskih prekršaja u FNRJ. Pravni fakultet, Beograd. Popović Milutin (1905, 1934).

1960] Filozofske osnove pravne teorije Hansa Kelzena. Pravna fakulteta, Ljubljana. Tadić Ljubomir (1925, 1952).

Iskaz okrivljenika kao dokaz u savremenim procesima. Pravna fakulteta, Ljubljana. Damaška Mirjan (1931, 1955).

Organizacija međunarodnog vazdušnog saobraćaja. Pravni fakultet, Beograd. Milanković Dušan (1914, 1936).

Pridones na sudskata praktika vo izgradbata na našiot nasledno-praven sistem (Doprinos sudske prakse u izgradnji našeg nasledno-pravnog sistema). Praven fakultet, Skopje. Hadži Vasiliev Mile (1922, 1952).

Srpsko-bugarski odnosi od 1903. do 1913. Pravni fakultet Beograd. Kašanin Ratimir (1923, 1950).

Zakonitost upravnih predpisov (Zakonitost upravnih propisa). Pravna fakulteta, Ljubljana. Godec Rupko (1925, 1950).

EKONOMIJA

1959] Brodarstvo Istre u doba propadanja jedrenjaka i stvaranja parobrodarstva. Pravni fakultet, Zagreb. Barbačić Radojica (1914, 1940).

Ekonomika stambene izgradnje. Ekonomski fakultet, Zagreb. Petrinović Zvonko (1921, 1956).

Ekonomsko-socijalna problematika dnevnog putovanja radnika na posao i s posla u NR BiH. Ekonomski fakultet, Sarajevo. Kreso Muhibija (1924, 1949).

Industrijalizacija Narodne Republike Makedonije i njen narodni dohodak. Ekonomski fakultet, Beograd. Uzunov Nikola (1930, 1954).

Maršalov zakon povprašavanja (Maršalov zakon potražnje). Ekonomska fakulteta, Ljubljana. Lavrač inž. Ivan (1916, 1940).

Novčana kretanja i njihov značaj u privrednom životu s posebnim osvrtom na FNRJ. Ekonomski fakultet, Beograd. Perišin Iva (1925, 1949).

Kretanje potrošnje kruha u Jugoslaviji u XX stoleću. Ekonomski fakultet, Zagreb. Stahan Josip (1923, 1952).

Politika privrednog razvoja i njeni rezultati od 1947. do 1956. Ekonomski fakultet, Beograd. Čobelj Nikola (1912, 1934).

Radničko samoupravljanje u Jugoslaviji — mogućnosti korišćenja jugoslovenskih iskustava u Burmi. Ekonomski fakultet, Beograd. Aung Tein (1914, 1947).

Stalno ili prisutno stanovništvo. Ekonomski fakultet, Zagreb
Dimić Filip (1925, 1951).

1960] Analiza poslovanja poduzeća grafičke industrije u FNRJ za 1956. Ekonomski fakultet, Zagreb. Benašić Zvonimir (1918, 1955).

Ekonomska ocena rudnika i ležišta obojenih metala. Ekonomski fakultet, Beograd. Milutinović Velimir (1910, 1934, i 1941).

Ekonomsko-političke mere narodnooslobodilačkih odbora od 1941. do početka 1944. Ekonomski fakultet, Beograd. Kosanović Đorđe (1925, 1955).

Ekonomsko-politički faktori što uputavaju na rešavanje problema na nedovoljno razvijenim područjima u FNRJ (Ekonomsko-politički faktori koji upućuju na rešavanje problema nedovoljno razvijenih područja FNRJ). Ekonomski fakultet, Skopje. Simitičev Asen (1916, 1939).

Jedinstveni sistem indikatora za analizu završnih računa socijalističkih preduzeća. Ekonomska fakulteta, Ljubljana. Dohčević Simeon (1925, 1947).

Kvantitativne i kvalitativne promjene u strukturi stanovništva na teritoriji NR Makedonije od 1921. do 1953. kao odraz ekonomskog razvoja. Ekonomski fakultet, Zagreb. Sokolov Lazar (1914, 1936).

Ličko polje (ekonomsko-geografska obilježja). Ekonomski fakultet, Zagreb. Vojnović Stevo (1921, 1950).

Prilagajanje pojmovanjan potrošnje možnosti merjenja pri ekonomskih analizah (Prilagođavanje shvatanja potrošnje s mogućnostima merjenja u ekonomskim analizama). Ekonomska fakulteta, Ljubljana. Turk Ivan (1930, 1952).

Privreda kraških oblasti Bosne i Hercegovine. Ekonomski fakultet, Sarajevo. Jagodić Dušan (1923, 1950).

Problemi decentralizacije kreditnog sistema s naročitim osvrtom na zemljoradničko zadugarstvo. Ekonomski fakultet, Beograd. Bogdanović Miloš (1914, 1957).

Uvjeti proizvodnje i rezultati poslovanja Poljoprivredno-industrijskog kombinata »Belje«. Ekonomski fakultet, Zagreb. Rilke Dragutin (1926, 1948).

Zakon akumulacije i ekonomska funkcija savremene države. Ekonomski fakultet, Zagreb. Marković Ljubisav (1922, 1958).

KNJIŽEVNOST

1959] Antičko nasleđe u Njegoševim pesmama. Filozofski fakultet, Beograd. Flašar Miron (1929, 1953).

Književni pogledi Romena Rolana. Filozofski fakultet, Beograd. Joksinić Radoslav (1919, 1946).

Mileta Jakšić — život i rad. Filozofski fakultet, Beograd. Jakšić Jovanović Ivanka (1909, 1932).

Misaona i literarna pozadina Hakslijevih ideja. Filozofski fakultet, Zagreb. Koljević Svetozar (1930, 1954).

1960] Idejno in estetsko teoretično izhodišče realizma v Levstikovih literarni kritiki (Idejni i estetski izvor realizma u Levstikovo literarnoj kritici). Filozofska fakulteta, Ljubljana. Paternu Boris (1926, 1951).

Lirska poezija Simona Jenka in njene razvojne tendence (Lirska poezija Simona Jenka i njene razvojne tendencije). Filozofska fakulteta, Ljubljana. Bernik France (1927, 1951).

Marko Kažetić i romantička književnost u Dalmaciji na talijanskom jeziku. Filozofski fakultet, Zagreb. Zorić Mate (1927, 1953).

Presvrtnite godini vo književnata rabota na A. P. Čehov (Prekretne godine književnog rada A. P. Čehova). Filozofski fakultet, Skopje. Gjuričin Milan (1928, 1952).

Talijanska književnost XIX vijeka. Filozofski fakultet, Zagreb. Galić Pavao (1931, 1954).

Talijanski dramski teatar u Zagrebu od 1860. do 1941. Filozofski fakultet, Zagreb. Čale Franjo (1927, 1952).

Uvjetovanost forme balada njihovom funkcijom u životu naroda. Filozofski fakultet, Zagreb. Sertić Mira (1906, 1930).

FILOLOGIJA

1959] Bezprijedložne i prijedložne konstrukcije s vremenskim značenjem u ruskom i hrvatskosrpskom jeziku. Filozofski fakultet, Zagreb. Menac Antica (1922, 1948).

Govor istočne Hercegovine. Filozofski fakultet, Beograd. Peco Asim (1927, 1952).

O sremskom govoru. Filozofski fakultet, Beograd. Nikolić Berislav (1928, 1951).

Pietro Stancovich, Vita e Opere. Filozofski fakultet, Zagreb. Cerneca Dominico (1914, 1938).

Pitanje jedinstva indoevropske glagolske fleksije. Filozofski fakultet, Zagreb. Katičić Radovan (1930, 1954).

Raiko Žinzifov — život i književna dejnost (Rajko Žinzifov — život i književni rad). Filozofski fakultet, Skopje. Spasov Aleksandar (1925, 1950).

Rumunjski banatski govori u svjetlu lingvističke geografije. Filozofski fakultet, Zagreb. Flora Radu (1922, 1948).

1960] Ablativot, instrumentalot i lokativot vo najstarite grčki tekstovi (Ablativ, instrumental i lokativ u najstarijim grčkim tekstovima). Ilievski Petar (1924, 1956).

Dugootočki čakavski govori. Filozofski fakultet, Zagreb. Finka Božidar (1925, 1952).

Hrvatski glagolski kodeksi krakavskog područja u XIV i XV vijeku. Filozofski fakultet, Zagreb. Pantelić Marija (1915, 1940).

Jezik Stjepana Matijeveća. Filozofski fakultet, Zagreb. Pavešić Slavko (1912, 1936).

Najstariji vakufski dokumenti iz Makedonije na arapskom jeziku. Filozofski fakultet, Beograd. Kaletić Hasan (1922, 1951).

Produktivni imenski nastavci vo makedonskiot jazik (Produktivni imenski nastavci u makedonskom jeziku). Filozofski fakultet, Skopje. Markov Boris (1925, 1952).

Starocrnogorski govori sa a umesto poluglasnika i dvoakcentskim sistemom. Filozofski fakultet, Beograd. Pešikan Mitar (1927, 1954).

Upotreba glagola *can* i *may* u savremenom engleskom jeziku. Filozofski fakultet, Beograd. Mihailević Ljubomir (1925, 1951).

Udžbenici francuskog jezika kod Srba do 1914. Filozofski fakultet, Beograd. Polovina Pera (1920, 1949).

ISTORIJA

1959] Kulturno-prosvetne veze makedonskog slovenskog stanovništva sa Srbijom u XIX veku. Filozofski fakultet, Beograd. Džambazovski Kliment (1919, 1948).

Monumentalna arhitektura od druge polovine XIII do druge polovine XIV veka. Filozofski fakultet, Beograd. Korać Vojislav (1924, 1952).

Serskiot Sandžak od kraja na XVIII vek do 1879 god. Opštstvenopolitički i kulturni pregled (Serski Sandžak krajem XVIII veka do 1879. Društveno-politički i kulturni pregled). Filozofski fakultet, Skopje. Katardžiev Ivan (1926, 1951).

Turska i Dubrovnik u prvoj polovini XVII veka. Filozofski fakultet, Beograd. Vuk Vinaver (1927, 1949).

Vollini sistem na Slovenskem 1861—1918 (Izborni sistem u Sloveniji 1861—1918). Filozofska fakulteta, Ljubljana. Melik Vasilij (1921, 1940).

1960] Despoti u Vizantiji i jugoslovenskim zemljama. Filozofski fakultet, Beograd. Ferjancić Božidar (1929, 1953).

Razvitak uprave gospodarstva na vlastelinstvu Valjevo 1721—1941. Filozofski fakultet, Zagreb. Karaman Igor (1927, 1952).

Srenjska zemljišta in služnostne pravice na Kranjskem od XVI do konca XIX stoleća, njih pomen in razkroj (Opštinska zemljišta i služna prava u Kranjskoj od XVI do kraja XIX veka, njihov značaj i raspad). Filozofska fakulteta, Ljubljana. Britovšek Marjan (1923, 1949).

Trgovina slovenskega zaleda s primorskimi mesti od XIII do konca XVI stoleća (Trgovina slovenačkog zaleda s primorskim gradovima od XIII do kraja XVI stoleća). Filozofska fakulteta, Ljubljana. Gestrin Ferdinand (1916, 1940).

ISTORIJA I TEORIJA UMETNOSTI

1959] Intarzija kod jugoslovenskih naroda pod Turcima od XVI do XVIII stoleća. Filozofski fakultet, Beograd. Han Verena (1912, 1936).

Srpsko zlatarstvo XVI i XVII veka. Filozofski fakultet, Beograd. Radojković Bojana (1924, 1949).

ETNOLOGIJA

1959] Noša v poznem srednjem veku in XVI stoletju na Slovenskem (Nošnja u kasnom srednjem veku i XVI stoletju u Sloveniji). Filozofska fakulteta, Ljubljana. Baš Angelos (1926, 1951).

1960] Bloške smuči in vprašanje njihovega nastanka ter razvoja (Bloške skije i pitanje njihovog nastanka i razvitka). Orel Boris (1903, 1958).

Kuvada — etnološka rasprava. Filozofski fakultet, Sarajevo. Glušević Manojlo (1922, 1956).

Paštrovići — antropogeografsko-etnološka ispitivanja. Filozofski fakultet, Beograd. Vukmanović Jovan (1906, 1932).

ARHEOLOGIJA

1959] Problem neolita u Slavoniji i Sremu. Filozofski fakultet, Zagreb. Dimitrijević Stojan (1912, 1937).

Jelinistička nekropola Olbije. Filozofski fakultet, Beograd. Barović Pešikan Maja (1932, 1954).

1960] Parska golobina, paleolitska postaja na jugovzhodnem robu piveške kotline (Parsko udubljenje, paleolitska stanica na jugoistočnoj ivici doline Pivke). Naravoslovna fakulteta, Ljubljana. Osle inž. Franc (1920, 1952).

GEOGRAFIJA

1959] Gatačko polje, regionalno-geografska ispitivanja. Prirodno-matematički fakultet, Beograd. Petrović Jovan (1928, 1952).

Geomorfološka studija recentnog erozivnog i akumulativnog procesa u Vranjskoj kotlini i Grdeličkoj klisuri. Prirodno-matematički fakultet, Beograd. Jovićić Zivadin (1931, 1954).

Mačva, Šabačka posavina i podgorina — privredno-geografska proučavanja. Prirodno-matematički fakultet, Beograd. Milojević Miroslav (1928, 1951).

Polja gornje Krke. Osobine i značenje polja u kršu. Prirodoslovno-matematički fakultet, Zagreb. Friganović Mladen (1927, 1953).

Poreklo i način postanka površi s leve strane Velike Morave. Prirodno-matematički fakultet, Beograd. Lazarević Radenko (1924, 1950).

Principi biogeografije objašnjeni na primeru Jugoslavije. Naravoslovna fakulteta, Ljubljana. Matvejev Sergije (1913, 1938).

Vidič-Zabrđe — prilog poznavanju privrednog tipa i razvitka i razmeštaja proizvodnje jedne zaostale periferne kraške oblasti. Naravoslovna fakulteta, Ljubljana. Vidanović Gavriilo (1922, 1951).

1960] Biogeografska i ekološka karakteristika na Skopska kotlina (Biogeografska i ekološka karakteristika Skopske kotline). Prirodno-matematički fakultet, Skopje. Dimovski Aleksandar (1928, 1951).

Geomorfologija na porečje na Babuna i Topolka so Titoveleška kotlina (Geomorfologija porečja Babune i Topolke sa Titoveleškom kotlinom). Prirodno-matematički fakultet, Skopje. Manaković Dušan (1924, 1952).

Planina Bistra — fizičko-geografska proučavanja (Planina Bistra — fizičko-geografsko proučavanje). Prirodno-matematički fakultet, Skopje. Gašević Milivoj (1924, 1950).

Porečje Kamniške Bistrice v pleistocenu (Sliv Kamniške Bistrice u pleistocenu). Naravoslovna fakulteta, Ljubljana. Sifer Milan (1928, 1953).

Sjenička kotlina — geomorfološka studija. Prirodno-matematički fakultet, Beograd. Zereški Miloš (1926, 1952).

Sliv Crnog Timoka — geomorfološka studija. Prirodno-matematički fakultet, Beograd. Petrović Dragutin (1924, 1950).

Slivot na Kriva Lakavica i Otinja (Sliv Krive Lakavice i Otinje). Prirodno-matematički fakultet, Skopje. Panov Mitke (1927, 1952).

Sokobanjska kotlina. Prirodno-matematički fakultet, Skopje. Dakić Branislav (1925, 1951).

Vardar — hidrološka studija. Prirodno-matematički fakultet, Beograd. Rakićević Tomislav (1930, 1953).

MATEMATIKA

1959] Kooscilacije astronomskih klatna i uticaj istih na određivanje vremena. Prirodno-matematički fakultet, Beograd. Mitić Ljubiša (1920, 1950).

Nekoliko priloga teoriji svuda gusto neprekidnih funkcija. Elektrotehnički fakultet, Beograd. Cetković Simon (1912, 1939).

O jednoj novoj klasi polinoma u teoriji specijalnih funkcija. Elektrotehnički fakultet, Beograd. Tomić Boško (1906, 1929).

Prilog kon teorijata na algebarske strukturi (Prilog teoriji algebarskih struktura). Prirodno-matematički fakultet, Skopje. Čupona Gjorgji (1930, 1953).

Sita prostih brojeva. Prirodoslovno-matematički fakultet, Zagreb. Hanžek Zenon (1909, 1935).

Slabo asocijativni grupoidi. Prirodoslovno-matematički fakultet, Zagreb. Zelenko inž. Bogdan (1925, 1952).

1960] Dekompozicija nekih F klasa nedegeneriranih redeiovih grupa na Schreierova proširenja. Prirodoslovno-matematički fakultet, Zagreb. Janko Zvonimir (1932, 1956).

Elastična interpolacija. Elektrotehnički fakultet, Zagreb. Gospodetić inž. Drasko (1920, 1949).

Konstrukcije tangenata krivulja u ravni metodom dilatirane granične figure. Strojarsko-brodogradbeni fakultet, Zagreb. Petričević Feodor (1909, 1932).

Određivanje tragova višedimenzionih prostora. Prirodno-matematički fakultet, Beograd. Sakl-Snajder Zagorka (1926, 1949).

FIZIKA

1959] Elastično raspršenje deuteron na atomskim jezgrama. Prirodoslovno-matematički fakultet, Zagreb. Cindro Nikola (1931, 1954).

Fotonuklearne reakcije s posebnim ozrom na Vilkinsonov model (Fotonuklearne reakcije s posebnim osvrtom na Vilkinsonov model). Naravoslovna fakulteta, Ljubljana. Čujec-Dobovišek Bibijana (1926, 1951).

Odvodnost transportnih lastnosti reaktorjev in reflektorjev od lastnosti sastavnih delov (Zavisnost transportnih osobina reaktora i reflektora od osobina sastavnih delova). Naravoslovna fakulteta, Ljubljana. Ribarić Marjan (1932, 1954).

Raziskava možnosti za povećanje termičnoga fluksa z modulatorsko vrtlinu (Istraživanje mogućnosti za povećanje termičnog fluksa u reaktoru sa modulatorskom suplinjom). Fakulteta za rudarstvo, metalurgiju i u hemijsko tehnologiju, Ljubljana. Osredkar Milan (1919, 1954).

1960] Disperzija svetlosti na atomskim jezgrama. Prirodno-matematički fakultet, Beograd. Marić Zvonko (1931, 1955).

Homogena teorija (d. p.) i (d. n.) reakcija na niskim energijama. Prirodno-matematički fakultet, Beograd. Popović Relja (1932, 1954).

Izračunavanje vetra iterativnom primenom geostrofske aproksimacije. Prirodno-matematički fakultet, Beograd. Đurić Dušan (1930, 1953).

Jedan jednodimenzionalni rješivi model teorije polja (Jednodimenzionalna kvantna elektrodinamika). Prirodoslovno-matematički fakultet, Zagreb. Soln Josip (1934, 1957).

Jedna fenomenalna teorija nuklearnih sila. Prirodno-matematički fakultet, Beograd. Roglić Velimir (1926, 1951).

Neki doprinosi teoriji hidrodinamičke nestabilnosti. Prirodno-matematički fakultet, Beograd. Mesinger Fedor (1933, 1955).

Prilog ispitivanju promena geografske širine Beograda. Prirodno-matematički fakultet, Beograd. Ševarlić Branislav (1914, 1936).

Prilog kon proučavanju na specifičniji električni otpor i temperaturni koeficijent na električni otpor kaj tvrde binarni metalni leguri (Prilog proučavanju specifičnog električnog otpora i temperaturnog koeficijenta električnog otpora kod tvrdih binarnih metalnih legura). Prirodno-matematički fakultet, Skopje. Pečišar Ordan (1913, 1937).

Za ispravitelne dejstva vo čist busenovog plamena (Za ispravljačko dejstvo čist busenovog plamena). Prirodno-matematički fakultet, Skopje. Mavrodiev Gjorgji (1928, 1959).

Za osobinite na zonskite mrežici (Osobine zonskih rešetki). Prirodno-matematički fakultet, Skopje. Bačevandžiev Slavčo (1928, 1951).

Zavorno sevanje relativističnih elektronov (Kočeno zračenje relativističkih elektrona). Naravoslovna fakulteta, Ljubljana. Jamnik Darko (1925, 1951).

HEMIJA

1959] Analitička primjena na određivanje submikrokoličina zlata u vodenim otopinama i žive u biološkom materijalu. Farmaceutski fakultet, Zagreb. Pavlović Dušanka (1925, 1951).

Elektrokinetičke struje u disperznim sistemima. Prirodoslovno-matematički fakultet, Zagreb. Pravdić inž. Velimir (1931, 1955).

Identifikacije šećera u mokraći metodima kromatografije i elektroforeze na papiru i normalna glikozurija djece. Farmaceutski fakultet, Zagreb. Jusić Dubravka (1930, 1954).

Ispitivanja hidrata molibdena (VI) oksida i Gajzeove soli metodom nuklearne magnetske rezonancije. Prirodoslovno-matematički fakultet, Zagreb. Maričić inž. Siniša (1926, 1951).

Ispitivanje uticaja supstituenata u fenilnom jezgru na tok Beckmannovog premestaja aromatičnih ketoksima. Tehnološki fakultet, Beograd. Stojanović Ostoja (1922, 1950).

Istraživanja tipovosti organskih tvari u sistemima voda-etanol i voda-metanol, te struktura takovih zasićenih ternarnih sistema. Farmaceutski fakultet, Zagreb. Gertner Antun (1918, 1942).

Kemijski sastav eteričnog ulja iz cvijeta hercegovačkog duhana. Filozofski fakultet, Sarajevo. Kapetanović inž. Slobodan (1921, 1948 i 1955).

Kromatografija proteina na papirnoj traci. Medicinski fakultet, Zagreb. Meniga inž. Aleksandar (1928, 1952).

Neke primjene dekompozicije heksacijano ferata (II) u kvalitativnoj i kvantitativnoj analizi. Tehnološki fakultet, Zagreb. Kraljić inž. Ivan (1924, 1951).

Određivanje tragova nekih biogenih elemenata u biološkom materijalu. Tehnološki fakultet, Zagreb. Balzer inž. Ivan (1915, 1938).

Prilog djelovanju aktinomicina »C«. Prirodoslovno-matematički fakultet, Zagreb. Borić inž. Franjo (1914, 1943).

Prilog kon izučavanju na rastvorljivosti na solite vo zavisnost od sastavot na rastvorivačot (Prilog izučavanju rastvorljivosti soli u zavisnosti od sastava rastvarača). Prirodno-matematički fakultet, Skopje. Tošev Fimče (1919, 1943).

Prilog poznavanju alkaloida iz A. muscaria. Prirodoslovno-matematički fakultet, Zagreb. Štefanac Zlata (1926, 1952).

Prilog poznavanju hemijskog sastava domaćih vrsta hebleborus-a. Farmaceutski fakultet, Beograd. Stefanović Olga (1922, 1948).

Prilog poznavanju kemizma i biološke djelatnosti listova i plodova biljke Rhamnus fallax Boiss. Farmaceutski fakultet, Zagreb. Poje Branko (1921, 1951).

Prilog poznavanju produkata reakcije kiselinskih amida sa fosforim pentakloridom. Tehnološki fakultet, Zagreb. Grdinić inž. Marcel (1927, 1952).

Prilog poznavanju uzajamnih odnosa jedinjenja koja učestvuju u formiranju bezazotne organske materije organa u toku vegetacionog perioda. Farmaceutski fakultet, Beograd. Pazarićević Jevrosima (1923, 1950).

Prilog proučavanju strukturne analize nafte. Tehnološki fakultet, Zagreb. Prohaska inž. Boris (1928, 1953).

Prilog studiji uticaja jonizujućeg zračenja na encimske sisteme. Farmaceutski fakultet, Beograd. Jovanović Milan (1923, 1952).

Prilog toksikološkom i biohemijskom problemu olova. Farmaceutski fakultet, Beograd. Soldatović Nikola (1927, 1952).

Refraktometrija binarnih sistema kao metod fizičko-hemijske analize. Tehnološki fakultet, Beograd. Rančić inž. Dušan (1920, 1949).

Soli trisalkil-merkuri-oksonija. Prirodoslovno-matematički fakultet, Zagreb. Zado Franjo (1934, 1957).

Staranje amiloze in amilopektina (Starenje amiloze i amilopektina). Naravoslovna fakulteta, Ljubljana. Čeh Miroslav (1923, 1950).

Toksikološke i biohemijske osobine etilestra para-hidro-feniletilfosforne kiseline. Farmaceutski fakultet, Beograd. Stefanović Mirko (1924, 1949).

Termodinamične funkcije nabrekanja ionskih izmenjalcev z različno zamreženostjo (Termodinamičke funkcije bubrenja kod jonskih menjača različite umreženosti). Naravoslovna fakulteta, Ljubljana. Lapanje Savo (1925, 1953).

1960] Amperometrijske i potencijometrijske titracije na rotacionoj platinjskoj mikroelektrodi pri različitim brzinama polarizacije. Prirodno-matematički fakultet, Beograd. Vajgand Vilim (1923, 1950).

Asignacija na C-OH vrtvice vo infracrvenite spektri na fenolite i nivotno odnesuvanje pod vlijanieto na vodorodnata vrska (Asignacije C-OH veze kod infracrvenih spektara fenola i njihov odnos pod uticajem vodonikovih veza). Prirodno-matematički fakultet, Skopje. Petrov Ivan (1922, 1951).

Dijalkilmetilendifosforne kiseline kao sredstvo za ekstrakciju i separaciju metala iz atopine. Prirodoslovno-matematički fakultet, Zagreb. Goričan Henrika (1931, 1956).

Določanje nekaterih alkaloidov poleg kemoterapeutikov, predvsem derivatov fenotiazma (Određivanje nekih alkaloida pored hemoterapeutika, pre svega derivata fenotiazma). Fakulteta za naravoslovje in tehnologiju, Ljubljana. Košir Bojan (1922, 1952).

Elektroforetska pokretljivost kompleksa metala u poroznom adsorbensu. Prirodoslovno-matematički fakultet, Zagreb. Pučar inž. Zvonimir (1922, 1950).

Elektrolitička ekstrakcija bakra iz srebrnih legura. Prirodno-matematički fakultet, Beograd. Obrenović Dragica (1929, 1954).

Fluoridi-alkali i arilarisina i njihovi derivati. Prirodoslovno-matematički fakultet, Zagreb. Malnar Miljenko (1920, 1951).

Glukozidi izolirani iz jasena iz okoline Sarajeva i njihovi derivati. Fiziološki fakultet, Sarajevo. Grujić-Vasić Jela (1923, 1947).

Infracrveni spektri alkohola i alkohola-d₁. Naravoslovna fakulteta, Ljubljana. Jeremić Dragoslav (1929, 1953).

Ispitivanje hemijskog sastava lišaja Evernija prunastri L. Ach. Prirodno-matematički fakultet, Beograd. Stefanović Vladimir (1924, 1953).

Izolacija fizioloških aktivnih snovi u datura stramonium (Izolacija fizioloških aktivnih supstancija u datura stramonium). Fakulteta za naravoslovje in tehnologiju, Ljubljana. Mešiček Neda (1923, 1951).

Kinetika sistema kadmij-otopina. Tehnološki fakultet, Zagreb. Abbaffy inž. Fedor (1926, 1952).

Kvalitativna rendgenska analiza nekih spojeva i minerala bakra. Tehnološki fakultet, Zagreb. Simić Vojislav (1926, 1951).

Mehanizam katodičkog izlučivanja vodika na metalima platina, germanij, kositar i olovo. Tehnološki fakultet, Zagreb. Trad inž. Elie (1933, 1958).

Mogućnost primjene plinske kromatografije na određivanje sumpora. Tehnološki fakultet, Zagreb. Turina inž. Srećko (1931, 1955).

Nov metod za dobivanje čistog silicija i bora. Prirodoslovno-matematički fakultet, Zagreb. Kamenar inž. Boris (1929, 1953).

Nuklearno-kemijska studija (p. ab) reakcija prouzrokovanih protonima energije 250–440 MeV-a. Prirodoslovno-matematički fakultet, Zagreb. Strohal inž. Petar (1932, 1956).

OC₂₈ — sfingozinu, novoj sfingolipoidnoj bazi aminorog porijekla. Sinteza enantiomernih parova eritro i treo-C₂₈-dihidrosfingozina. Tehnološki fakultet, Zagreb. Majhofer-Orešćanin inž. Branka (1920, 1946).

O mehanizmu stvaranja Fe⁺⁺ u vodenim otopinama heksacijanofera (II) i pentacijanofera (II). Farmaceutski fakultet, Zagreb. Karas-Gašparac Vinka (1926, 1950).

O ovisnosti biosinteze nukleinskih kiselina o biosintezi proteina kod escherichia coli B. zračenje UV zrakama. Prirodoslovno-matematički fakultet, Zagreb. Drakulić mr. ph. Marija (1920, 1949).

O vplivu termične obrade na longitudinalne i transverzalne ultrazvučne vibracije u ravni cevih iz Cr-Ni čelika (O uticaju termičke obrade na longitudinalne i transverzalne ultrazvučne vibracije u ravni cevima od Cr-Ni čelika). Naravoslovna fakulteta, Ljubljana. Pirš Jože (1925, 1951).

Parcijalne sinteze ceramida i ceramidskih estera cerebrijskog reda. Tehnološki fakultet, Zagreb. Ries-Lešić inž. Blanka (1930, 1955).

Peroxidi iz alifatskih ketona. Tehnološki fakultet, Zagreb. Golubović inž. Aleksandar (1920, 1943).

Prilog poznavanju stereokemije beta-hidroksi kiselina. Prirodoslovno-matematički fakultet, Zagreb. Urbas Branko (1929, 1953).

Primjena radionuklida kod istraživanja adsorpcijskih procesa na granici faza kruto-tekuće. Prirodoslovno-matematički fakultet, Zagreb. Herak Marko (1922, 1955).

Priprema nekih derivata kinolinkarbonskih kiselina i ispitivanje na njihovu antibakterijsko djelovanje. Farmaceutski fakultet, Zagreb. Movrin mr. ph. Marija (1920, 1946).

Rasipanje svjetlosti u koloidnim otopinama. Određivanje veličine čestica monodisperznih i polidisperznih solova. Prirodoslovno-matematički fakultet, Zagreb. Deželić Đuro (1935, 1958).

Ravnoteže ternarnih sistema voda-etanol (metanol) — elektrolit i njihove zakonitosti. Farmaceutski fakultet, Zagreb. Bačić inž. Iva (1922, 1948).

Sintetski pokušaji u redu alkil-jabučnih i alkil-limunskih kiselina. Farmaceutski fakultet, Zagreb. Pluščec Josip (1928, 1953).

Sinteza derivata 4-hidroksikumarina sa aldehidima i karbonskim kiselinama. Filozofski fakultet, Sarajevo. Trković Mladen (1933, 1958).

Studije u redu karotinoida. Tehnološki fakultet, Zagreb. Markovac-Prpić inž. Anica (1929, 1953).

Termodinamična analiza binarnog sistema kositer-bizmut (Termodinamična analiza binarnog sistema kalaj-bizmut). Fakulteta za rudarstvo, metalurgiju in kemijsko tehnologiju, Ljubljana. Bhargava Ram Dev (1919, 1951).

GEOLOGIJA

1959| Geologija boksita ležišta Crne Gore. Prirodno-matematički fakultet, Beograd. Burić Pavle (1924, 1949).

Nova visokoalpska aurignakna postaja u Jugoslaviji (Nova visokoalpska orinjakna stanica u Jugoslaviji). Naravoslovna fakulteta, Ljubljana. Brodar Demetriji (1921, 1953).

Petrološko proučavanje gabrova masiva Delij-Jovana i osvrt na ostale pojave u Srbiji. Prirodno-matematički fakultet, Beograd. Terzić-Petković Mileša (1926, 1949).

Rezultati paleontoloških i biostratigrafskih ispitivanja speraktinida iz Srbije i Crne Gore. Naravoslovna fakulteta, Ljubljana. Grubić Aleksandar (1919, 1952).

1960| Istorija tektonske evolucije centralnog dela makedonskog masiva (Osogovski antiklinorijum). Rudarsko-geološki fakultet, Beograd. Stračkov Metodije (1927, 1952).

Petrološke karakteristike magmatskih i kontaktmetamorfni stena Cera. Rudarsko-geološki fakultet, Beograd. Knežević-Dordević Vera (1931, 1954).

Spilit-keratofirska asocijacija stijena u području Jablanice i Prozora. Prirodoslovno-matematički fakultet, Zagreb. Pamić Jakob (1928, 1951).

Stratigrafska razčlenitev krednih plasti na južnem Primorskem in Notranjskem (Stratigrafsko razčlenjenje slojeva krede u južnoj Primorskoj i Notranjskoj). Naravoslovna fakulteta, Ljubljana. Pleničar Mario (1924, 1951).

Strukture, mineralizacije mineralne paragenese i geneza olovno-cinkovnih ležišta Kopaonike oblasti. Rudarsko-geološki fakultet, Beograd. Smejkal Strahinja (1924, 1950).

Tektonski sklop centralnog dela Pelagonijskog horst-antiklinorijuma i njegovo mesto u alpijskoj strukturi Makedonije. Rudarsko-geološki fakultet, Beograd. Arsovski Milan (1924, 1952).

Trijaskometalogenetsko područje Vreša. Rudarsko-geološki fakultet, Beograd. Petković inž. Miloljub (1927, 1955).

BIOLOGIJA

1959| Analiza skototaktičnih reakcij pri artropodih (Analiza skototaktičkih reakcija kod artropoda). Naravoslovna fakulteta, Ljubljana. Sušec-Machieli Štefan (1933, 1956).

Anatomija razvoja vegetativnih in reproduktivnih organov pri Physalis Peruvianah (Anatomija razvoja vegetativnih i reproduktivnih organa kod Physalis Peruvianah). Naravoslovna fakulteta, Ljubljana. Petrič Meta (1914, 1937).

Bioenergetski aspekt termične adaptacije nekih Anura. Prirodno-matematički fakultet, Beograd. Derviš Rožaja (1934, 1954).

Brst kot regulator koreninskog razvoja. (Mladica kao regulator korenovog razvoja). Naravoslovna fakulteta, Ljubljana. Vardjan Miran (1919, 1955).

Ekološko-fitocenološka istraživanja nizinskih livada u Hrvatskoj. Prirodoslovno-matematički fakultet, Zagreb. Ilijasović Ljudevit (1928, 1952).

Endokrini faktori termičke adaptacije. Prirodno-matematički fakultet, Beograd. Petrović Vojislav (1925, 1953).

Ephemeroptera na Makedoniji — sistematika i faunistika (Ephemeroptera Makedonije — sistematika i faunistika). Prirodno-matematički fakultet, Skopje. Ikonovom Petar (1915, 1942).

Način obrazovanja kožnih pigmenta i njihova fiziološka uloga kod bogomoljke i drugih životinjskih vrsta. Naravoslovna fakulteta, Ljubljana. Jovančić Lazar (1893, 1921).

Poliformna rast zvarijes vrste Schizoporella violacea Canu i Bassler (Poliformni rast zoarijev vrste Schizoporella violacea Canu i Bassler). Naravoslovna fakulteta, Ljubljana. Nikolić Miroslav (1917, 1953).

1960| Biocenozo dubljeg litorala u kanalima srednjeg Jadrana. Prirodoslovno-matematički fakultet, Zagreb. Gamulin-Brida Helena (1910, 1954).

Ekologija nekih vrsta chironoptera u Hrvatskoj. Prirodoslovno-matematički fakultet, Zagreb. Djulić Beatrica (1924, 1950).

Fitocenološka ispitivanja livada Krivog Vira sa posebnim osvrtom na hranljivu vrednost sena. Prirodno-matematički fakultet, Beograd. Danon Jakov (1925, 1950).

Kvantitativno-kvalitativna analiza ribljih naselja kanala srednjeg Jadrana. Naravoslovna fakulteta, Ljubljana. Županović Šime (1920, 1949).

Nekoi fiziološki odliki na aklimatizacijama kaj homeotermitite vo zonata na hipertermijata (Neki fiziološki odnosi aklimatizacije kod homeotermita u zoni hipertermije). Prirodno-matematički fakultet, Skopje. Buzalok Risto (1927, 1951).

MEDICINA

1959| Analiza kaloričkog podražavanja vestibularnog aparata. Medicinski fakultet, Zagreb. Milošević dr. Boško (1925, 1950).

Araneizam sa osobitim osvrtom na Istru — epidemiološka, klinička i eksperimentalna studija. Medicinski fakultet, Zagreb. Maretić dr. Zvonimir (1921, 1947).

Eksperimentalni prilog rekonstrukcije hloedokusa. Medicinski fakultet, Zagreb. Ivanišević dr. Boris (1921, 1949).

Eksperimentalno istraživanje regeneracije meniska kod psa. Medicinski fakultet, Zagreb. Mandić dr. Veljko (1917, 1941).

Epidemiologija infektivnog hepatita. Medicinski fakultet, Beograd. Milošević dr. Božena (1912, 1932).

Kliničko značenje mikroorganizama kod sindroma iritabilnog kolona (kroničnog kolitisa). Medicinski fakultet, Zagreb. Mimica dr. Milorad (1920, 1946).

Mehanizam djelovanja hipoglikemijskih sulfonamida. Medicinski fakultet, Zagreb. Fišter dr. Vjekoslav (1925, 1951).

Nekateri aspekti eksperimentalne ekcemske senzibilizacije (Neki aspekti eksperimentalne ekcemske senzibilizacije). Fakulteta za splošno medicinu in stomatologiju, Ljubljana. Fetič Janez (1921, 1948).

Odnos cinka, izulina i fosfataza u vezi sa inzularnim aparatom pankreasa. Medicinski fakultet, Zagreb. Rabadžija dr. Luka (1925, 1951).

Permeabilnost budrine placente za natrij — s posebnim osvrtom na vlogu holinesteraze (Permeabilnost budrine placente za natrijum — s posebnim osvrtom na ulogu holinesteraze). Fakulteta za splošno medicinu in stomatologiju, Ljubljana. Ković Milan (1925, 1955).

Prednost ankilozirajućih operativnih zahvata kod poliomijskih klijenata ekstremiteta. Medicinski fakultet, Zagreb. Kovačić dr. Stanka (1918, 1943).

Prilog konzervativno-operativnom liječenju tubarne trudnoće. Medicinski fakultet, Zagreb. Škulj dr. Vladimir (1925, 1950).

Prilog metodici sistematskih zdravstvenih pregleda u industrijskom preduzeću. Medicinski fakultet, Zagreb. Šarić dr Marko (1924, 1951).

Prilog problemu dijagnostike dizozosta kod djece. Medicinski fakultet, Zagreb. Kalafatić dr Zinka (1919, 1947).

Principi javne zdravstvene službe. Medicinski fakultet, Zagreb. Kesić dr Branko (1910, 1934).

Prinosi nauci o postanku glasa. Medicinski fakultet, Zagreb. Orošević dr Miroslav (1923, 1948).

Problem preinvazivnog karcinoma na grlu maternice. Medicinski fakultet, Zagreb. Grgurević dr Matko (1921, 1944).

Regulacijski mehanizmi funkcije Langerhausovih otoka zamorčadi. Medicinski fakultet, Zagreb. Allegratti dr Nikša (1920, 1943).

Toksikologija nekih dimetilfosfatnih estera. Medicinski fakultet, Zagreb. Vandeckar dr Milutin (1924, 1949).

Tonografska istraživanja s obzirom na dijagnostiku i liječenje glaukoma. Medicinski fakultet, Zagreb. Vučićević dr Žarko (1925, 1951).

Utjecaj analgezije na izdržljivost pri statičnom naporu. Medicinski fakultet, Zagreb. Vukadinović dr Đorđe (1925, 1951).

Utjecaj upale na prijelaz steatoze u cirozu jetre. Medicinski fakultet, Zagreb. Čerlek dr Svebor (1920, 1947).

U val i T-U spojnicu kao dijelovi normalne ekg krivulje i njegove patološke devijacije kod hipertrofije srčanih klijetki. Medicinski fakultet, Rijeka. Antonin dr Branko (1919, 1943).

Virusne pneumonije kod dece različitog uzrasta. Medicinski fakultet, Beograd. Nikolić dr Paskal (1924, 1949).

1960] Aminokiseline i belančevine u oštećenjima jetre — klinička i eksperimentalna studija. Medicinski fakultet, Beograd. Perišić dr Vera (1923, 1951).

Arterijska oskrba sečevoda, s posebnim ozirom na Wertheimovu operaciju (Arterijsko snabdevanje mokraćnog kanala, s posebnim osvrtom na Verthajmovu operaciju). Fakulteta za splošno medicinu in stomatologiju, Ljubljana. Širca dr Anton (1925, 1952).

Dekompresija žučnog zastoja i njena uloga u liječenju mehaničkog ikterusa. Medicinski fakultet, Zagreb. Pasini dr Miram (1922, 1949).

Hematološke karakteristike i terapija anemije nedonoščeta. Medicinski fakultet, Beograd. Velisavljev dr Milorad (1922, 1951).

Histološke spremembe u umetni hipotermiji (Histološke promene u veštačkoj hipotermiji). Fakulteta za splošno medicinu in stomatologiju, Ljubljana. Kališnik dr Miroslav (1927, 1952).

Histoponemijska ispitivanja polisaharida i neukeoproteida epitelnih tumora ovarijuma, s obzirom na pitanja njihove histogeneze, klasifikacije i terapije. Medicinski fakultet, Beograd. Berić dr Berislav (1927, 1952).

Konzerviranje kutis reznja kemijskim putem. Medicinski fakultet Zagreb. Prpić dr Ivan (1927, 1952).

Korelacije elektroencefalografskih i pneumoencefalografskih nalaza sa psihičkim stanjem kod epilepsije. Medicinski fakultet, Zagreb. Rogina dr Vladimir (1924, 1950).

Ličnost i otpornost prema strahu od letenja kod pilota. Medicinski fakultet, Beograd. Kapor dr Gojko (1920, 1948).

Metrijske karakteristike testova za određivanje funkcionalne sposobnosti kardiovaskularnog sistema. Medicinski fakultet, Zagreb. Horvat dr Vladimir (1923, 1951).

Mikrogazometrična i mikrogramimetrična metoda za določanje holinesteraz izoliranega predela motorične ploščice, s posebnim ozirom na delovanje d-tubokurarine (Mikrogazometrični i mikrogramimetrični metod za utvrđivanje holinesteraza izolovanog predela motoričke ploščice, s posebnim osvrtom na delovanje d-tubokurarine). Fakulteta za splošno medicinu in stomatologiju, Ljubljana. Brzin Miroslav (1923, 1951).

O travovima na strijelnim otvora. Medicinski fakultet, Zagreb. Štajduhar dr Zora (1920, 1949).

Patološka anatomija i patogeneza aneurizama moždanih arterija. Medicinski fakultet, Zagreb. Bunarević dr Anka (1920, 1948).

Povijest psihijatrije u Hrvatskoj. Medicinski fakultet, Zagreb. Glušinger dr Lavoslav (1901, 1925).

Prilog poznavanju etiologije dječijih proljeva. Medicinski fakultet, Zagreb. Glainović-Weissglass dr Marija (1923, 1949).

Prilog studiji uticaja x-zraka na retikulocite periferne krvi. Medicinski fakultet, Beograd. Hajduković dr Srdan (1922, 1950).

Problem nedonesenog djeteta u FNR Jugoslaviji sa osobitim osvrtom na NR Hrvatsku. Medicinski fakultet, Zagreb. Plasaj-Štampar, dr Bosiljka (1921, 1944).

Problem psihopatija u armiji u miru i ratu sa posebnim osvrtom na ocjenu vojne sposobnosti i njezin forenzički značaj. Medicinski fakultet, Zagreb. Kronic dr Tomislav (1914, 1940).

Proučavanje imobilizina kod sifilisa kunića. Medicinski fakultet, Zagreb. Orhel dr Ivana (1915, 1940).

Rasprostranjenost različitih seroloških tipova beta-hemolitičnih streptokoka grupe-A i njihovo značenje za kliniku, epidemiologiju i profilaksu. Medicinski fakultet, Zagreb. Weissglass dr Henrik (1913, 1950).

Slikanje žučnog mjehura u slojevima. Medicinski fakultet, Zagreb. Katunarić dr Duško (1923, 1948).

Študij vplivov, ki spremljajo razmnoževanje virusa poliomielitisa v celicah v kulturi tkiva (Proučavanje uticaja koji prate razmnožavanje virusa poliomielitisa u ćelijama u kulturi tkiva). Fakulteta za splošno medicinu in stomatologiju, Ljubljana. Likar Miha (1923, 1949).

Toplota sredine i dinamika krvotoka. Medicinski fakultet, Beograd. Štraser Toma (1922, 1950).

Topografski odnošaj etnoidnog labirinta prema maksilarnom sinusu. Medicinski fakultet, Zagreb. Rudeš dr Vidko (1932, 1956).

Upotreba filmova za kontrolu izloženosti ionizantnom zračenju s osobitim obzirom na osoblje dijagnostičkih rendgenskih ustanova. Medicinski fakultet, Zagreb. Petrović dr Ferdo (1915, 1940).

VETERINA

1959] Bakterijska flora ozljeda i kirurških rana nekih domaćih životinja. Veterinarski fakultet, Zagreb. Sedmak Štefan (1923, 1952).

Hemopoetska funkcija bubrega nekih vrsta slatkovodnih riba. Veterinarski fakultet, Zagreb. Fijan Nikola (1931, 1957).

Histološka grada kože nekih vrsta slatkovodnih riba. Veterinarski fakultet, Zagreb. Kršljanin Branislava (1931, 1955).

Histološka grada slezine nekih vrsta slatkovodnih riba. Veterinarski fakultet Zagreb. Vojta Antun (1931, 1956).

Mikroflora u normalnim i patološki promjenjenim konjunktivama konja i pasa. Veterinarski fakultet, Beograd. Banić Janez (1928, 1953).

O načinu dobivanja, o značenju i terapijskoj primjeni krvne plazme kod konja. Veterinarski fakultet, Zagreb. Sertić Vladimir (1927, 1952).

O promjenama koncentracije supstance »P« u mozgu i retini pod djelovanjem nekih prirodnih i hemijskih podražaja. Veterinarski fakultet, Sarajevo. Kocić-Mitrović Danica (1928, 1954).

Osobitosti redukcije lisnjače (*Equus caballus*). Veterinarski fakultet, Zagreb. Dolinar Žarko (1920, 1948).

Prilog poznavanju lokalizacije *Trihomonas genitalis* izvan uterusu i vagine kod ne gravidnih krava. Veterinarski fakultet, Beograd. Vujošević Jordanilo (1924, 1951).

Prilog poznavanju piroplazmoze domaćih životinja na Kosovu i Metohiji. Veterinarski fakultet, Beograd. Mekula Esad (1916, 1947).

Primjena biopsije endometrija kod krava u dijagnostici endometritisa s naročitim osvrtom na klinički prikrivene oblike upale. Veterinarski fakultet, Zagreb. Rižnar Srdan (1924, 1951).

Proučavanje najranijeg humoralnog imuniteta u domaćih papkara i kopitara. Veterinarski fakultet, Beograd. Panjević Đorđe (1928, 1953).

Raspored histamina i dijamino oksidaze u koži i kopitnom korijumu konja. Veterinarski fakultet, Sarajevo. Bielen Josip (1915, 1941).

Značenje mikrobioloških normi i metodi kvalitativno-kvantitativne bakteriološke analize u ocjeni higijenske kvalitete živežnih namirnica. Veterinarski fakultet, Sarajevo. Hadži-Halilović Fikreta (1925, 1952).

1960] Eksperimentalna ispitivanja o značaju stilbestrola pri lečenju endometrita krava. Veterinarski fakultet, Beograd, Perkušić Radivoj (1920, 1950).

Histološka ispitivanja inervacije corpus luteum periodicum ovce corpus luteum graviditatis zečice. Veterinarski fakultet, Beograd. Stosić-Bogdanović Nadežda (1928, 1953).

Mikroflora nekih brzo pokvaljivih namirnica životinjskog porijekla i njeno značenje za ocjenu higijenske kvalitete. Veterinarski fakultet, Zagreb. Milohnoja Marjan (1927, 1954).

O odnosima kilaoničkih vrijednosti i karakteristika nekih endokrinih žlijezda kod različitih pasminsko-produktivnih tipova svinja. Veterinarski fakultet, Sarajevo. Fuks Ratimir (1923, 1950).

Prilog poznavanju biologije invazivnih ličinka ovčijih parazitskih hematoda. Veterinarski fakultet, Zagreb. Ergleč Janez (1927, 1954).

Prilog poznavanju biologije parazitskih protozoa izvan organizma domaćina. Veterinarski fakultet, Beograd. Šibalić Desanka (1926, 1951).

Prilog poznavanju imunobioloških pojava od leptospiroze i dejstvo nekih antibiotika na *L. iberchaemorrhagiae* verduin i *L. pomona pomona*. Veterinarski fakultet, Beograd. Đorđević Žarko (1915, 1943).

Spontana i eksperimentalna toksoplazmoza kod glodara. Veterinarski fakultet, Beograd. Gološin Radivoj (1921, 1949).

Topografsko-anatomske odnosi kičmene moždine kod ovaca i koza s naročitim obzirom na mjesto punkcije. Veterinarski fakultet, Sarajevo. Koričić Paula (1926, 1955).

Uticaj nekih faktora na otpornost bakterija u konzervama mesa za vreme sterilizacije. Veterinarski fakultet, Beograd. Rahelić Svetomir (1918, 1943).

Utjecaj talenja na krvnu sliku, sedimentaciju eritrocita, frakcioni odnos serumskih bjelancevina i sadržaj Ca i P u serumu kod konja. Veterinarski fakultet, Sarajevo. Prolić Ismet (1924, 1952).

Vrijednost Coombsova testa u dijagnostici bruceloze goveda i svinja. Veterinarski fakultet, Zagreb. Ergleč Ivanka (1929, 1955).

FARMACIJA

1959] *Aconitum divergens* Panč — botaničko-farmakognoska studija. Farmaceutski fakultet, Beograd. Nikolić Radomir (1922, 1950).

Aetheroleum Rutae — farmakognoska studija eteričnog ulja naših ruta — vrsta. Farmaceutski fakultet, Zagreb. Šrepić Branka (1924, 1948).

Odras farmacije u hrvatskoj književnosti XIX stoleća. Farmaceutski fakultet, Beograd. Jardaš Bosiljka (1924, 1959).

O premedikaciji intravenozne barbiturne anestezije. Farmaceutski fakultet, Beograd. Špaldon-Kosovljanin Radmila (1924, 1953).

POLJOPRIVREDA

1959] Dinamika metana u glavnim tipovima zemljišta u Srbiji. Poljoprivredni fakultet, Zemun. Rišković Aleksandar (1924, 1950).

Ekonomika inokosnih gazdinstava Sarajevskog polja. Poljoprivredni fakultet, Sarajevo. Finci inž. Žak (1921, 1948).

Ekonomsko-politički problemi komasacije zemljišta u NR Srbiji. Poljoprivredni fakultet, Zemun. Radovanović inž. Borislav (1922, 1949).

Geotrichum candidum i njegova uloga kod zrenja nekih sireva. Poljoprivredni fakultet, Sarajevo. Petrić inž. Ante (1914, 1938).

Grahov žižak (*Acanthoscelides obtectus* Say) i graškov žižak (*Bruchus pisorum*) kod nas. Poljoprivredno-šumarski fakultet, Zagreb. Moise inž. Danon (1913, 1939).

Iznalaženje najpovoljnijih tipova organizacije poljoprivrednih dobara Vojvodine. Poljoprivredni fakultet, Zemun. Pejčin inž. Danilo (1922, 1949).

Livadska vegetacija u rečnim dolinama zapadne Srbije (fitocenološka studija). Poljoprivredni fakultet, Zemun. Cincović Tatjana (1917, 1939).

Mesto i uloga opšte zemljoradničke zadruge u sistemu poljoprivredne službe u FNRJ. Poljoprivredni fakultet, Zemun. Ahmed Husein Sami (1918, 1941).

Močvarna tla donjeg toka Neretve te smjernice za njihovu melioraciju i iskorišćavanje. Poljoprivredno-šumarski fakultet, Zagreb. Plašković inž. Petar (1914, 1938).

Način života i ekologija stepskog popca (*Acheta Deserta* pall). Poljoprivredni fakultet, Zemun. Lazarević inž. Borivoje (1924, 1951).

Odnos države i zadrugarstva u FNR Jugoslaviji. Poljoprivredni fakultet, Zemun. Milenković inž. Prokopije (1919, 1949).

Planinsko gazdovanje donje Hercegovine. Poljoprivredni fakultet, Sarajevo. Bajčetić inž. Branko (1920, 1949).

Reološke osobine kačkavalja i sličnih sireva i njihova zavisnost od temperature. Poljoprivredni fakultet, Sarajevo. Pejić inž. Obren (1912, 1936).

Snabdevanje Beograda mlekom i njegov uticaj na poljoprivredna gazdinstva u regionu snabdevanja. Poljoprivredni fakultet, Zemun. Reljin inž. Stevan (1919, 1949).

Uticaj heterozisa na sadržaj masti i proteina u zrnu kukuruza među sortnih hibrida F_1 i F_2 generacije. Poljoprivredni fakultet, Zemun. Dumanović Janko (1926, 1951).

Uticaj osnovnih makro i nekih mikro-elemenata na prinos i sastav travnjaka Bistre. Poljoprivredni fakultet, Zemun. Jekić inž. Milan (1912, 1939).

Uticaj sistema plaćanja rada na povećanje proizvodnosti u socijalističkim poljoprivrednim gazdinstvima. Poljoprivredni fakultet, Zemun. Abdalal Khaled Ahmed (1911, 1934).

Proučavanje uticaja važnijih faktora na veličinu gubitaka pri središnjim strmnih žita. Poljoprivredni fakultet, Zemun. Milošević inž. Periša (1923, 1949).

Proučavanje uzroka sušenja cvasti i mladih grozdova vinove loze u Sloveniji. Poljoprivredni fakultet, Zemun. Masten inž. Vilko (1912, 1934).

Uticaj temperature i globalne radijacije na porast, razviće i hemijski sastav duvana. Poljoprivredni fakultet, Zemun. Tomić inž. Ljubiša (1912, 1936).

Vidovi azotobakter, negovata zastapenost i uslovi za razvitak u nekoj počvi na NRM (Vidovi azotobakter, njihova zastupljenost i uslovi razvitka na nekim zemljištima NRM). Zemljodsko-šumarski fakultet, Skopje. Mickovski inž. Miladin (1920, 1949).

Viljanieto na razne količinstva belkovini vo zimskata ishrana vrz proizvodnitate sposobnosti na šarplaninska ovca (Uticaj raznih količina belančevina u zimskoj ishrani na proizvodnačke sposobnosti šarplaninskih ovaca). Zemljodsko-šumarski fakultet, Skopje. Šokarovski inž. Jordan (1926, 1950).

1960] Biološke i ekološke osobine populacija i sorata pšenice istočne Srbije. Poljoprivredni fakultet, Zemun. Miladinović inž. Najdan (1916, 1941).

Fizički i hemijski uslovi stabilizacije kašastog soka od jabuka. Poljoprivredni fakultet, Zemun. Ilić Vukašin (1907, 1934).

Intenzivnost nesnosti kot kriterij za selekciju kokoši na nesnost (Intenzitet nosivosti jaja kao kriterijum za selekciju kokoši na nosivost jaja). Fakulteta za agronomiju, gozdarstvo in veterinarstvo, Ljubljana. Ločniškar inž. Franc (1923, 1949).

Ispitivanje radne sposobnosti lipicanskog konja. Poljoprivredni fakultet, Zemun. Mančić inž. Dragan (1920, 1949).

Jabukin i šljivin moljac u području Sarajeva. Poljoprivredni fakultet, Sarajevo. Vlačav inž. Ladislav (1909, 1937).

Kukuruzna sovica (*Sesamia cretica* led) i uticaj faktora spoljne sredine na njenu pojavu. Poljoprivredni fakultet, Zagreb. Hadžistević inž. Dragutin (1925, 1952).

Mikrobiološke sposobnosti oranice glavnih tipova zemljišta Srbije za kruženje azota. Poljoprivredni fakultet, Zemun. Vojnović inž. Života (1924, 1949).

Obrazovanje cvetnih začeta u pupoljcima važnijih sorti jabačastih i koštičavih voćaka u Škopskom polju. Poljoprivredni fakultet, Zemun. Milovankić inž. Miroslav (1925, 1950).

Pasmine i tipovi goveda u bosanskoj Posavini s posebnim osvrtom na simentalca i simentalke križance. Poljoprivredni fakultet, Sarajevo. Popović inž. Dušan (1921, 1948).

Podružtvljavanje u poljoprivredi i kolektivizacija kao metod njenog socijalističkog preobražaja. Poljoprivredni fakultet, Zemun. Milosavljević inž. Branislav (1912, 1934).

Podzolasta zemljišta Kosmeta i mere njihove popravke. Poljoprivredni fakultet, Zemun. Babović inž. Dragoljub (1923, 1949).

Populacije konoplje u Srbiji, njihove morfološke i biološke osobine i tehnološka vrednost. Poljoprivredni fakultet, Zemun. Šuput inž. Milan (1921, 1949).

Prilog ispitivanju radne sposobnosti konja. Poljoprivredni fakultet, Sarajevo. Pavlović inž. Milivoj (1899, 1924).

Prilog poznavanju gospodarski važnijih morfoloških i bioloških svojstava domaćih sorata kupusa. Poljoprivredni fakultet, Zagreb. Mikočević inž. Vera (1914, 1938).

Prilog poznavanju humivorne mikroflore. Poljoprivredni fakultet, Zemun. Todorović inž. Milan (1924, 1949).

Prilog poznavanju uticaja raznih uslova zimovanja na mlad ribnjačkog šarana. Poljoprivredni fakultet, Zagreb. Mihajlović-Babuder inž. Ida (1915, 1938).

Promena belančevina u toku vrenja sira kačkavalja. Poljoprivredni fakultet, Zemun. Đorđević inž. Jovan (1922, 1949).

Promjene sadržaja i prinosa hranivih tvari utjecajem fertilizacije u raznim vegetacionim razdobljima kod prir. livada, zasejanog travnjaka i lucerne. Poljoprivredni fakultet, Zagreb. Djurašin inž. Branimir (1919, 1943).

Proučavanje korisnosti industrijskog ukrštanja moravke i resavke sa plemenitim rasama svinja, s posebnim osvrtom na rezultate tova. Poljoprivredni fakultet, Zemun. Milošić inž. Miroslava (1922, 1949).

Proučavanje organizacije radnog procesa i troškova oranja traktorima. Poljoprivredni fakultet, Sarajevo. Ševarlić inž. Jaroslav (1910, 1934).

Puferizacioni kapacitet tresetnih tala u Bosni i Hercegovini. Poljoprivredni fakultet, Zagreb. Jakšić inž. Vojna (1917, 1940).

Smonice Makedonije. Zemljodsko-šumarski fakultet, Skopje. Manuševa-Altarac inž. Loti (1922, 1950).

Tjelesni razvitak smeđe-alpskih goveda od rođenja do navršanih 5 godina. Poljoprivredni fakultet, Sarajevo. Mihal inž. Ladislav (1919, 1948).

Uticaj bora na prinos krompira i stočne repe na kvalificiranim zemljištima. Poljoprivredni fakultet, Zemun. Petijević Obrad (1922, 1949).

Uticaj dužine dana na razviće i vegetacioni period nekih sorata krompira. Poljoprivredni fakultet, Zemun. Jakovljević Miroslav (1927, 1952).

Uticaj raznih činilaca na efikasnost soljenja sira kačkavalja u presolcu. Poljoprivredni fakultet, Zemun. Vujičić inž. Ivica (1931, 1956).

Uticaj starosti na važnije fizičke osobine vune ovaca rase cigaja. Poljoprivredni fakultet, Zemun. Petrović inž. Vladimir (1923, 1950).

Uticaj stepena izgrađenosti na rezultate delatnosti poljoprivrednih dobara AP Vojvodine. Poljoprivredni fakultet, Zemun. Erdeljan inž. Vitomir (1924, 1949).

Uticaj zemljišnih i klimatskih faktora na biološki razvoj nekih sorata vinove loze severnog Banata i na njihovu privredno-tehnološku vrednost. Poljoprivredni fakultet, Zemun. Burić inž. Dušan (1917, 1942).

Utjecaj sivog tirolskog goveda na tip goveda sjeveristočne Hercegovine. Poljoprivredni fakultet, Sarajevo. Pajanović inž. Radovan (1923, 1948).

Vojvodanski černoze i njegova proizvodna sposobnost. Poljoprivredni fakultet, Zemun. Kosanović inž. Veljko (1914, 1942).

Zaposlenost radne snage poljoprivrednih gospodarstava i utjecaj na poljoprivrednu proizvodnju na području kotara Ogulin. Poljoprivredni fakultet, Zagreb. Štancel inž. Branko (1928, 1952).

ŠUMARSTVO

1959] Ekonomičnost na računato vo sporedba so zaprežnoto i mehanizirano prašenje na šumske kulture i proučavanje organizacija na trudot pri istoto vo uslovite na NR Makedonija (Ekonomičnost ručnog prašenja u poređenju sa zaprežnim i mehanizovanim prašenjem šumskih kultura i proučavanje organizacije rada istog u uslovima NR Makedonije). Zemljodsko-šumarski fakultet, Skopje. Zorbovski inž. Mitke (1925, 1950).

Pojam lokalnog toplotnog faktora i njegova uloga u rasporedu vegetacije. Šumarski fakultet, Beograd. Ljubić inž. Radomir (1915, 1940).

Prilog poznavanju osnovnih tipova bosansko-brdskog konja. Šumarski fakultet, Sarajevo. Bartolović inž. Teodor (1910, 1933).

Rasprostranjenje, brojno stanje i život bele rode u NR Makedoniji i uticaj njene ishrane na livadarstvo. Zemljodsko-šumarski fakultet, Skopje. Jovetić inž. Radivoj (1906, 1931).

Sistematski položaj, geografske, ekološke i šumsko-uzgojne osobine domaće sive i crne topole, kao i odomaćene piramidalne topole u NR Makedoniji. Šumarski fakultet, Zagreb. Džekov inž. Slavko (1924, 1950).

Tipovi šuma bijelog bora na području krečnjaka istočne Bosne. Šumarski fakultet, Sarajevo. Stefanović inž. Vitomir (1921, 1949).

Utjecaj podzemne vode na pridolazak i uspijavanje šumskog drveća u posavskim šumama kod Lipovljana. Poljoprivredno-šumarski fakultet, Zagreb. Dekanić dr Ivo (1919, 1943).

Varijacije težine kasnog drveta i čvrstoće duglazijevine (*Pseudotsuga taxifolia* Britton). Poljoprivredno-šumarski fakultet, Zagreb. Možina inž. Ivan (1912, 1935).

Vreme sadnje kao činilac u veštačkom podizanju šuma. Šumarski fakultet, Beograd. Ivkov ing. Radovan (1909, 1933).

Zakonornost organskog rastezanja i njegove analitičke predstave. Šumarski fakultet, Beograd. Todorović inž. Danilo (1911, 1935).

1960] Izbor traktora guseničara za prevlačenje drveta. Šumarski fakultet, Beograd. Simonović inž. Milutin (1913, 1937).

Rasprostranjenje, morfologija i sistematika crnog cera (*Quercus macedonica* a.d.c.) u Jugoslaviji. Šumarski fakultet, Zagreb. Jovančević inž. Milorad (1921, 1949).

Razvoj iskorišćavanja šuma u zapadno-hrvatskom visočju tokom XIII—XIX stoljeća. Šumarski fakultet, Zagreb. Frančišković inž. Stjepan (1901, 1926).

Strukturnite elementi na kostenovite nasadi i stabla vo Belasica (Strukturni elementi nasada i stabla kestena na Belasici). Zemjodelsko-šumarski fakultet, Skopje. Goguševski inž. Milan (1924, 1951).

Studija o dinamici tehnološki značajnih sastojaka u lišću nekih zimzelenih biljaka. Šumarski fakultet, Beograd. Stanković inž. Siniša (1912, 1935).

ARHITEKTURA

1960| Crkva Bogorodice Ljeviške, njen postanak i njeno mesto u razvoju arhitekture Milutinova vremena. Arhitektonski fakultet, Beograd. Nenadović inž. Slobodan (1915, 1949).

Izbor preferencijalnih modularnih mer za dimenzioniranje gradbenih elementov (Izbor preferencijalnih modularnih merila za dimenzionisanje građevinskih elemenata). Fakulteta za arhitekturo, gradbeništvo in geodeziju, Ljubljana. Kurent inž. Valentin (1923, 1952).

Razvitak, struktura i centri malih gradova (s posebnim osvrtom na neke gradove Srbije i Makedonije). Arhitektonski fakultet, Beograd. Minić inž. Oliver (1915, 1940).

GEODEZIJA

1959| Prilog rešenju nekih problema fotogrametrije pomoću giro-skopskih stabilizacionih uredaja. Građevinski fakultet, Beograd. Živković inž. Vasilije (1912, 1931).

GRAĐEVINARSTVO

1959| Dotok podzemne vode u jarak ili zdenac i određivanje propusnosti tla. Arhitektonsko-građevinsko-geodetski fakultet, Zagreb. Verner inž. Vladimir (1905, 1930).

Primjena stabilizirane zemlje na neke objekte sanitarne tehnike. Arhitektonsko-građevinsko-geodetski fakultet, Zagreb. Teodorović inž. Bogdan (1903, 1926).

Proračun kontinuiranog nosača na širokim elastičnim osloncima. Tehnički fakultet, Sarajevo. Marendić inž. Vjekoslav (1912, 1936).

Vodne količine sa oborinskog područja savsko-dravskog međurečja u Hrvatskoj. Arhitektonsko-građevinsko-geodetski fakultet, Zagreb. Srebrnović inž. Dionis (1912, 1937).

1960| Ispitivanje deformacije terena geodetskim metodima. Građevinski fakultet, Beograd. Smailbegović Fethulan (1908, 1955).

Prespansko-ohridska oblast — hidrološka studija. Građevinski fakultet, Beograd. Sibinović inž. Milorad (1906, 1930).

MAŠINSTVO

1959| Određivanje glavnih dimenzija pri projektovanju broda. Mašinski fakultet, Beograd. Zrnić inž. Nenad (1909, 1931).

1960| Usporedna analiza evolventnog i Arhimedovog puža u posebnoj primjeni na odvalno pužno glodalo i njegovu natražnu obradu. Strujarsko-brodograđevni fakultet, Zagreb. Zdenković inž. Rudolf (1912, 1937).

ELEKTROTEHNIKA

1960| Prelazne pojave kod direktnog ukapčanja istosmjernih strojeva. Elektrotehnički fakultet, Zagreb. Jurković inž. Berislav (1926, 1951).

HEMIJSKA TEHNOLOGIJA

1960| Onečišćenja (Filth) u pšeničnim tipovima brašna u FNR Jugoslaviji. Tehnološki fakultet, Zagreb. Milatović inž. Ljubomir (1920, 1956).

RUDARSTVO

1959| Inženjerske osobine lesa u Jugoslaviji. Rudarsko-geološki fakultet, Beograd. Milović inž. Dušan (1925, 1954).

Studija flotacionih osobina dispena i granita iz ležišta u Prilepu, NR Makedonija. Rudarsko-geološki fakultet, Beograd. Marković inž. Stevan (1924, 1945).

1960| Prilog proučavanju uticaja sastava mineralnih sirovina na podeoni broj i na tok krive podeonih brojeva u procesu gravitacione koncentracije u mašini taložnici. Rudarsko-geološki fakultet, Beograd. Draškić inž. Dragiša (1926, 1951).

M. F.

KOŠARKA

U Jugoslaviji je košarka jedan od najpopularnijih, ali i najmlađih sportova.

Ova sportska igra bila je pre rata u Jugoslaviji gotovo nepoznata. Prvi jugoslovenski košarkaši bili su učenici Druge muške gimnazije u Beogradu koji su 1918. osnovali svoj klub. Članovi kluba su 1922. preveli i izdali i prva Pravila igre »Basket ball«, koja se, naravno, veoma razlikuju od današnjih. 1924. pošto su prvi igrači završili školovanje, aktivnost kluba je prestala i košarka je pala u potpuni zaborav. Do ponovnog oživljavanja košarke došlo je tek posle XI olimpijade u Berlinu 1936. Tada se ovaj sport upražnjavao u sokolskim društvima, najviše u »Matici« u Beogradu i »Zagrebu II« u Zagrebu, i plivačkom klubu »Viktorija« sa Sušaka, čiji su članovi preko zime igrali košarku i često se takmičili sa ekipama iz Rijeke (tada u sastavu Italije) i sokolskim društvom »Zagreb II«. U prvoj školi za obrazovanje kadrova za fizičko vaspitanje, osnovanoj u Beogradu, predavana je i košarka. Po završenom školovanju polaznici ove škole odlazili su za nastavnike u gimnazijama gde su bili inicijatori osnivanja i mnogih košarkaških klubova.

Masovan razvoj košarke počinje tek od 1945. Centri i nosioci ovog sporta postali su, pre svega, klubovi u Beogradu, Zagrebu, Zrenjaninu, Zadru i Rijeci, kao i jedinice Jugoslovenske narodne armije, u kojima se ovom sportu poklanja velika pažnja.

ORGANIZACIJE I ČLANSTVO

1. januara 1961. u Jugoslaviji su bila 30.143 evidentirana košarkaša u aktivima, sekcijama i klubovima.

TABELA 1 — KOŠARKAŠKE ORGANIZACIJE I ČLANSTVO PO REPUBLIKAMA 1960.

Republika	Osnovne organizacije	Članovi
Jugoslavija	883	30.143
Srbija	399	13.196
Hrvatska	78	4.330
Slovenija	170	7.878
Bosna i Hercegovina	207	3.638
Makedonija	16	621
Crna Gora	13	480

Podaci: Godišnji izveštaj Košarkaškog saveza Jugoslavije za 1960.

Međutim, pored članova koje evidentira Košarkaški savez, košarka se igra u školama, na raznim akcijama u okviru radničke sportske delatnosti i u Armiji, te se računa da se u Jugoslaviji njome aktivno bavi preko 50.000 mladića i devojaka.

U Srbiji je košarka, posle fudbala i boksa, najpopularnija sportska grana. Ova igra postaje sve popularnija i u Sloveniji i Hrvatskoj, a poslednjih godina brzo se širi i u Bosni i Hercegovini.

Košarka je u Jugoslaviji naročito popularna među ženskom omladinom. Jugoslovenske košarkašice spadaju među najbolje kvalitetne predstavnice jugoslovenskog ženskog sporta uopšte. Najjači ženski košarkaški centar u zemlji je Beograd, čije dve ekipe »Crvena zvezda« i »Radnički« poslednjih godina jedino konkurišu u borbi za titulu državnog prvaka i iz čijih redova potiču gotovo sve državne reprezentativke. Kvalitetne ekipe postoje i u Zagrebu, Ljubljani, Splitu, Novom Sadu i Zrenjaninu.

Dosadašnji razvoj jugoslovenske košarke karakteriše nesklad između kvaliteta vrhunskih ekipa i rasprostranjenosti ove sportske igre u zemlji. Broj aktivnih košarkaša i košarkašica nije srazmeran velikom interesovanju omladine. Košarka je još uvek pretežno sport srednoškola

i studenata. U aktivima, sekcijama i klubovima veoma je mali broj radničke omladine, a na selu košarka je počela da prodire samo u Vojvodini i Sloveniji.

Košarkaški savez Jugoslavije preduzimao je poslednjih godina razne akcije u cilju bržeg omasovljavanja i obuhvatanja što većeg broja zainteresovanih. Među ovim akcijama naročito uspešni rezultati postignuti su na omladinskim radnim akcijama. 1959. i 1960. na Auto-putu radilo je 25 instruktora koji su formirali ekipe, vodili treninge, brinuli se o izgradnji terena i organizovali razna takmičenja i gostovanja renomiranih ekipa, što je sve doprinelo snažnom afirmisanju košarkaškog sporta. Tako je, na primer, samo u toku izgradnje Auto-puta u 1960. održano preko 2.000 takmičenja u košarci, u kojima je učestvovalo preko 45.000 takmičara.

Jedan od osnovnih uzroka nedovoljno brzog razvoja jugoslovenske košarke je nedostatak odgovarajućih terena. Prema evidenciji Košarkaškog saveza Jugoslavije, u celoj zemlji ima samo 742 terena, od kojih je većina bez potrebne tvrde podloge i uredenog prostora za gledaoce. Poseban problem predstavlja vrlo mali broj pokrivenih terena. Visok kvalitet igre uslovljen je tvrdim terenom koji nije izložen vetru, suncu i kiši. U zemlji još nema sala ni za takmičenja, ni za redovan i kontinuiran trening. Zbog toga se i najkvalitetnije takmičenje, Savezna liga muških ekipa, odigrava na otvorenim terenima. Uz to, ozbiljan nedostatak predstavlja i raskorak sezone u Jugoslaviji i u inostranstvu. Dok se u svetu košarka uglavnom igra u periodu oktobar — april, u Jugoslaviji upravo u to vreme nema gotovo nikakve aktivnosti, i jugoslovenski timovi igraju tada u međunarodnim susretima bez dovoljno treninga i u slaboj takmičarskoj formi.

Stoga se čine naponi za izgradnju manjih sportskih dvorana, koje bi bar u većim centrima omogućile normalan trening i takmičenja u sezoni koja odgovara međunarodnoj praksi. U nekim većim gradovima predviđa se takođe gradnja otkrivenih terena sa betonskom podlogom i malim gledalištem, koji će omogućiti dužu sezonu i priliv potrebnih materijalnih sredstava.

Međutim, i pored svih teškoća i nedostataka, košarka je danas u Jugoslaviji jedan od sportova koji privlače najveće interesovanje gledalaca, vrlo je popularan među omladinom i uživa lep ugled u svetu. Jedan od dokaza za to je i odluka Međunarodne košarkaške federacije (FIBA) da se Košarkaškom savezu Jugoslavije poveri da u maju 1961. organizuje u Beogradu XII šampionat muških ekipa Evrope. Na tom velikom takmičenju, koje će se odvijati u najvećoj hali Beogradskog sajma, učestvovaće preko 20 reprezentacija iz Evrope i mediteranskog područja.

KOŠARKAŠKI SAVEZ JUGOSLAVIJE

Košarkaški savez Jugoslavije je dobrovoljna sportska organizacija koja radi na razvijanju i unapređenju ove sportske igre u zemlji. Najviši organ Košarkaškog saveza Jugoslavije je skupština, koja se održava svake godine i koja, pored ostalog, bira upravni odbor od 25 članova iz reda košarkaških radnika iz svih republika. Izvršni organ upravnog odbora je predsedništvo koje obavlja sve poslove između sastanaka upravnog odbora. Kao posebni organi i tela upravnog odbora i predsedništva postoje Zbor sudija, Savez trenera, Disciplinski sud, Stručni savet i Takmičarska komisija.

Košarkaški savez Jugoslavije radi na unapređenju košarkaškog sporta i njegovom omasovljenju, koordinira rad republičkih saveza, stara se o obrazovanju stručnih kadrova, rukovodi takmičenjima za državno prvenstvo, održava i unapređuje međunarodne sportske veze i organizuje i sprovodi takmičenja državnih reprezentacija.

Košarkaški savezi republika postoje u svim republikama i rukovode svim poslovima na razvijanju i širenju košarke na svom području. Do 1959. teritorijalna rukovodstva bili su podsavezi kao organi republičkih saveza. Od tada funkciju osnovnih rukovodstava preuzimaju sreski košarkaški odbori, koje biraju osnovne organizacije sa teritorije odgo-

varajućeg sreza, dok republički savezi samo koordiniraju i usmeravaju njihovu aktivnost. U isključivu nadležnost republičkih saveza spada samo sprovođenje republičkog prvenstva i uzdizanje trenerskih i viših sudijskih kadrova. Pri republičkim savezima postoje zborovi sudija koji imaju potpunu samostalnost u odlučivanju o svim stručnim i organizacionim pitanjima sudijskih kadrova. U toku je i osnivanje sličnih organizacija za trenere.

Sreski košarkaški odbori objedinjuju i rukovode radom klubova, sekcija i aktiva na teritoriji grada, sreza ili više srezova.

Klubovi, sekcije i aktivisti su osnovne organizacije koje rade po svojim pravilima. Klubovi su samostalni ili se nalaze u sklopu sportskog društva, a sekcije su sastavni deo sportskih društava ili Saveza za telesno vaspitanje »Partizan«. Aktivisti rade u okviru škola, preduzeća, fabrika itd. Član kluba, kao aktivan član ili član-prijatelj, može biti svaki građanin Jugoslavije.

SISTEM TAKMIČENJA

Takmičenje se odvija po sistemu liga ili turnira, zavisno od razvijenosti košarke u pojedinim republikama.

PRVENSTVA U REPUBLIKAMA. U Srbiji osnovni stupanj takmičenja muških ekipa su sreska prvenstva koja se odvijaju u okviru četiri zone u užoj Srbiji i dve u Vojvodini. Sledeći viši stupanj takmičenja su tri republičke lige: vojvođanska, uže Srbije i južne Srbije sa po 8 članova. Prvaci ovih liga igraju turnir po dvostrukom bod-sistemu. Pobjednik ovog turnira je prvak Srbije. Ženske ekipe se takmiče u okviru sreza i republičke lige od 8 članova.

U Hrvatskoj ima 6 podsaveza koji su podeljeni na dve zone — severnu i južnu — sa po 3 člana. Severna grupa ima ligu, a južna turnir-sistem. Prvak republike dobija se na finalnom turniru u kome učestvuju 6 klubova, 4 iz severne i 2 iz južne zone. Žene se takmiče u okviru podsaveza, čiji prvaci učestvuju na republičkom turniru za naslov prvaka republike.

U Sloveniji postoje dve republičke lige. Prva ima 8, a druga 10 članova. Postoje takođe i dve ženske lige sa po 6 članova. Iz druge lige dve prve ekipe ulaze u prvu republičku ligu, a prvaci podsaveza u drugu.

U Bosni i Hercegovini prvenstvo se održava u okviru 4 turnira: dva prolećna i dva jesenja. Prvak se dobija na osnovu ukupnog plasmana sa sva četiri turnira. Žensko prvenstvo igra se po turnir-sistemu.

U Makedoniji postoji republička liga sa 8 članova. Žene imaju otvoreno prvenstvo Republike po turnir-sistemu.

U Crnoj Gori postoje dve zone — južna i severna. Po dve prve ekipe iz svake zone učestvuju na finalnom turniru za prvaka Republike. Žene imaju otvoreno prvenstvo Republike po turnir-sistemu.

PRVENSTVA JUGOSLAVIJE. Prvenstvo muških ekipa održava se u okviru Savezne lige. Dve poslednje ekipe ispadaju iz Lige. Za obnavljanje Savezne lige postojala su dva kvalifikaciona turnira: istočni su sačinjavali prvaci Srbije, Makedonije i Crne Gore, a zapadni prvaci Hrvatske, Slovenije i Bosne i Hercegovine. Pobjednici ova dva turnira ulazili su u Saveznu ligu. Od 1961. uvodi se samo jedan kvalifikacioni turnir na kome će učestvovati prvaci svih republika, a dve prvoplasirane ekipe sa turnira ulaziće u Saveznu ligu.

Žensko prvenstvo održava se po turnir-sistemu. Na dva savezna turnira učestvuju dve prvoplasirane ekipe Srbije i prvakinje Hrvatske i Slovenije. Turniri se igraju po dvostrukom bod-sistemu. Prvak Jugoslavije je pobjednik sa oba turnira — na osnovu zbira bodova. Pored ovih, održava se i poseban turnir za plasman od 5. do 10. mesta na kome učestvuju prvaci Bosne i Hercegovine, Makedonije i Crne Gore, druge ekipe Hrvatske i Slovenije i treća ekipa Srbije.

Kup Jugoslavije je takmičenje izrazito masovnog karaktera. Kup za muškarce osnovan je 1959. i još nije odraz ni masovnosti ni kvaliteta jugoslovenske košarke, iako je 1959. u Kup učestvovalo 175 ekipa, a 1960. sedmostruko više.

Prvi pobjednik Kupa bila je »Ljubljana«. Pobjednik Kupa 1960. je ekipa »Beograda«.

Kup Jugoslavije za žene je održan prvi put 1960. Pobjednik je bila ekipa »Radničkog« iz Beograda.

Državno prvenstvo. Zvanična borba za prvenstvo države, u muškoj i ženskoj konkurenciji, vodi se još od 1945.

Prvi nacionalni šampionat održan je u Subotici, septembra 1945. i na njemu su učestvovala republičke reprezentacije i muška ekipa Jugoslovenske narodne armije, koja je bila i prvi nosilac titule prvaka. Drugo mesto zauzela je reprezentacija Srbije, a treće reprezentacija Hrvatske. U takmičenju žena učestvovala su samo dve reprezentacije: Srbija i Hrvatska. Pobjedila je Srbija.

1946. u prvenstvu su učestvovala klupske ekipe. Po istom principu igrano je 1947. i 1948. Snažan kvalitetni napredak i veliko interesovanje publike omogućili su da se od 1949. prvenstvo države u muškoj konkurenciji održava po sistemu jedinstvene lige. Posle početnih teškoća Liga se ubrzo konsolidovala i danas predstavlja dobro organizovano, kvalitetno i zanimljivo takmičenje. Takmičenje u Ligi doprinelo je većjoj popularizaciji košarke, naročito u manjim gradovima, od kojih su se neki, zahvaljujući baš tome razvili u značajne košarkaške centre (Tuzla, Ljubljana, Karlovac).

Sistem takmičenja kod žena nije bio ustaljen. Prelazilo se sa jedinstvene lige na dve lige (istočnu i zapadnu), pa na turnire, na kojima dolazi do preciznijeg diferenciranja kvaliteta najboljih ženskih ekipa.

TABELA 2 — DRŽAVNI PRVACI JUGOSLAVIJE 1945—1960.

Godina	Muškarci	Žene
1945.	Jugoslovenska narodna armija	Crvena zvezda
1946.	Crvena zvezda	Crvena zvezda
1947.	Crvena zvezda	Crvena zvezda
1948.	Crvena zvezda	Crvena zvezda
1949.	Crvena zvezda	Crvena zvezda
1950.	Crvena zvezda	Crvena zvezda
1951.	Crvena zvezda	Crvena zvezda
1952.	Crvena zvezda	Crvena zvezda
1953.	Crvena zvezda	Crvena zvezda
1954.	Crvena zvezda	Crvena zvezda
1955.	Crvena zvezda	Crvena zvezda
1956.	Proleter (Zrenjanin)	Crvena zvezda
1957.	Olimpija (Ljubljana)	Crvena zvezda
1958.	Beograd (Beograd)	Crvena zvezda
1959.	Olimpija (Ljubljana)	Crvena zvezda
1960.	Beograd (Beograd)	Crvena zvezda

Muško prvenstvo 1960. proteklo je u zanimljivoj i ujednačenoj borbi za prvo mesto između »Olimpije« i »Beograda«. Prvak je postala ekipa »Beograda«.

TABELA 3 — PLASMAN KLUBOVA PRVE SAVEZNE LIGE 1960.

Klub	Ukupno susreta	Dobijeno	Nerešeno	Izgubljeno	Dato i primljeno koševa	Bodovi
Beograd	18	14	0	4	1.565:1.278	28
Olimpija	18	13	0	5	1.318:1.151	26
Zadar	18	9	2	7	1.275:1.256	20
Partizan	18	9	1	8	1.318:1.324	19
Željezničar	18	8	1	9	1.225:1.263	17
Crvena zvezda	18	7	0	11	1.275:1.285	14
Radnički	18	7	0	11	1.024:1.110	14
Sloboda	18	7	0	11	1.000:1.128	14
Proleter	18	7	0	11	1.160:1.296	14
Ljubljana	18	7	0	11	1.128:1.197	14

Posebna karakteristika šampionata 1960. je veliki broj ekipa koje su se borile za opstanak u Ligi. Među njima su se nalazila dva bivša šampiona — »Crvena zvezda«

i »Proleter«. Umesto »Proleter« i »Ljubljane« koji su ispali, u Ligu su ušli pobednici istočnog i zapadnog kvalifikacionog turnira — »Dinamo« (Pančevo) i »Lokomotiva« (Zagreb). (Na istočnom turniru učestvovali su republički prvaci Srbije, Makedonije i Crne Gore, a na zapadnom prvaci Slovenije, Bosne i Hercegovine i Hrvatske.)

MEDUNARODNA TAKMIČENJA

Iako mlada, jugoslovenska košarka uživa ugled u svetu. Posle rata jugoslovenski košarkaši i košarkašice igrali su na svim kontinentima, osim Australije, i takmičili se sa timovima 35 zemalja.

Najbolji košarkaši učestvovali su na olimpijskim igrama 1960, dva puta na svetskim prvenstvima, a košarkašice jedanput i takmiče se na prvenstvima Evrope i regionalnim takmičenjima kao što su kod žena »Kup Jugoslavije«, a kod muškaraca Balkanski šampionat, Mediteranske igre i dr.

OLIMPIJSKE IGRE. Muška reprezentacija Jugoslavije prvi put je učestvovala na Olimpijskim igrama 1960. u Rimu. Pravo da se takmiči među 16 najboljih ekipa sveta ona je izborila na Predolimpijskom kvalifikacionom turniru u Bolonji u konkurenciji 18 zemalja.

Na rimskoj Olimpijadi Jugoslavija je u predtakmičenju uspeła da eliminiše vrlo jake ekipe Francuske i Bugarske i da se kasnije bori za plasman od 5. do 8. mesta. Posle pobede nad Urugvajem i Poljskom, ekipa Jugoslavije osvojila je šesto mesto, što se smatra dosada najvećim uspehom jugoslovenske košarke uopšte.

SVETSKA PRVENSTVA. Osvajanjem trećeg mesta na Kvalifikacionom turniru u Nici 1950, muška reprezentacija se plasirala za završne borbe I svetskog šampionata koji je održan oktobra iste godine u Buenos Airesu. Iako je zauzela poslednje mesto, sam plasman među deset najboljih ekipa sveta (bez istočnoevropskih zemalja) bio je veliki uspeh za još mladu jugoslovensku košarku. Plasman na ovom šampionatu bio bi verovatno bolji da Jugoslavija nije bez borbe izgubila dva boda pošto je odbila da igra sa reprezentacijom Španije.

Na sledećem šampionatu 1954. u Rio de Žaneiru, Jugoslavija se plasirala na preposlednjem, 11. mestu, ali je pružila dobru igru. Jugoslovenski tim nije izgubio nijednu utakmicu sa više od 8 poena razlike, a greškom pri vođenju zapisnika oduzeta mu je pobeda nad ekipom Urugvaja koji je tada osvojio treće mesto (Urugvaju je upisan jedan koš koji sudije nisu priznale).

Ženska reprezentacija nastupila je prvi put na Svetskom prvenstvu 1959. u Moskvi. U konkurenciji deset najboljih ekipa sveta, reprezentacija Jugoslavije osvojila je 4. mesto.

PRVENSTVO EVROPE. Muška reprezentacija Jugoslavije nastupila je dosad 5 puta na prvenstvu Evrope, a ženska 4 puta.

Prvi start jugoslovenskih košarkaša na prvenstvu Evrope bio je 1947. u Pragu. U to vreme košarka je u Jugoslaviji bila tek na početku razvoja i plasman na 13. mesto između 16 učesnika nije predstavljao neuspeh.

Na sledeća dva prvenstva 1949. u Kairu i 1951. u Parizu Jugoslavija nije učestvovala, dok se 1953. u Moskvi plasirala na 6. mesto, eliminišući iz finalnog dela takmičenja renomiranu bugarsku reprezentaciju. Jugoslovenski reprezentativci pobedili su tada, između ostalih, ekipe Egipta, Italije i Čehoslovačke. Visok plasman na moskovskom šampionatu bio je prva značajna međunarodna afirmacija jugoslovenske košarke. Na prvenstvima Evrope 1955. u Budimpešti i 1957. u Sofiji, Jugosloveni su se opet plasirali u finalnu grupu zauzevši na prvom 8, a na drugom 6. mesto. Na oba ova takmičenja jugoslovenski tim je pobedio reprezentaciju Francuske, jednu od najboljih ekipa Evrope. Na poslednjem prvenstvu, 1959. u Istanbulu, muška ekipa Jugoslavije zauzela je 9. mesto.

Ženska reprezentacija Jugoslavije nastupila je prvi put na prvenstvu Evrope 1954. u Beogradu. Iako bez mnogo iskustva u međunarodnim takmičenjima, ona je osvojila

5. mesto. Na prvenstvu Evrope u Pragu 1956. Jugoslavija je zauzela 9, a na prvenstvu 1958. u Lođu 4. mesto — iza Bugarske, Sovjetskog Saveza i Čehoslovačke. Pozicije na vrhu evropske ženske košarke Jugoslavija je sačuvala i na poslednjem prvenstvu juna 1960. u Sofiji, gde je, iako oslabljena neučestvovanjem tri najbolje igratičice, osvojila 5. mesto.

BALKANSKE IGRE. Na prvim Balkanskim igrama 1946. u Bukureštu, jugoslovenska ženska ekipa postala je prvak Balkana, dok je muška zauzela 3. mesto — iza Bugarske i Rumunije. U ukupnom plasmanu muških i ženskih ekipa Jugoslavija je zauzela 2. mesto.

Na sledećim Balkanskim igrama u Tirani 1947. muška ekipa bila je 2. — iza Mađarske, a ženska 3. — iza Mađarske i Bugarske. U ukupnom plasmanu Jugoslavija je opet bila 2. — iza Mađarske.

Iduće 1948. Igre su proširene i pretvorene u Balkansko-srednjeevropske uključivanjem Čehoslovačke i Poljske. Trst je učestvovao van konkurencije. Igre su održane u Sofiji. Jugoslavija je bila 4. u muškoj, a 6. u ženskoj konkurenciji, dok ukupan plasman više nije računat.

Na obnovljenim Balkanskim igrama 1959. i 1960. Jugoslavija je zauzela 2. mesto u muškoj konkurenciji. Takmičenje ženskih ekipa nije obnovljeno.

TAKMIČENJE DRŽAVNIH REPREZENTACIJA. Muške i ženske reprezentacije Jugoslavije imale su do 1. januara 1961. ukupno 206 međudržavnih susreta sa reprezentacijama 35 zemalja.

TABELA 4 — MEĐUNARODNI SUSRETI MUŠKIH KOŠARKAŠKIH REPREZENTACIJA JUGOSLAVIJE 1945—1960.

Zemlja	Ukupno susreta	Dobijeno	Izgubljeno	Dato i primljeno koševa
Muškarci				
Albanija	6	6	0	556:148
Austrija	6	6	0	407:269
Belgija	4	3	1	194:199
Bugarska	9	3	6	485:486
Demokratska Republika Nemačka	1	1	0	95:61
Čehoslovačka	7	2	5	448:502
Čile	2	0	2	86:110
Ekvador	1	0	1	40:45
Engleska	2	2	0	188:91
Finska	1	1	0	41:37
Francuska	15	6	9	744:843
Grčka	3	0	1	167:196
Holandija	3	3	0	143:173
Iran	2	2	0	129:75
Italija	11	5	6	564:589
Izrael	4	3	1	228:212
Kina	1	0	1	61:72
Libanon	2	2	0	177:111
Mađarska	7	0	7	328:428
Paragvaj	1	0	1	62:67
Peru	3	1	2	156:163
Poljska	11	6	5	641:689
Rumunija	8	5	3	475:493
SAD	1	0	1	42:104
Savezna Republika Nemačka	1	1	0	188:91
SSSR	5	0	5	228:364
Trst	2	2	0	96:54
Tunis	1	1	0	106:46
Turska	10	6	4	577:526
UAR	3	2	1	178:129
Urugvaj	2	1	1	146:138
Škotska	1	1	0	91:39
Španija	1	1	0	69:60
Švajcarska	5	4	1	255:175
Ukupno	142	76	66	8.303:7.338

Zemlja	Ukupno susreta	Dobi- jeno	Izgub- ljeno	Dato i prim- ljeno koševa
Žene				
Albanija	1	1	0	80:9
Austrija	2	2	0	97:66
Belgija	3	3	0	153:104
Bugarska	13	3	10	541:673
Čehoslovačka	6	0	6	240:344
Francuska	7	3	4	310:307
Holandija	1	1	0	72:39
Italija	3	2	1	169:139
Kina	1	0	1	35:80
Koreja	1	1	0	51:47
Mađarska	7	3	4	267:320
Poljska	7	2	5	322:356
Rumunija	5	3	2	143:128
Savezna Republika Nemačka	1	1	0	68:14
SSSR	4	0	4	156:288
Trst	1	1	0	30:15
Švajcarska	1	1	0	58:31
Ukupno	64	27	37	2.792:2.960

OSTALA TAKMIČENJA. *Kup evropskih šampiona.* Jugoslovenske ekipe učestvuju u ovom takmičenju od njegovog osnivanja, 1958. Muške ekipe »Olimpije« i »Beograda« i ženska ekipa »Crvene zvezde« takmičile su se u Kupu dva puta. Košarkašice su oba puta bile polufinaliste. »Beograd« je, međutim, bio najbliži ulasku u finale. Posle pobeđe na svom terenu, nad bugarskim šampionom »Akademikom«, Beogradani su 1959. u polufinalu, u revanš-susretu, izgubili. Ljubljanska »Olimpija« se dva puta — 1958. i 1960. — plasirala do četvrt finala.

Kup Istanbula. Muška košarkaška reprezentacija se uspešno takmičila u Kupu Istanbula na kome je svaki put učestvovalo po 6 zemalja, među kojima i Francuska i Italija. Na ovom turniru Jugoslavija je 1951. zauzela 1. mesto, a na dva sledeća kupa 1952. i 1953 — 2. mesto. Od tada se Kup Istanbula više ne održava.

Meditranske igre. Oktobra 1959. reprezentacija Jugoslavije prvi put se takmičila na III mediteranskim igrama koje su održane u Bejrutu. Jugoslovenska ekipa je pobedila Ujedinjenu Arapsku Republiku, Španiju, Tunis i Liban, a izgubila samo od Turske i osvojila zlatnu medalju.

Internacionalni kup Jugoslavije za žene predstavlja minijaturni evropski ženski šampionat. Osnovao ga je Košarkaški savez Srbije 1953. pod imenom »Avala kup«, kao

takmičenje ženskih reprezentacija pozvanih zemalja. Na I kupu učestvovala su Jugoslavija, Italija, Belgija, Švajcarska i Austrija. Prvo mesto osvojila je Jugoslavija. II kup je organizovan u okviru Evropskog šampionata u Beogradu 1954. Učesnicima I kupa računati su rezultati iz susreta šampionata. Jugoslovenske reprezentativke zauzele su ponovo 1. mesto. III kup je održan 1957. kao takmičenje priznato od Međunarodne košarkaške federacije (FIBA) i u organizaciji Košarkaškog saveza Jugoslavije. Od tada takmičenje se održava kao Internacionalni kup Jugoslavije za žene svake druge godine, i to one u kojoj se ne igra prvenstvo Evrope. Na III kupu, održanom u Beogradu, 1. mesto je zauzela Bugarska, 2. Čehoslovačka, 3. Poljska, 4. Jugoslavija, 5. Francuska i 6. Mađarska.

Četvrti kup Jugoslavije odigran je 1959. u Zadru. Jugoslavija se plasirala na 3. mesto — iza Bugarske i Poljske, a ispred Mađarske i Italije.

Internacionalni kup Jugoslavije za žene je danas afirmisan turnir za koji vlada veliko interesovanje među najboljim ženskim reprezentacijama Evrope.

XII KOŠARKAŠKO PRVENSTVO EVROPE. Organizovanje XII košarkaškog prvenstva Evrope, koje će se održati u Beogradu od 29. aprila do 8. maja 1961, povereno je Košarkaškom savezu Jugoslavije. Za učešće na prvenstvu prijavilo se 20 zemalja: Belgija, Bugarska, Čehoslovačka, Demokratska Republika Nemačka, Finska, Francuska, Grčka, Holandija, Izrael, Mađarska, Maroko, Poljska, Portugalija, Rumunija, SSSR, Španija, Švedska, Turska, Velika Britanija i Jugoslavija. U predtakmičenju sve ekipe-učesnice biće podeljene u 2 grupe od po 10 timova, a ove na daljih šest podgrupa, čiji će nosioci biti prvih 12 reprezentacija sa XI prvenstva održanog 1959. u Istambulu. Po završenom predtakmičenju, koje će trajati tri dana, 12 prvoplasiranih timova ulaze u polufinale, u kome će biti podeljeni u dve grupe od po šest ekipa, a ostale reprezentacije takmičiće se u utešnoj grupi za plasman od 13. do 20. mesta. Po završetku polufinalnih susreta prvoplasirani tim iz prve grupe i drugoplasirani iz druge grupe, kao i drugoplasirani iz prve i prvoplasirani iz druge grupe sastaju se u polufinalnim mečevima. Pobeđnici iz ova dva susreta igraće u finalu za 1. i 2. mesto a poraženi za 3. i 4. mesto. Po istom principu odigraće se i završne borbe za dalja mesta. U toku celog šampionata, na kome će učestvovati dosada najveći broj državnih reprezentacija, biće odigrano ukupno 78 utakmica.

IZVOR: Dokumentacija Košarkaškog saveza Jugoslavije.

N. P.

DRŽAVNA PRVENSTVA U 1960.¹

ATLETIKA

PRVENSTVO JUGOSLAVIJE U KROSU za muškarce i žene održano je 2. maja u Osijeku. Državni prvaci su:

Muškarci: 4.000 m — Hafner Franc, »ŽAK«, Ljubljana (12:20,0); ekipno 4.000 m — »Partizan«, Beograd (17 bodova); 8.000 m — Mihalić Franjo, »Partizan«, Beograd (27:02,4); ekipno 8.000 m — »Crvena zvezda«, Beograd (29 bodova).

Žene: 2.000 m — Gašparut Anica, »Kladivar«, Celje (7:02,6); ekipno 2.000 m — »Kladivar«, Celje (8 bodova).

PRVENSTVO JUGOSLAVIJE U PARTIZANSKOM MARŠU održano je 22. maja u Kumrovcu. Prvak je Mihalić Franjo, »Partizan«, Beograd (1:22:35,0), a ekipni prvak — »Partizan«, Beograd (16 bodova).

POJEDINAČNO PRVENSTVO JUGOSLAVIJE U ATLETICI za muškarce i žene održano je od 5. do 8. avgusta u Zagrebu. Državni prvaci su:

Muškarci: 100 m — Lorgier Stanko, »Kladivar«, Celje (10,6); 200 m — Grujić Miloje, »Partizan«, Beograd (22,3); 400 m — Grujić Miloje, »Partizan«, Beograd (48,2); 800 m — Ingolić Borut, »Olimpija«, Ljubljana (1:53,8); 1.500 m — Vazić Simo, »Kladivar«, Celje (3:47,5); 5.000 m — Ivanović Istvan, »Partizan«, Beograd (14:20,8); 10.000 m — Mihalić Franjo, »Partizan«, Beograd (30:28,0); 110 m prepone — Lorgier Stanko, »Kladivar«, Celje (14,5); 400 m prepone — Kovač Đani, »Dinamo«, Zagreb (52,2); 3.000 m prepreke — Hafner Franc, »ŽAK«, Ljubljana (9:05,8); maraton — Stojanović Dobrovoje, »Dubočica«, Leskovec (2:29:11,0); 20 km hodanja — Juričić Erminio, »Partizan«, Pula (1:46:54,0); skok uvis — Kavčić Boris, »Crvena zvezda«, Beograd (1,95); skok motkom — Lešek Roman, »Kladivar«, Celje (4,30); skok udalj — Ledić Ante, »Dinamo«, Zagreb (7,46); troskok — Kuzmanić Zdenko, »Dinamo«, Zagreb (14,56); bacanje kugle — Jocić Milija, »Crvena zvezda«, Beograd (16,12); bacanje diska — Radošević Dako, »Sarajevo«, Sarajevo (50,88); bacanje koplja — Miletić Božidar, »Partizan«, Beograd (73,02); bacanje kladi — Bezjak Zvonko, »Dinamo«, Zagreb (65,38); desetboj — Kolnik Mirko, »Kladivar«, Celje (6,840 bodova); štafeta 4×100 m — »Kladivar«, Celje (42,8); štafeta 4×400 m — »Mladost«, Zagreb (3:20,0); štafeta 400+300+200+100 m — »Mladost«, Zagreb (1:56,0).

Žene: 100 m — Šikovec Olga, »Kladivar«, Celje (11,9); 200 m — Šikovec Olga, »Kladivar«, Celje (24,9); 400 m — Slamnik Ančka, »Kladivar«, Celje (58,5); 800 m — Rajkov Milica, »Crvena zvezda«, Beograd (2:14,1); 80 m prepone — Stamejić Draga, »Olimpija«, Ljubljana (11,4); skok uvis — Gere Olga, »Vojvodina«, Novi Sad (1,65); skok udalj — Kušec Nerimana, »Metalac«, Osijek (5,64); bacanje kugle — Usenik Milena, »Olimpija«, Ljubljana (14,91); bacanje diska — Česnik Milena, »Olimpija«, Ljubljana (48,48); bacanje koplja — Perović Cveta, »Senta«, Senta (42,45); petboj — Škerjanec Irena, »Olimpija«, Ljubljana (3,706 bodova); štafeta 4×100 m — »Kladivar«, Celje (49,4); štafeta 4×200 m — »Kladivar«, Celje (1:43,8).

EKIPNO PRVENSTVO JUGOSLAVIJE u atletici održano je u tri kola. Po šest najboljih ekipa plasiralo se u finale na osnovu zbiru bodova. Finalno takmičenje za muškarce održano je 8. i 9. oktobra u Ljubljani, a za žene 9. oktobra takođe u Ljubljani. Konačan plasman je sledeći:

Muškarci: 1. »Partizan«, Beograd (33.776 bodova); 2. »Mladost«, Zagreb (32.558); 3. »ŽAK«, Ljubljana (31.081); 4. »Dinamo«, Zagreb (30.840); 5. »Kladivar«, Celje (30.317); 6. »Metalac«, Osijek (25.357).

Žene: 1. »Olimpija«, Ljubljana (16.733); 2. »Kladivar«, Celje (16.247); 3. »Mladost«, Zagreb (15.127); 4. »Senta«, Senta (14.139); 5. »Metalac«, Osijek (12.768); 6. »Maribor«, Maribor (11.714).

AUTO-MOTO SPORT

PRVENSTVO JUGOSLAVIJE U MOTOCIKLIZMU održano je u tri trke: 29. maja u Portorožu, 14. avgusta u Ljubelju i 10. i 11. septembra u Beogradu. Na osnovu zbiru bodova takmičara iz sve tri trke, prvaci su: klasa 125 cm — Oblak Boris, Ducati (15 bodova); klasa 175 cm — Volmajer Franc, NSU (24); klasa 250 cm — Pintar Leon, Tomos (26); sa prikolikom — Gluhak Edvard — Jizić Đuka, BMW 500 (12). U klasama motocikla od 350 cm i 500 cm i u klasi automobila nije nastupilo dovoljno takmičara (nije bilo pet specijalno trkačkih ili sedam sportskih mašina), te u ovim disciplinama nema prvaka Jugoslavije.

PRVENSTVO JUGOSLAVIJE U OCENSKO-TERENSKOJ VOŽNJI nije održano.

¹ Vidi: »Državna prvenstva u 1959«, »Jugoslovenski pregled«, 1959, str. 129—132 (9—12).

BICIKLIZAM

PRVENSTVO JUGOSLAVIJE U SPIDVEJU održano je u šest trka: 15. maja u Videm Krškom, 4. i 5. juna u Mariboru, 10. jula u Zagrebu, 26. jula u Bjelovaru, 31. jula u Kranju i 21. avgusta u Zemunu. Na osnovu zbiru bodova prvak države je Regvart Drago, Zagreb (72 boda).

PRVENSTVO JUGOSLAVIJE NA PISTI održano je 25. septembra u Zagrebu. Prvaci su: 1.000 m na vreme — Novak Marijan, »Zagreb«, Zagreb (1:21,0); 1.000 m sa 200 m sprinta — Večak Dubravko, »Lokomotiva«, Zagreb (13,4); 4.000 m dohvatna vožnja — Novak Marijan, »Zagreb«, Zagreb (5:50,0); 4.000 m ekipno — Zagreb (5:33,6).

EKIPNO PRVENSTVO JUGOSLAVIJE U DRUMSKOJ VOŽNJI je održano 14. avgusta na stazi oko Bledskog jezera (voženo je 15 krugova — 93 km). Prvak je ekipa »Oreda«, Ljubljana (2:19,51).

BOKS

POJEDINAČNO PRVENSTVO JUGOSLAVIJE održano je 5. juna u Beogradu. Prvaci Jugoslavije po kategorijama su: muva — Ljubomirović Stevan, »Radnički«, Kragujevac; bantam — Radanov Radoslav, »Dinamo«, Pančevo; perolaka — Mitrović Miodrag, »Partizan«, Beograd; laka — Paunović Milosav, »Partizan«, Beograd; poluvelter — Macura Mirko, »Radnički«, Niš; velter — Kelava Tomislav, »Radnički«, Niš; polusrednja — Jelesić Dragan, »Partizan«, Beograd; srednja — Jakovljević Dragoslav, »Radnički«, Kragujevac; poluteška — Popović Nikola, »Partizan«, Beograd; teška — Mačavež Milorad, »Obilić«, Beograd.

Ekipni prvak Jugoslavije je »Partizan«, Beograd.

BRODARSTVO

JEDRENJE NA VODI. Prvenstvo Jugoslavije u klasi Star održano je od 13. do 19. juna u Kopru. Prvak Jugoslavije je Fašangel Mario sa flikostom Kosminom Jankom, »Jadro«, Koper (42 boda).

Prvenstvo Jugoslavije u olimpijskim jolama održano je od 23. do 29. juna u Mariboru. Prvak Jugoslavije je Fabris Mimo, »Labud«, Split (5.551 bod).

Prvenstvo Jugoslavije u klasama L-5, Dragon i Fin održano je od 12. do 16. jula u Splitu. Prvaci po klasama su: L-5 — Ivančić Igor, Tomić Živorad, Roje Andro, »Mornar«, Split (879 bodova), Dragon — Sapunar Andrija, Rojić Zdenko, Zoričić Zlatan, »Mornar«, Split (703 boda); Fin — Dragičević Jure, »Mornar«, Split (946 bodova).

Prvenstvo Jugoslavije u klasi Šljuka održano je od 26. do 31. jula u Kopru. Prvaci Jugoslavije su Zoričić — Marasović, »Mornar«, Split (6.723 boda).

Prvenstvo Jugoslavije u klasi Jola 22 održano je od 4. do 8. avgusta na Palicu. Prvak Jugoslavije je Srbilenović Đorđe, »Sava«, Beograd (86 bodova).

KAJAKAŠTVO. Prvenstvo Jugoslavije u kajaku na divljim vodama održano je u spustu 24. juna, a u slalomu 26. juna na rekama Zeti i Morači kraj Titograda. Prvaci u spustu su: F-1 — Bone Pavel, »Šoške elektrane«, Nova Gorica (20:03,4); F-1 ekipno — »Šoške elektrane«, Nova Gorica (49,5 bodova), Sveukupni ekipni prvak je »Jablan«, Titograd; Prvaci Jugoslavije u slalomu su: F-1 — Pejović Jovan, »Jablan«, Titograd (230,2); C-2 mešovito — Žitnik Franc — Žitnik Leon, »LBD«, Ljubljana (284,0); 3×F-1 — Pejović Jovan, Vukčević Božidar, Čukić Miodrag, »Jablan«, Titograd (320,1). Sveukupni ekipni prvak Jugoslavije je ekipa »Trepča«, Kosovska Mitrovica (90,5 bodova).

Prvenstvo Jugoslavije u kajaku na mirnim vodama održano je 3. i 4. jula u Mariboru. Prvaci po disciplinama su:

Muškarci: K-1 500 m — Božin Radovan, »Val«, Sremska Mitrovica (1:59,6); K-1 1.000 m — Kerčov Aleksandar, »Jugoslovensko rečno brodarstvo«, Beograd (4:07,2); K-1 10.000 m — Desančić Dragan, »Jugoslovensko rečno brodarstvo«, Beograd (45:32,0); K-2 500 m — Kerčov Aleksandar, Ignjatijević Vlada, »Jugoslovensko rečno brodarstvo«, Beograd (1:45,4); K-2 1.000 m — Kerčov Aleksandar, Ignjatijević Vlada, »Jugoslovensko rečno brodarstvo« (3:56,5); K-2 10.000 m — Jovanović Velimir, Zarić Petar, »Ivo Lola Ribar«, Zemun (44:12,9); K-1 4×500 m — Radmanović Staniša, Božin Radovan, Vidaković Miroslav, Despot Milenko, »Val«, Sremska Mitrovica (8:50,5); K-4 1.000 m — Markulin Branislav, Petrović Pravdoljub, Kulenović Ramo, Radović Božo, »Zmaj«, Zemun (3:41,8); K-4 10.000 m — Suša Milenko, Stevanski Stjepan, Pahić Slavko, Luks Stjepan, »Val«, Sremska Mitrovica (46:37,1); C-1 1.000 m — Nikolić Živojin, »Zorka«, Šabac (6:06,0); C-1 10.000 m — Nikolić Živojin, »Zorka«, Šabac (1:06,4); C-2 1.000 m — Nikolić Živojin, Srećković Dragoslav, »Zorka«, Šabac (5:16,0); C-2 10.000 m — Mikelčić Franjo, Pendić Tomo, »1 maj«, Belišće (1:02:51,0).

Žene: K-1 500 m — Zorić Slobodanka, »Jugoslovensko rečno brodarstvo«, Beograd (2:24,0); K-1 1.000 m — Ignjatijević Dragica, »Jugoslovensko rečno brodarstvo«, Beograd (5:09,0); K-2 500 m — Brandner Alenka, Vizjak Marija, »Sidor«, Maribor (2:13,6); K-2 1.000 m — Anđelković Anđelka, Nedučin Milica, »Begej«, Zrenjanin (4:11,8).

Sveukupni ekipni prvak je ekipa »Jugoslovenskog rečnog brodarstva«, Beograd (176,5 bodova).

FUDBAL

PRVENSTVO JUGOSLAVIJE održano je po liga sistemu u dva dela: jesenjem od 30. avgusta do 1. decembra 1959. i prolećnom od 13. marta do 19. juna 1960. Konačan plasman Savezne lige je:

Klub	Mesto	Igrao	Dobio	Nereše- no	Izgubio	Gol razlika	Bodovi
1. Crvena zvezda	Beograd	22	15	3	4	47:25	33
2. Dinamo	Zagreb	22	14	4	4	48:20	32
3. Partizan	Beograd	22	11	5	6	49:29	27
4. Vojvodina	Novi Sad	22	10	7	5	36:22	27
5. Hajduk	Split	22	10	6	6	47:26	26
6. Sarajevo	Sarajevo	22	9	5	8	34:40	23
7. OFK Beograd	Beograd	22	7	7	8	28:30	21
8. Rijeka	Rijeka	22	7	4	11	30:52	18
9. Radnički	Beograd	22	5	7	10	31:38	17
10. Velež	Mostar	22	5	8	10	27:39	17
11. Budućnost	Titograd	22	4	4	14	17:39	12
12. Sloboda	Tuzla	22	3	5	14	14:48	11

GIMNASTIKA

PRVENSTVO JUGOSLAVIJE ZA MUŠKARCE održano je 4. i 5. juna u Trbovlju. Prvak je Cerar Miroslav, Ljubljana (114,55 bodova).

PRVENSTVO JUGOSLAVIJE ZA ŽENE održano je 4. i 5. juna u Beogradu. Prvak je Bilić Mirjana, Beograd (74,20 bodova).

HOKEJ NA LEDU

PRVENSTVO JUGOSLAVIJE u hokeju na ledu održano je po dvostrukom liga sistemu od 9. januara do 13. februara. Konačan plasman je:

Klub	Mesto	Igrao	Dobio	Nereše- no	Izgubio	Gol razlika	Bodovi
1. Jesenice	Jesenice	10	9	0	1	138:20	18
2. Partizan	Beograd	10	7	0	3	41:35	14
3. OFK Beograd	Beograd	10	6	0	4	44:34	12
4. Ljubljana	Ljubljana	10	5	1	4	55:37	11
5. Crvena zvezda	Beograd	10	2	1	7	34:55	5
6. Segesta	Sisak	10	0	0	10	9:140	0

HOKEJ NA TRAVI

FINALE PRVENSTVA JUGOSLAVIJE ZA MUŠKARCE održano je od 17. do 19. juna u Zagrebu. Prvak je ekipa »Elektrostroja«, Zagreb.

PRVENSTVO JUGOSLAVIJE ZA ŽENE održano je 29. maja u Zagrebu i 13. juna u Beogradu. Prvak Jugoslavije je ekipa Čukaričkog, Beograd.

KOŠARKA

PRVENSTVO JUGOSLAVIJE ZA MUŠKARCE održano je po liga sistemu u dva dela: prolećnom od 24. aprila do 28. maja i jesenjem od 17. septembra do 23. oktobra. Konačan plasman Savezne lige:

Klub	Mesto	Igrao	Dobio	Nereše- no	Izgubio	Razlika u ko- ševima	Bodovi
1. Beograd	Beograd	18	14	0	4	1.565:1.278	28
2. Olimpija	Ljubljana	18	13	0	5	1.318:1.151	26
3. Zadar	Zadar	18	9	2	7	1.275:1.256	20
4. Partizan	Beograd	18	9	1	8	1.318:1.324	19
5. Željezničar	Karlovac	18	8	1	9	1.225:1.263	17
6. Crvena zvezda	Beograd	18	7	0	11	1.275:1.285	14
7. Radnički	Beograd	18	7	0	11	1.024:1.110	14
8. Sloboda*	Tuzla	18	7	0	11	1.000:1.128	14
9. Proleter	Zrenjanin	18	7	0	11	1.160:1.296	14
10. Ljubljana	Ljubljana	18	7	0	11	1.128:1.197	13

* Odlukom Košarkaškog saveza Jugoslavije, ekipa »Ljubljane« (Ljubljana) kažnjena je zbog napuštanja terena na utakmici u Tuzli 25. oktobra 1960, oduzimanjem jednog boda, a utakmica je registrovana sa 20:0 u korist »Slobode«.

PRVENSTVO JUGOSLAVIJE ZA ŽENE održano u okviru dva finalna turnira. Prvi turnir je održan od 16. do 18. septembra u Beogradu, a drugi od 30. septembra do 2. oktobra u Zagrebu. Konačan plasman je:

Klub	Mesto	Igrao	Dobio	Izgubio	Razlika u koševima	Bodovi
1. Crvena zvezda	Beograd	6	5	1	288:204	10
2. Radnički	Beograd	6	5	1	324:207	10
3. Jugomontaža	Zagreb	6	1	5	262:320	2
4. Olimpija	Ljubljana	6	1	5	235:297	2

KUGLANJE

PRVENSTVO JUGOSLAVIJE ZA MUŠKARCE održano je od 13. do 22. maja u Beogradu. Prvak je Martelanc Vlado, »Triglav«, Kranj (1.775 čunjeva). U ekipnom plasmanu prva je ekipa »Triglava«, Kranj (4.963 čunjeva).

PRVENSTVO JUGOSLAVIJE ZA ŽENE održano je 17. i 18. aprila u Ljubljani. Prvakinja je Kokol Vera, »Branik«, Maribor (429 čunjeva). U ekipnom plasmanu prva je ekipa »Dobrovoljnog vatrogasnog društva«, Zrenjanin (2.313 čunjeva).

KUGLANJE NA LEDU. Prvenstvo Jugoslavije održano je 1. februara na Bledu. Prvak u disciplini izbijanje je Knaflić Stanko, »Bled«, Bled (90 bodova). Ekipni prvak je »Langus Danijel«, Jesenice (34 boda - razlikom 341:149).

KUGLANJE NA KOTURALJKAMA. Prvenstvo Jugoslavije održano je od 12. do 14. avgusta u Puli. Prvak je ekipa »Cementa«, Pula.

BOČANJE. Pojedinačno prvenstvo održano je 11. septembra u Divači. Prvak Jugoslavije je Rajčić Josip, »Sljeme«, Zagreb. Prvenstvo Jugoslavije u dvojicama održano je 21. avgusta u Poreču. Prvak je ekipa »Torpedo«, Rijeka.

MAČEVANJE

POJEDINAČNO PRVENSTVO JUGOSLAVIJE održano je od 20. do 22. maja u Skopju. Prvaci su:

Muškarci: floret — Gumbinger Franjo, »Crvena zvezda«, Beograd; mač — Nikolić Miodrag, »Crvena zvezda«, Beograd; sablja — Vasin Aleksandar, »Željezničar«, Beograd.

Žene: floret — Jefrimijades Vera, »Jugoslavija«, Beograd.

EKIPNI PRVACI su:

Muškarci: floret — »Crvena zvezda«, Beograd; mač — »Mladost«, Zagreb; sablja — »Mladost«, Zagreb;

Žene: floret — »Crvena zvezda«, Beograd.

ODBOJKA

PRVENSTVO JUGOSLAVIJE ZA MUŠKARCE održano je po liga sistemu u dva dela: prolećnom od 5. maja do 11. juna i jesenjem od 4. septembra do 30. oktobra. Konačan plasman Savezne lige je:

Klub	Mesto	Igrao	Dobio	Izgubio	Set razlika	Bodovi
1. Jugoslavija	Beograd	14	13	1	40:14	26
2. Mladost	Zagreb	14	10	4	35:19	20
3. Željezničar	Beograd	14	8	6	33:26	16
4. Crvena zvezda	Beograd	14	8	6	33:28	16
5. Partizan	Beograd	14	7	7	28:27	14
6. Branik	Maribor	14	6	8	24:29	12
7. ŽOK	Maribor	14	3	11	15:34	6
8. Partizan	Sombor	14	1	13	9:39	2

PRVENSTVO JUGOSLAVIJE ZA ŽENE održano je po liga sistemu u dva dela: prolećnom od 23. aprila do 4. juna i jesenjem od 4. septembra do 16. oktobra. Konačan plasman Savezne lige je:

Klub	Mesto	Igrao	Dobio	Izgubio	Set razlika	Bodovi
1. Partizan	Beograd	10	9	1	27: 8	18
2. Crvena zvezda	Beograd	10	8	2	26:12	16
3. Mladost	Zagreb	10	5	5	19:19	10
4. Maribor	Maribor	10	3	7	16:24	6
5. Poštar	Beograd	10	?	7	15:25	6
6. Lokomotiva	Zagreb	10	2	8	11:26	4
7. Partizan	Novi Sad					

»Olimpija«, Ljubljana, je otkazala učešće u jesenjem delu prvenstva, a »Partizan«, Novi Sad, predao je tri poslednje utakmice zbog čega su mu svi rezultati brisani.

PLIVAČKI SPORTOVI

PLIVANJE. *Pojedinačno prvenstvo* Jugoslavije za muškarce i žene nije održano. *Ekipni prvak* Jugoslavije je ekipa »Jadran«, Split (444 boda).

VATERPOLO. *Prvenstvo Jugoslavije* održano je po liga sistemu u dva dela, od 16. do 28. jula i od 20. septembra do 4. oktobra. Konačan plasman Savezne lige je:

Klub	Mesto	Igrao	Dobio	Nerešeno	Izgubio	Gol razlika	Bodova
1. Jadran	Split	10	6	1	3	35:25	13
2. Jadran	Herceg-Novi	10	5	2	3	34:26	12
3. Jug	Dubrovnik	10	4	3	3	31:29	11
4. Mladost	Zagreb	10	5	1	4	38:37	11
5. Mornar	Split	10	4	0	6	32:36	8
6. Partizan	Beograd	10	2	1	7	24:41	5

SKOKOVI U VODU. *Prvenstvo Jugoslavije za muškarce i žene* održano je 20. i 21. avgusta u Zadru. Prvaci su:

Muškarci: daska 3 m — Novak Damir, »Naprijed«, Zagreb (129,23 boda); toranj 10 m — Košorok Rudi, »ŽPK«, Ljubljana (126,77 bodova).

Žene: daska — Ibriks Blanka, »Naprijed«, Zagreb (99,92 boda); toranj — Ibriks Blanka, »Naprijed«, Zagreb (48,07 bodova).

Sveukupni ekipni prvak je ekipa »ŽPK«, Ljubljana (732,07 bodova).

RAGBI

PRVENSTVO JUGOSLAVIJE održano je od 13. do 15. maja u Beogradu. Prvak Jugoslavije je »Partizan«, Beograd.

RUKOMET

PRVENSTVO JUGOSLAVIJE ZA MUŠKARCE održano je po liga sistemu u dva dela: jesenjem od 6. septembra do 25. oktobra 1959. i prolećnom od 17. aprila do 19. juna 1960. Konačni plasman Savezne lige je:

Klub	Mesto	Igrao	Dobio	Nerešeno	Izgubio	Gol razlika	Bodovi
1. Borac	Banja Luka	18	17	0	1	321:242	34
2. Partizan	Bjelovar	18	13	0	5	307:241	26
3. Crvena zvezda	Beograd	18	8	2	8	259:273	18
4. Dubočica	Leskovac	18	7	3	8	275:288	17
5. Rabotnički	Skopje	18	8	1	9	242:259	17
6. Mlada Bosna	Sarajevo	18	8	0	10	248:273	16
7. Bosna	Sarajevo	18	7	1	10	277:299	15
8. Zagreb	Zagreb	18	7	0	11	309:289	14
9. Mladost	Zagreb	18	6	2	10	252:254	14
10. Grafičar	Skopje	18	4	1	13	234:306	9

PRVENSTVO JUGOSLAVIJE ZA ŽENE održano je po liga sistemu u dva dela: jesenjem od 6. septembra do 11. oktobra 1959. i prolećnom od 17. aprila do 5. juna 1960. Konačan plasman Savezne lige je:

Klub	Mesto	Igrao	Dobio	Nerešeno	Izgubio	Gol razlika	Bodovi
1. Spartak	Subotica	14	12	0	2	103: 62	24
2. Lokomotiva	Zagreb	14	11	0	3	118: 58	22
3. Lokomotiva	Virovitica	14	10	1	3	99: 63	21
4. BSK	Beograd	14	8	0	6	114: 92	16
5. Grafičar	Osijek	14	6	1	7	85: 92	13
6. Željezničar	Novi Sad	14	2	3	9	77:112	7
7. Zagreb	Zagreb	14	2	1	11	53:106	5
8. Slavonka	Nova Gradiška	14	2	0	12	68:132	4

SMUČANJE

PRVENSTVO JUGOSLAVIJE U KLASIČNIM DISCIPLINAMA održano je od 18. do 21. februara na Bohinju. Prvaci po disciplinama su:

Muškarci: trčanje 15 km — Pavčić Cveto, »Enotnost«, Ljubljana (53,33); trčanje 30 km — Seljak Roman, »Triglav«, Kranj (1:37,51); klasična kombinacija — Kordež Gašper, »Triglav«, Kranj (425); štafeta 4×10 km — »Triglav«, Kranj (2:30,31).

Žene: trčanje 10 km — Rekar Mara, »Mojstrana«, Mojstrana (43,44); štafeta 3×5 km — »Mojstrana«, Mojstrana (1:22,47).

PRVENSTVO U SKOKOVIMA održano je 21. februara u Črni na Koruškem na 60-metarskoj skakaonici. Prvak Jugoslavije je Jemc Božo, Bled (215,5 bodova).

PRVENSTVO JUGOSLAVIJE U ALPSKIM DISCIPLINAMA održano je od 11. do 14. februara u Kranjskoj Gori. Prvaci po disciplinama su:

Muškarci: veleslalom — Lakota Peter, Jesenice (2:19,2); slalom — Dornik Ludvig, »Ljubelj«, Tržič (2:06,8); smuk — Lakota Peter, Jesenice (1:33,2); trojna kombinacija — Lakota Peter, Jesenice (2,71).

Žene: veleslalom — Zupančić Slava, »Triglav«, Kranj (2:31,2); slalom — Fanel Krista, »Enotnost«, Ljubljana (1:50,7); smuk — Ankele Majda, »Triglav«, Kranj (2:38,0); trojna kombinacija — Fanel Krista, »Enotnost«, Ljubljana (25,14).

Na osnovu zbira bodova u alpskim i klasičnim disciplinama u ukupnom plasmanu klubova prvak je ekipa »Enotnosti«, Ljubljana (16.221,1 bod).

STONI TENIS

POJEDINAČNO PRVENSTVO u stonom tenisu nije održano

EKIPNO PRVENSTVO održano je u dva dela, od 15. do 17. januara u Ravnama i od 4. do 6. marta u Mariboru. Ekipni prvak za muškarce i za žene je ekipa »Partizana«, Beograd.

STRELJAŠTVO

PRVENSTVO JUGOSLAVIJE održano je od 1. do 5. maja u Skopju. Prvaci po disciplinama su:

Muškarci: vojnička puška-Titova meta — Vrbinc Jože, Slovenija (522 kruga), ekipno — Srbija 2.019 krugova; vojnička puška-brza paljba — Jež Bogdan, Slovenija (10/78), ekipno — Slovenija 39/267; puška slobodnog izbora-veliki kalibar — Čuk Josip, Hrvatska (1.100); vojnički pištolj — Peternel Franc, Slovenija (496), ekipno — Slovenija 1.869; malokalibarski pištolj slobodnog izbora — Ničić Ilija, Srbija (539), ekipno — Slovenija 2.102; malokalibarska puška slobodnog izbora-trostav — Grozdanović Vladimir, Srbija (1.129), ekipno — Srbija 4.446; malokalibarska puška-olimpijski meč — Jeglič Marko, Slovenija (579), ekipno — Srbija 2.294.

Žene: malokalibarska puška slobodnog izbora-trostav — Herold Magda, Srbija (839), ekipno — Srbija 3.246; malokalibarska puška slobodnog izbora-olimpijski meč — Herold Magda, Srbija (580), ekipno — Srbija 2.273; malokalibarska puška domaće proizvodnje — Dautović Mira, Bosna i Hercegovina (493), ekipno — Srbija 1.847.

ŠAH

POJEDINAČNO PRVENSTVO JUGOSLAVIJE ZA MUŠKARCE održano je od 28. februara do 3. marta u Ljubljani. Prvak je Gligorić Svetozar, »Partizan«, Beograd (13 poena).

POJEDINAČNO PRVENSTVO ZA ŽENE održano je od 2. do 19. avgusta u Sarajevu. Prvak je Lazarević Milunka, Srbija (12,5 poena).

EKIPNO PRVENSTVO JUGOSLAVIJE održano je 7. i 14. februara u Mariboru i Beogradu. Prvak je »Partizan«, Beograd.

TENIS

POJEDINAČNO PRVENSTVO Jugoslavije održano je od 20. do 25. septembra u Beogradu. Prvaci su:

Muškarci: Plečević Ivko, »Partizan«, Beograd; parovi — Tomljenović Željko i Jakšić Ivan, »Jugomontaža«, Zagreb.

Žene: Kokeza Tatjana, Split; prvenstvo ženskih parova nije održano.

Prvenstvo mešovitih parova osvojili su Nikolić Sima i Genčić Jelena, »Partizan«, Beograd.

Finale ekipnog prvenstva Jugoslavije održano je u Zagrebu 2. oktobra. Prvak je ekipa »Jugomontaža«, Zagreb.

TEŠKA ATLETIKA

RVANJE. Prvenstvo Jugoslavije u rvanju grčko-rimskim stilom održano je 9. i 10. jula u Slavonskom Brodu. Prvaci po kategorijama su: muva — Vukov Borivoje, »Partizan«, Beograd; bantam — Jovanov Veljko, »Proleter«, Zrenjanin; pero — Radaković Milutin, »Železničar«, Beograd; laka — Martinović Branko, »Železničar«, Beograd; velter — Horvat Stevan, »Partizan«, Beograd; srednja — Bogić Jovan, »Partizan«, Beograd; poluteška — Cucić Petar, »Železničar«, Beograd; teška — Stojkov Milić, »Proleter«, Zrenjanin.

Prvenstvo Jugoslavije u rvanju slobodnim stilom održano je 8. i 9. oktobra u Skopju. Prvaci po kategorijama su: muva — Vuković Josip, »Prvomajska«, Zagreb; bantam — Useinov, Štip; pero — Brkić Nikola, »Partizan«, Beograd; laka — Horvat Josip, »Prvomajska«, Zagreb; velter — Alija Sali, Skopje; srednja — Horvat Stevan, »Partizan«, Beograd; poluteška — Krovinić Milan, »Prvomajska«, Zagreb; teška — Bugarić Dragoljub, »Partizan«, Beograd.

DIZANJE TERETA. Prvenstvo Jugoslavije održano je 23. i 24. aprila u Ljubljani.

Prvaci po kategorijama su: bantam — Maleč Andrija, »Željezničar«, Sarajevo (260,0 kg); perolaka — Juretić Jože, »ŽTAK«, Ljubljana (275,0); laka — Maleč Vladimir, »Željezničar«, Sarajevo (280,0); srednja — Perge Ivan, »Srem«, S. Mitrovica (332,5); lakoteška — Milovac Zlatko, »Srem«, S. Mitrovica (350,0); srednjeteška — Colarić Jože, »ŽTAK«, Ljubljana (345,0); teška — Marković Stevo, »Željezničar«, Sarajevo (340,0).

Ekipno prvenstvo održano je 11. decembra u Sarajevu. Prvak je ekipa »ŽTAK«, Ljubljana (20 bodova).

DŽU-DO. Pojedinačno prvenstvo Jugoslavije održano je 17. aprila u Ljubljani. Prvaci po kategorijama su: laka — Baržnik Zdravko, »Mladost«, Zagreb; srednja — Stojaković Stojan, »Partizan«, Beograd; teška — Cvejić Borivoje, »Partizan«, Beograd.

Apsolutni šampion Jugoslavije je Vukomanović Mladen, »Partizan«, Beograd (ovu titulu osvojio je na takmičenju 3. i 4. decembra u Beogradu).

Ekipno prvenstvo Jugoslavije održano je 18. decembra u Ljubljani. Prvak je ekipa Ljubljane.

VAZDUHOPLOVSTVO

VAZDUHOPLOVNO JEDRILIČARSTVO. Prvenstvo Jugoslavije u 1960. nije održano.

VAZDUHOPLOVNO MODELARSTVO. Prvenstvo Jugoslavije održano je 3. i 4. jula u Kragujevcu. Prvak Jugoslavije u disciplini letjećih modela penjača je Kostić Milorad, Beograd (830 bodova), a u disciplini letjećih model-gumenjaci, Merodi Julije, »Trešnjevka«, Zagreb (560 bodova).

Prvenstvo Jugoslavije letjećih modela za kružni komandovani let održano je od 8. do 10. jula u Osijeku. Prvaci po kategorijama su: brzinski letjećih modeli — Ivanček Marjan, Zagreb (163,13 km/h); akrobatski letjećih modeli — Sindelić Svetomir, Beograd (5,782 boda); modeli za ekipnu trku — Varjačić Reno — Kmoh Vilim, Zagreb (5:26,0); Vazdušni boj — Ivanček Marjan, Zagreb.

Prvenstvo Jugoslavije u disciplini jedrilica A-2 održano je u okviru VI internacionalnog Varteks kupa 26. i 27. jula u Varaždinu. Prvak je Vertuš Čedo, Varaždin (885 bodova).

Prvenstvo Jugoslavije u disciplini letjećih modela hidropenjača i gumenjaka održano je u okviru V internacionalnog Jugo-hidro-kupa 13. i 14. avgusta u Splitu. Prvak u disciplini hidropenjača je Pujzina Čedomir, Split (451 bod), a u kategoriji hidro-gumenjaka Šurina Viktor, Zagreb (315 bodova).

Prvenstvo Jugoslavije u disciplini modela letjećih krila održano je 3. i 4. septembra u Pančevu. Prvak je Rancin Gradimir, Vršac (766 bodova).

PADOBRANSTVO. Prvenstvo Jugoslavije je održano od 1. do 6. juna u Vršku. Prvak je Damjanović Danilo, Sarajevo (950,644 bodova), a prvakinja Stefanović Natalija, Beograd (848,856 bodova).

VESLANJE

PRVENSTVO JUGOSLAVIJE održano je 23. i 24. jula u Beogradu. Prvaci po disciplinama su:

Muškarci: četverac sa kormilom — Plečko Mladen, Kosanović Veljko, Despalatović Stanislav, Tironi Jakov, kormilar Jakova Todor, »Mladost«, Zagreb (7:16,7); dvojac bez kormilara — Mandić Trifun, Nikolić Dragan, »Crvena zvezda«, Beograd (7:42,7); skif — Popov Tihomir, »Tamiš«, Pančevo (7:07,2); dvojac sa kormilom — Marinović Krešo, Bačić Franko, kormilar Borovina Ante, »Ošnjak«, Vela Luka (8:02,5); četverac bez kormilara — Glavan Pero, Tomulić Josip, Tucić Boris, Supić Damjan, »Jadran«, Rijeka (7:03,6); dubl skul — Saratlić Srboj, Garić Milenko, »Danubius«, Novi Sad (6:53,9); osmerac sa kormilom — Mihalić Đuro, Ugarković Dražen, Marović Ivo, Oštrić Josip, De Čeličević Ivan, Anzulović Zdravko, Starčević Ivan, Rebarski Zvonimir, kormilar Marhi Dario, »Mladost«, Zagreb (6:36,5).

Žene: četverac sa kormilom — Ipsa Mira, Bernetić Libera, Leban Marica, Slamić Milena, kormilar Poženel Zlata, »Argo«, Izola (3:35,3); skif — Joković Stana, »Crvena zvezda«, Beograd (3:54,0).

IZVOR: Dokumentacija Saveznog zavoda za fizičku kulturu.

O. A.

STAVOVI JUGOSLAVIJE O PITANJU ALŽIRA

Polazeći od principa da je likvidacija kolonijalizma edna od nužnosti savremenog sveta i da svaki narod ima pravo da sam sobom upravlja, Jugoslavija je dosledno podržavala i podržava borbu naroda Azije i Afrike da se oslobode strane dominacije i ostvare pravo na nezavisnost i neometan ekonomski i politički razvitak. Stoga je i borba alžirskog naroda za oslobođenje nailazila na simpatije i podršku Jugoslavije još pre izbijanja ustanka 1. novembra 1954.

Kada je alžirski narod bio primoran da se lati oružja kako bi izborio svoje oslobođenje, jugoslovenska vlada je ulagala napore u UN i van njih da se nađe put brzog rešenja alžirskog pitanja na bazi priznanja prava alžirskog naroda na samoopredeljenje. U cilju ublažavanja patnji civilnog stanovništva primoranog da napusti domove i emigrira u Tunis i Maroko, među kojim je naročito veliki broj dece, žena i staraca i rešavanje problema alžirskih invalida i ranjenika, jugoslovenska vlada i razne jugoslovenske društvene i humanitarne organizacije pružile su i pružaju materijalnu pomoć u lekovima, hrani i drugom materijalu, kao i u lečenju ranjenika i rehabilitaciji invalida.

STAVOVI I AKCIJE U UN

Neposredno po izbijanju ustanka u Alžiru, januara 1955, jugoslovenska delegacija je glasala za predlog Saudijske Arabije da se alžirsko pitanje iznese pred Savet bezbednosti.¹ Na X i XI zasjedanju Generalne skupštine UN, 1955. i 1956. alžirsko pitanje je stavljeno na dnevni red. Jugoslavija je oba puta glasala za stavljanje alžirskog pitanja na dnevni red UN, ističući u diskusiji pravo Alžiraca na samostalnost i potrebu za pravednim, mirnim i konstruktivnim rešenjem. Na XI zasjedanju UN jugoslovenska delegacija je uzela vidno učešće u diskusiji o alžirskom pitanju i zajedno sa afro-azijskim delegacijama objašnjavala da se u Alžiru radi o narodnom ustanku a ne o akciji malog broja ekstremista, kako je to tvrdila zvanična Francuska. Tako je, na primer, jugoslovenski delegat (Dimče Belovski) februara 1957, između ostalog, rekao: »... Nama se čini da se još uvek nije dovoljno napredovalo u razumevanju pravog karaktera situacije u Alžiru i u priznavanju da se sadašnja francuska politika tamo u svojoj suštini sastoji u suprotstavljanju jednom nacionalnom i oslobodilačkom pokretu koji uživa najširu podršku mase alžirskog stanovništva. Primena sile i agresije ne može, međutim, zaustaviti jačanje i širenje jednog takvog pokreta...«

U opštoj debati na XII zasjedanju Generalne skupštine UN, septembra 1957, izlažući stav Jugoslavije prema alžirskom pitanju, šef jugoslovenske delegacije, državni sekretar za inostrane poslove Koča Popović, pored ostalog, rekao je: »Na situaciju koja još uvek vlada u Alžiru može se gledati samo s najozbiljnijom zabrinutošću. Politika vojne sile se nastavlja i oružane akcije do sada nisu pokazale nikakve znake popuštanja. Do sada je — u svakom slučaju — trebalo svima da postane jasno da se rešenje može postići samo miroljubivim sredstvima, na jednoj pravičnoj i obostrano prihvatljivoj osnovi koja bi obuhvatala pravo alžirskog naroda na samoopredeljenje. Takvo rešenje bi istovremeno najbolje odgovaralo i interesima Francuske.«

Učestvujući aktivno u naporima arapskih i drugih zemalja tokom XII zasjedanja UN da se nađe rešenje alžir-

skog pitanja i obustavi rat, jugoslovenska delegacija je podržala ponudu dobrih usluga predsednika Tunisa Habiba Burgibe i kralja Maroka Mohameda V, saglasno stavu alžirskih predstavnika koji su pratili tok diskusije po alžirskom pitanju u UN. Jugoslovenski delegat (Đuro Ninčić) e 4. decembra 1957. u vezi s tim, između ostalog, rekao: »Ne može više biti sumnje da je jedini mogući put iz sadašnjeg začaranog kruga u Alžiru, put pregovora sa ciljem da se postigne rešenje zasnovano na priznanju nacionalnih težnji alžirskog naroda i u skladu sa interesima obe strane... Još jednom se pokazalo da nema ničeg varljivijeg i uzaludnijeg od nastojanja da se zadrži točak istorije ili da se pokuša silom oružja ugasiti borba jednog naroda za slobodu. Govoriti o vojničkom rešenju u ovom momentu znači upuštati se u tragične protivrečnosti... Jugoslovenskoj delegaciji se ne čini naročito ubedljiva zamisao Francuske da sa predstavnicima FLN diskutuje samo o prekidu vatre, a ne i o političkom rešenju... Svako rešenje mora biti zasnovano na principima zakonitih stremljenja alžirskog naroda i njegovog prava da sam određuje svoju sudbinu...«

Na XIII zasjedanju UN, Jugoslavija je ponovo pružila punu podršku oslobodilačkom pokretu naroda Alžira. Tokom diskusije u vezi sa raznim fazama ovog pitanja, jugoslovenska delegacija je bila u kontaktu s delegacijom FLN, koja je došla u Njujork da upozna delegacije zemalja-članica sa stavovima alžirskog naroda. U istupanjima jugoslovenskih delegata izražena je zabrinutost zbog nastavljanja rata u Alžiru i žaljenje što Francuska neučestvovanjem u diskusiji pokazuje nerazumevanje napora koje ulažu članice UN u nastojanju da nađu izlaz iz situacije koja ugrožava svetski mir. Ponovo je naglašeno da se rešenje alžirskog pitanja ne može obezbediti oružjem, već jedino putem pregovora sa predstavnicima FLN koji uživaju poverenje alžirskog naroda. Formiranje privremene alžirske vlade² je ocenjeno kao činjenica koja će svakako olakšati početak pregovora, što se moglo zaključiti na osnovu deklaracije te vlade od 26. septembra 1958. u kojoj je izjavila spremnost da odmah pristupi pregovorima sa Francuskom. Istaknuto je da je glavna prepreka na putu za pregovore uporno odbijanje francuske vlade da razgovara s predstavnicima FLN, kao i odbijanje da povede razgovore i o političkom rešenju problema. Ponovo je naglašeno da pravedno i trajno rešenje alžirskog pitanja mora biti zasnovano na priznavanju prava alžirskom narodu na samoopredeljenje, principu opštepriznatom u svetu i u skladu s Poveljom UN, što uključuje i pravo na nezavisnost i puni suverenitet.

Pošto je u periodu između XIII i XIV zasjedanja UN alžirski sukob prerastao u rat bez milosti, u kome su angažovani veliki kontingenti moderno naoružane francuske armije, što je pojačalo stradanja naroda, razaranje zemlje i jače ugrozilo mir u tom delu sveta, alžirsko pitanje je postalo prvorazredan međunarodni problem koji je zahtevao jače angažovanje članica UN u cilju iznalaženja rešenja. Radi toga su pripreme i zasjedanje Generalne skupštine UN septembra 1959. bili više nego obično posvećeni alžirskom pitanju.

Šef jugoslovenske delegacije na XV zasjedanju, državni sekretar za inostrane poslove Koča Popović, uzimajući reč u generalnoj debati 23. septembra 1960. ponovo je izneo stav jugoslovenske vlade po pitanju Alžira. On je ukazao na nezakonitost francuske politike »pacifikacije« Alžira koja ugrožava međunarodne odnose i van granica Severne Afrike, i, između ostalog, rekao: »Ako priznanje prava alžirskog naroda na samoopredeljenje u nedavnoj deklaraciji Predsednika Francuske Republike označava, pored nesumnjive vrednosti koju ima kao takvo, i spremnost na realniju i konstruktivniju ocenu uslova neophodnih za jedno pravedno sporazumno rešenje, to bi trebalo da pretpostavlja i spremnost na napuštanje politike »pacifikacije« silom, koja je očito nespojiva sa priznavanjem gornjeg prava.«

² Privremena vlada Republike Alžira obrazovana je septembra 1958. u Kairu, odakle je kasnije prenela sedište u Tunis, a u Kairu je ostalo samo Ministarstvo inostranih poslova.

¹ Predlog nije dobio potrebnu većinu i odbačen je.

Na XIV zasjedanju Generalne skupštine UN jugoslovenski delegati u Političkom komitetu ukazali su na obim ratnih operacija u Alžiru i permanentnu opasnost koju ove operacije predstavljaju za svetski mir, kao i na činjenicu da su preporuke ranijih zasjedanja UN ostale bez rezultata zato što ih Francuska nije prihvatila. Međutim, pošto je ova diskusija u UN vođena posle deklaracije predsednika De Gola od 16. septembra 1959. u kojoj je prvi put priznato pravo na samoopredeljenje alžirskom narodu kao princip za rešenje alžirskog pitanja i obustavu šestogodišnjeg rata, što je otvorilo nove mogućnosti, napori jugoslovenske delegacije su bili usmereni na podršku ovog principa. Jugoslovenski delegat (Dobrivoje Vidić) je u istupanju od 5. decembra 1959. naglasio da je priznavanje principa samoopredeljenja Alžircima od strane De Gola stvorilo neophodnu osnovu za mirno rešenje spora i istakao da je došao moment da obe strane podu što pre putem pregovora, koji bi doveli do okončanja rata na bazi samoopredeljenja. Govoreći o De Golovoj deklaraciji i situaciji nastaloj posle nje, Dobrivoje Vidić je rekao: »Takav stav je rezultat borbe alžirskog naroda za pravo na samoopredeljenje. No istovremeno on je i izraz pozitivne evolucije francuske politike, i odraz želje samog francuskog naroda da ne odriče ono što sam uživa. U tom smislu deklaracija predsednika De Gola od 16. septembra zaslužila je odgovorno razmatranje od strane vodstva FLN sa stanovišta perspektiva koje ona stvara za rešenje pitanja buduće sudbine Alžira... Mislim da se svako mogao uveriti da je privremena vlada Alžira pristupila deklaraciji Predsednika Francuske Republike upravo s takvim osećanjem odgovornosti, kako sa stanovišta interesa samog alžirskog naroda tako i sa šireg stanovišta interesa mira u svetu.«

Međutim, nade probudene posle pomenute deklaracije De Gola nisu ispunjene i ubrzo posle XIV zasjedanja Generalne skupštine UN alžirska situacija se ponovo našla u ćorsokaku, jer je francuska vlada postavila zahteve koji su u stvari od alžirskih ustanika tražili da polože oružje i predaju se na milost i nemilost francuskoj armiji u Alžiru, ostavljajući francuskoj administraciji da u trenutku kada ona to bude našla za pogodno i u formi kakvu ona bude propisala dozvoli alžirskom narodu da se izjasni jedino o načinu dalje zavisnosti. De Gol je naime naknadno proglasio eventualni zahtev Alžiraca za potpunim suverenitetom kao put koji bi Alžir doveo u kaos i odbacio ga kao neprihvatljiv. Istovremeno je francuska vlada izašla sa planovima da nametne jednostrano rešenje i potpuno prejudicira odnosno praktično anulira priznato pravo na samoopredeljenje Alžiraca. Pomenute izmene u stavu, odnosno jasnije preciziranje De Golovih zamisli iznetih u deklaraciji od 16. septembra 1959, bile su praćene pojačanim vojnim akcijama i pojačanim terorom nad civilnim stanovništvom. Sve to se manifestovalo kako u pripremama za ponovno stavljanje alžirskog pitanja na dnevni red XV zasjedanja Generalne skupštine UN tako i tokom samog zasjedanja krajem 1960. Većina delegacija, među kojima i jugoslovenska, isticale su potrebu da se UN direktno angažuju u omogućavanju alžirskom narodu da jasno izrazi svoju slobodnu volju i odredi svoju sudbinu.

Jugoslovenska delegacija na XV zasjedanju je pokazala posebno živu aktivnost u pružanju podrške borbi alžirskog naroda i traženju od UN da angažuje svoj autoritet i omogućiti alžirskom narodu da izrazi svoju slobodnu volju na bazi principa Povelje UN. Govoreći o tome u generalnoj debati 22. septembra 1960. predsednik Tito je rekao:

»Problem rata u Alžiru nalazi se pred nama već punih šest godina, a da do danas u tom pogledu nije zabilježen nikakav napredak ka jednom zadovoljavajućem rešenju. Narod Alžira koji dalje podnosi teške žrtve za zadobijanje svoje slobode — čime zadužuje sve narode, koji se bore za mir, nezavisnost i ravnopravnost — traži prirodna i zakonita prava na samoopredeljenje. Ta prava mu je prošle godine i Francuska u načelu priznala, ali su pregovori koji su uslijedili pokazali, na žalost, da francuska strana nije izvukla one praktične zaključke koji proizlaze iz prava na samoopredeljenje, zbog čega su i uslovi pregovaranja bili neprihvatljivi za predstavnike Alžira. U takvoj

situaciji vlada Alžira traži izlaz iz situacije putem referenduma pod kontrolom ove naše Organizacije, što mi sa svoje strane možemo samo pozdraviti i podržati.«

»Ako se ne nađe put za što skorije demokratsko rešenje, implicitno se u stvari legalizuje sila kao sredstvo za gušenje legitimnih aspiracija jednog naroda, pa time praktično i rat uopšte.«

Događaji u Alžiru koji su se odigrali tokom XV zasjedanja UN uticali su na odlučnije traženje miroljubivih nacija da se osudi francuska politika u Alžiru i donese rezolucija o sprovođenju referenduma pod kontrolom UN.

Jugoslovenska delegacija je osudila brutalne postupke Francuske prema alžirskom stanovništvu koje je za vreme održavanja referenduma manifestovalo svoju privrženost FLN i nezavisnosti. Koča Popović je u istupanju u Političkom komitetu Generalne skupštine UN, 13. decembra 1960, govoreći o tragičnim događajima u alžirskim gradovima³ istakao da je to upravo bio referendum na kojem je u tako teškim uslovima alžirski narod nedvosmisleno rekao šta misli i da je time ratifikovao mandat privremene vlade, dajući joj punomoć da ga zastupa. Koča Popović je istovremeno ukazao na nemogućnost da se održi slobodan referendum u Alžiru u prisustvu 800.000 francuskih vojnika koji su pokazali spremnost da masakriraju alžirske žene, decu i starce čak i kad se radi o mirnim demonstracijama. U vezi sa zahtevom privremene alžirske vlade da se referendum održi pod kontrolom UN, Koča Popović je rekao: »Moja delegacija smatra ne samo da je zahtev za održavanje referenduma u Alžiru pod kontrolom Ujedinjenih nacija potpuno opravdan, nego da je to i jedini put koji bi vodio realizaciji prava alžirskog naroda na samoopredeljenje i učinio mogućim izražavanje njegove volje u pogledu budućnosti njegove zemlje.«

PODRŠKA VAN UN

Uporedo s pružanjem podrške alžirskoj borbi i ulaganjem napora da se nađe put mirnog rešenja u UN, jugoslovenska vlada i društveno-političke organizacije su i na druge načine pružale moralno-političku pomoć alžirskim borbama. Jugoslovenska vlada je u političkim odnosima s Francuskom i kontaktima s rukovodiocima FLN nastojala da pruži svestranu pomoć zaraćenim stranama da pronadu rešenje alžirskog pitanja putem pregovora. Zvaničan stav jugoslovenske vlade dopunjavao je kontaktima društveno-političkih organizacija s predstavnicima francuskih i alžirskih partija.

U kominikeu o razgovorima predsednika Tita i Rene Kotija od maja 1956. prilikom zvanične posete predsednika Tita Francuskoj kaže se, između ostalog: »U toku iskrene razmene mišljenja o problemima Severne Afrike, predsednik vlade Gi Mole izložio je posebnu situaciju Alžira i politiku koju tamo primenjuje francuska vlada. Predsednik Tito mu je pružio uverenje da će jugoslovenska vlada podržati sve napore u cilju liberalnog rešenja alžirskog pitanja.«

U kominikeu izdatom posle razgovora predstavnika KP Francuske i Saveza komunista Jugoslavije marta 1957. kaže se: »Obe delegacije su se složile da se podrže svi napori koji vode pravednom, miroljubivom rešenju alžirskog pitanja u saglasnosti s Poveljom OUN, poštujući princip samoopredeljenja i u skladu sa zajedničkim interesima naroda Francuske i Alžira, kao i interesima učvršćenja mira u svetu.«

Maja 1956. jugoslovenska vlada je podržala predlog predsednika Nehrua za rešenje alžirskog pitanja, kojim je traženo obustavljanje rata u Alžiru i priznavanje individualnosti i slobode Alžiraca, uz garantovanje alžirske nacionalne celine.

Svesna opasnosti alžirskog rata po svetski mir u uslovima blokovske podeljenosti sveta, jugoslovenska vlada je uporno nastojala da obezbedi angažovanje UN u traženju mirnog rešenja. U članku časopisa »Foring Affaires« septembra 1957, predsednik Tito je rekao: »Smatram da je

³ U decembru je za vreme De Golove posete Alžiru došlo do manifestacija u raznim alžirskim gradovima za FLN. Francuska vojska i koloni su odgovorili ubijanjem arapskih manifestanata.

današnja politika kolonijalnih sila prema narodima Afrike i Azije nepravilna i da predstavlja latentnu opasnost za ratne sukobe. Zbog toga alžirska krvava tragedija i sve jači otpor kolonijalno porobljenih naroda moraju predstavljati jednu od glavnih briga UN.«

Priznajući pravo FLN i privremenoj vladi da zastupa interese alžirskog naroda, Jugoslavija je u tom pravcu pružala pomoć ovim organizacijama alžirskog ustanka i prihvatala njihova objašnjenja i predloge. Tokom juna 1959. boravio je u Jugoslaviji na poziv Saveznog izvršnog veća predsednik privremene alžirske vlade Ferhat Abas u pratnji ministra za komunikacije i veze Abdelhafid Busufa. Tokom posete Abas i Busuf su bili primljeni kod predsednika Tita i vodili političke razgovore s jugoslovenskim predstavnicima. U kominikeu o tim razgovorima se, između ostalog, kaže: »Jugoslovenski predstavnici dosledno principima politike FNRJ da svaki narod ima pravo da odlučuje o svojoj sopstvenoj sudbini i ocenjujući da opšta emancipacija naroda kolonijalnih i zavisnih zemalja predstavlja progresivan i neminovan istorijski proces, potvrdili su svoje stanovište da smatraju borbu i težnje alžirskog naroda za slobodom i nezavisnošću opravdanim i u potpunom skladu sa principima sadržanim u Povelji Ujedinjenih nacija«. U daljem tekstu izražava se zajednička želja da se putem pregovora sa francuskom vladom nađe rešenje alžirskog pitanja. Predsednik Abas je u kominikeu odao priznanje Jugoslaviji za pomoć koju je pružala i pruža borbi alžirskog naroda za oslobođenje.

ODNOS PREMA FRANCUSKOJ

Podržavajući alžirski narod u borbi za izvojevanje njegovih prirodnih prava, Jugoslavija nije izmenila svoja prijateljska osećanja prema francuskom narodu, koji je tokom svoje istorije imao dosta zajedničkog s narodima Jugoslavije. Prijateljstvo i sadašnja uspešna saradnja između Jugoslavije i Francuske, međutim, nisu mogli da utiču na principijelnu politiku Jugoslavije prema kolonijalnom porobljavanju i borbi zavisnih naroda uopšte, a posebno prema borbi naroda Alžira koji već sedam godina vodi teški rat. Jugoslovenska vlada je nastojala da ukaže Francuskoj na neodrživost njene politike prema Alžiru i na nehumane postupke njene armije kojima se ruši ugled Francuske u svetu.

Zauzimajući stavove u odnosu na alžirsko pitanje u raznim fazama njegovog razvika, jugoslovenski predstavnici su u svojim istupanjima redovno vodili računa da se francuskoj vladi, naročito posle dolaska De Gola na vlast, ne stvaraju teškoće u prebrođavanju unutrašnjih problema s kojima se sukobljavala u traženju izlaza iz alžirske krize i vodeći takođe računa o sadašnjim francuskim interesima u Alžiru i u svetu uopšte. Prijateljska nastojanja Jugoslavije, međutim, nisu nailazila na povoljno tlo isključivo krivicom Francuske.

U izjavama jugoslovenskih predstavnika i stavovima koji su tom prilikom zauzimani vodilo se takođe računa i o sadašnjim francuskim interesima u Alžiru.

U zajedničkom saopštenju o razgovorima između Tita, Nasera i Nehrua na Brionima jula 1956. kaže se, između ostalog: »Rukovodeći se uverenjem da je kolonijalna dominacija nepoželjna i da je uvredljiva i za one koji vladaju i za one kojima se vlada, tri šefa vlada izražavaju simpatije prema željama naroda Alžira za slobodom. Njima je poznato da u Alžiru postoji znatan broj ljudi evropskog porekla čiji interesi treba da budu zaštićeni, ali to ne bi trebalo da ometa priznanje legitimnih prava Alžiraca.«

Na XI zasjedanju UN, februara 1957. jugoslovenski delegat (Dimče Belovski) je, govoreći o alžirskom pitanju, između ostalog, rekao: »Posebno mesto među specifičnim crtama alžirskog problema ima prisustvo brojne zajednice francuskog stanovništva i njenih posebnih interesa u Alžiru, kao i postojanje značajnih i raznovrsnih interesa Francuske koji su nastali dugotrajnom povezanošću Alžira s Francuskom. Po uverenju moje delegacije, svako trajno, reali-

stičko i pravično rešenje alžirskog problema mora sadržati i odgovarajuće rešenje i regulisanje položaja i interesa francuskih naseljenika u Alžiru, a takođe regulisanje budućih odnosa sa Francuskom uopšte.«

Istupajući na XII zasjedanju UN, jugoslovenski delegat (Đuro Ninčić) je, 4. decembra 1957. između ostalog, rekao: »Naravno, moraju se priznati legitimni interesi Francuske i Francuza u Alžiru, što je moja delegacija već ranije imala prilike da istakne. Ove interese, kako je jasno potvrdila i ova debata, niko ne negira. Ipak bi trebalo da se shvati i to da ovi interesi mogu biti najbolje obezbeđeni baš u sklopu jednog prijateljskog rešenja, zasnovanog na međusobnom poštovanju i razumevanju.«

U govoru na velikom mitingu u Nišu, 22. novembra 1959. predsednik Tito je rekao: »Mi smo uvijek imali sa Francuskom dobre odnose. Mi ni danas nemamo neke loše odnose. Mi poštujemo francuski narod. Između nas postoje tradicionalne veze iz prošlosti, ali mi nikada ne možemo prećutati ono što smatramo da je nepravilno i što bi trebalo da se ispravi.«

U svojim istupanjima na XIV zasjedanju UN, jugoslovenski delegati Koča Popović i Dobrivoje Vidić takođe su ukazali na potrebu ravnopravnih razgovora i sporazumnog rešenja.

HUMANITARNA POMOĆ JUGOSLAVIJE ALŽIRSKOM NARODU

Sedam godina rata u Alžiru protiv francuske armije od oko 800.000 najmodernije naoružanih vojnika, flote i avijacije imalo je za posledicu strašna razaranja u zemlji. Stotine hiljada ljudi ostali su bez izega i morali su da napuste svoje domove i da prebegnu u Tunis i Maroko. Danas se u Tunisu i Maroku nalazi nekoliko stotina hiljada alžirskih izbeglica, među kojima je najviše dece, žena i staraca.⁴ Pored gladi i bolesti, logore u koje su smešteni ovi ljudi i koji se nalaze duž alžirske granice često napada francuska avijacija. Pored izbeglica, u Maroku a naročito u Tunisu, nalazi se i veliki broj alžirskih ranjenika i invalida. Teški ranjenici prebačeni su u Tunis ili Maroko, kako bi im se pružila potrebna medicinska nega koju u Alžiru često nisu mogli dobiti zbog nedostatka lekara i bolnica.

Jugoslovenska vlada i razne društvene organizacije pružale su i pružaju materijalnu pomoć alžirskim izbeglicama, ranjenicima, invalidima, radnicima, studentima itd.

Pomoć jugoslovenske vlade. Septembra 1959. na poziv Visokog komesara UN za izbeglice upućenog svim članicama UN da pruže pomoć alžirskim izbeglicama u Tunisu i Maroku, Savezno izvršno veće je dodelilo pomoć u robu u ukupnoj vrednosti od 50 miliona din.

Decembra 1960. Savezno izvršno veće je ponovo poslalo alžirskim izbeglicama u Tunisu i Maroku robe u vrednosti od 50 miliona din.

Komisija SIV-a za kulturne veze sa inostranstvom do sada je dodelila, zaključno sa školskom 1960/61, 45 stipendija alžirskim studentima za studije na jugoslovenskim univerzitetima.

Pomoć društvenih organizacija. Tokom 1958. 1959. i 1960. Centralni odbor Jugoslovenskog crvenog krsta je uputio alžirskim izbeglicama u Tunisu i Maroku pomoć u robu u vrednosti od preko 6 miliona din. Pored toga, Centralni odbor Jugoslovenskog crvenog krsta je u toku 1959. i 1960. prevezao tri grupe od po 50 alžirskih ranjenika i smestio ih na lečenje i rehabilitaciju u jugoslovenskim bolnicama o svom trošku.

Jugoslovenski crveni krst je takođe primio na praksu nekoliko alžirskih lekara, koji su raspoređeni po bolnicama.

U cilju da pomogne rehabilitaciju velikog broja alžirskih invalida koji se nalaze u Tunisu, Jugoslovenski crveni krst je odlučio da otvori u Tunisu centar za rehabilitaciju

⁴ Prema podacima Tunisa i Maroka, u Tunisu ima oko 200.000, a u Maroku oko 150.000 izbeglica.

invalida.⁵ Centar će uskoro otpočeti s radom, a Jugoslovenski crveni krst je već do sada osposobio dovoljan broj alžirskih fizioterapeuta i dva lekara koji će preuzeti rukovođenje tim centrom.

Savez boraca narodnooslobodilačkog rata Jugoslavije je tokom 1959. i 1960. takođe dodelio pomoć u robi i lekovima u vrednosti oko 4 miliona din. Ujedno je u okviru priprema za otvaranje centra za rehabilitaciju u Tunisu primio na školovanje u Jugoslaviji 6 alžirskih fizioterapeuta.

Savez ratnih vojnih invalida Jugoslavije je oktobra 1959. dodelio alžirskim invalidima u Tunisu pomoć u lekovima i ortopedskim pomagalicama u vrednosti od 2 miliona din.

Savez sindikata Jugoslavije je u nekoliko mahova poslao pomoć alžirskim izbeglicama i sindikalnim organizacijama u vrednosti od 3 miliona din. Pored toga, Savez sindikata je tokom 1959. i 1960. primio na specijalizaciju oko 30 alžirskih radnika i smestio ih po raznim fabrikama i preduzećima, kao i izvestan broj sindikalnih radnika koji se upoznaju s radom i organizacijom jugoslovenskih sindikata.

⁵ Centar će biti poklon Jugoslovenskog crvenog krsta Alžirskom crvenom polumesecu. To će ujedno biti prva ustanova te vrste u Africi.

Tokom 1959. i 1960. jedan jugoslovenski snimatelj iz »Filmskih novosti« boravio je skoro godinu dana među Alžircima u Tunisu i snimio život u logorima Alžiraca u Tunisu, i istovremeno osposobio nekoliko Alžiraca za snimanje.

Savez društava za pomoć deci i omladini je tokom decembra 1960. i januara 1961. organizovao akciju za prikupljanje priloga za decu alžirskih izbeglica u Tunisu i Maroku, u kojoj je, prema nepotpunim informacijama, skupljeno oko 100 miliona din. Za prikupljeni novac organizatori će kupiti raznu robu neophodnu deci izbeglica, koju će jugoslovenskim brodovima uputiti u Tunis i Maroko.

Socijalistički savez radnog naroda Jugoslavije, Narodna omladina, Savez studenata, Savez ženskih društava itd. takođe su uspostavili veze sa odgovarajućim alžirskim organizacijama i pružaju materijalnu pomoć alžirskim izbeglicama i članovima raznih alžirskih organizacija. Socijalistički savez je primio i pomagao otvaranje predstavništva FLN u Beogradu.

IZVOR: Dokumentacija Državnog sekretarijata za inostrane poslove

L. Ž.

JUGOSLAVIJA NA XI ZASEDANJU GENERALNE KONFERENCIJE UNESCO-a

Na XI zasedanju Generalne konferencije Organizacije ujedinjenih nacija za prosvetu, nauku i kulturu (UNESCO) održanom od 14. novembra do 15. decembra 1960. u Parizu učestvovala su delegacije 95 država-članova, 5 delegacije pridruženih članova, a kao posmatrači prisustvovali su predstavnici 6 međunarodnih organizacija, 11 međuvladinih organizacija i 99 međunarodnih nevladinih organizacija.

Za novog člana UNESCO-a primljen je Kuvajt, a za pridružene članove ostrvo Mauricijus, Ruanda-Urundi i Tanganjika, čije su delegacije prisustvovala zasedanju.

Jugoslovensku delegaciju na XI zasedanju sačinjavali su: šef delegacije dr Miloš Zanko, predsednik Saveta za prosvetu NR Hrvatske; članovi: dr Radivoj Uvalić, direktor Instituta društvenih nauka, Boris Kocijančić, predsednik Saveta za kulturu NR Slovenije, Dimče Belovski, predsednik Saveta za kulturu NR Makedonije i Milovan Matić, generalni sekretar Jugoslovenske nacionalne komisije za UNESCO.

Na dnevnom redu XI zasedanja nalazila su se, između ostalih, pitanja: prijem novih država-članova i pridruženih članova, izveštaj generalnog direktora o delatnosti UNESCO-a u 1959. i 1960. izveštaj izvršnog saveta, ocena rada i programa UNESCO-a, razmatranje i usvajanje programa i budžeta za 1961. i 1962; pomoć UNESCO-a novim afričkim zemljama, donošenje konvencije i preporuke o borbi protiv diskriminacije u oblasti prosvete; glavni pravci naučnog istraživanja u oblasti egzotičnih i prirodnih nauka; veliki projekt proučavanja aridnih zona; međunarodna kampanja za očuvanje spomenika u Nubiji; unapređenje slobodne cirkulacije informacija; međunarodne veze i razmena u oblasti prosvete, nauke i kulture; program učešća UNESCO-a u delatnostima država-članova; prošireni program Tehničke pomoći; saradnja UNESCO-a sa Specijalnim fondom UN i veze s međunarodnim nevladinim organizacijama.

Rad se odvijao u Plenumu, komisijama i radnim grupama za pojedina pitanja. U okviru Komisije za program bio je formiran i Komitet ad hoc koji je razmatrao predlog jugoslovenske delegacije o izvanrednom programu dodatne pomoći za razvoj prosvete u Africi.

U OPŠTOJ DEBATI na Plenumu, šef jugoslovenske delegacije dr Zanko istakao je poverenje Jugoslavije u UNESCO i izrazio priznanje radu Organizacije i saglasnost jugoslovenske delegacije s orijentacijom iznesenom u projektu programa i budžeta Organizacije za 1961. i 1962.

»Gledajući retrospektivno — izjavio je šef jugoslovenske delegacije — može se reći da je UNESCO ne samo našao svoje mesto u životu međunarodne zajednice, već je našao i program svog praktičnog rada; glavni problemi, kojima treba posvetiti najveću pažnju, definisani su, metodi rada isprobani, a znatan

broj konkretnih akcija je sproveden ili je u toku. Dajući ovako pozitivnu ocenu rada UNESCO-a, ne zatvaramo oči pred činjenicom da postoji velika disproporcija između potreba čovečanstva — naročito nerazvijenih zemalja — u oblasti razvoja prosvete, nauke i kulture i sporog tempa međunarodne akcije koja raspolaže krajnje nedovoljnim sredstvima. Međutim... ta disproporcija, i usled nje i nedovoljna efikasnost akcija UNESCO-a u ovoj oblasti, ne izražava unutrašnju slabost Organizacije ili njenog programa. Naprotiv, ona izražava stanje i predstavlja tešku kritiku sadašnjeg stanja međunarodnih odnosa. Ova međunarodna situacija skreće napore i sredstva međunarodne zajednice na naoružanje umesto na konstruktivne zadatke današnjice: podizanje materijalnog blagostanja i kulturnog života svih naroda.«

Ukazujući na veliki značaj stvaranja novih država u Africi, jugoslovenski predstavnik je ukazao na obavezu UNESCO-a i međunarodne zajednice da pomaganjem razvoja prosvete u tim državama doprinese učvršćenju njihove nezavisnosti i ekonomskom i socijalnom progresu.

»Ovaj program, — izjavio je šef jugoslovenske delegacije — i finansijska sredstva koja su, u okviru raspoloživih sredstava UNESCO-a, Tehničke pomoći i Specijalnog fonda predviđena za njegovu realizaciju, pokazuju koliko je nedovoljna sredstva međunarodna zajednica, a naročito njeni ekonomski povlašćeni članovi, stavila na raspolaganje za ostvarenje tih zadataka... Ne treba zaboraviti da danas 45% mladih ljudi u svetu nema mogućnosti da ide u osnovnu školu. Međutim, ni to ne daje pravu sliku stanja, jer se taj ogromni procenat nalazi koncentrisan u Africi, Aziji i Južnoj Americi, a u nekim zemljama tih kontinenata od 80 do 95% mladih ljudi ne ide u osnovnu školu.«

U cilju omogućavanja ostvarivanja šireg programa pomoći afričkim zemljama, jugoslovenska delegacija je podnela projekt rezolucije o vanrednoj pomoći za razvoj prosvete u Africi, kome su se pridružile i delegacije Avganistana, Etiopije, Gane, Maroka, Meksika, Nigerije, Poljske, SAD, Savezne Republike Nemačke, Senegala, Švedske i Velike Britanije. Jugoslovenski delegat (Dimče Belovski) je istakao da projekt ima za cilj da zadovolji potrebe razvoja prosvete u Africi u oblasti investiranja i finansiranja, kojima budžetska i vanbudžetska sredstva UNESCO-a ne mogu da udovolje i da predviđa dobrovoljne doprinose koji bi se koristili za podmirenje određenih vrsta potreba (izgradnja školskih zgrada, angažovanje stranih nastavnika, ocena potreba u oblasti prosvetćivanja). Projekt rezolucije je jednoglasno usvojen u Komisiji za program, a zatim i na Plenumu konferencije.

KOMISIJA ZA PROGRAM razmotrila je i usvojila program UNESCO-a u oblasti prosvete, prirodnih i egzotičnih nauka, društvenih nauka, kulturnih delatnosti, informacija i razmene prosvetnih, naučnih i kulturnih radnika.

U oblasti prosvete Program predviđa međunarodnu saradnju u cilju proučavanja i unapređenja prosvete i unapređivanje nacionalnih prosvetnih sistema.

U oblasti prirodnih, egzotičnih i društvenih nauka program sadrži niz projekata čiji je cilj unapređenje međunarodne naučne saradnje, pomaganje naučnog rada u raznim oblastima, unapređenje nastave, razvijanje saradnje s međunarodnim organizacijama, primena društvenih nauka na probleme društvenog i ekonomskog razvoja i dr.

Program kulturnih delatnosti predviđa veći broj akcija u oblasti humanističkih studija (saradnja s Međunarodnim save-

¹ Vidi: »Jugoslavija i Organizacija ujedinjenih nacija za prosvetu, nauku i kulturu (UNESCO)«, »Jugoslovenski pregled«, 1960, str. 182—188 (32—38).

tom za filozofiju i humanističke studije, međunarodne diskusije, studije o kulturama pojedinih oblasti — na primer, južne Azije, jugoistočne Azije i tropske Afrike; umetnosti i književnosti (sараdnja s međunarodnim organizacijama, širenje najboljih dela svetske književnosti, prosvetčivanje putem umetnosti); očuvanja kulturnog nasleđa čovečanstva (sараdnja sa Međunarodnim komitetom za umetničke, istorijske i arheološke spomenike i Međunarodnim centrom za restauraciju kulturnih dobara, sprovođenje međunarodne kampanje za očuvanje spomenika u Nubiji, razvoj muzeja, biblioteka, arhiva itd.).

U oblasti informacija program predviđa niz projekata u oblasti unapređenja slobodne cirkulacije informacija, razvijanja sredstava informacija i unapređenja međunarodnog razumevanja.

Jugoslovenska delegacija je podržala projekt programa u celini, ukazujući istovremeno i na izvesne nedostatke u pojedinim oblastima ili predviđenim akcijama.

Osvrćući se na program kulturnih delatnosti, jugoslovenski delegat (Boris Kocijancić) se složio s novim projektima, a naročito studijama kultura pojedinih nedovoljno poznatih oblasti. On je naglasio značaj akcije za očuvanje spomenika u Nubiji kao svedočanstvo međunarodne solidarnosti, ukazao istovremeno na potrebu većeg angažovanja UNESCO-a i svih država-članova na sprovođenju velikog projekta uzajamnog upoznavanja kulturnih vrednosti Istoka i Zapada. Jugoslovenski delegat je ukazao i na potrebu većeg angažovanja UNESCO-a na boljem upoznavanju nedovoljno poznatih kultura manje brojnih naroda.

U diskusiji o programu u oblasti informacija, jugoslovenski delegat je ukazao na ulogu UNESCO-a u razvijanju sredstava informacija, a posebno regulisanja ove materije putem međunarodnih konvencija. On je takođe istakao i praktičnu pomoć koju bi UNESCO trebalo da pruži u oblasti širenja informacija i razvijanja sredstava informacija.

ADMINISTRATIVNA KOMISIJA. Jugoslovenska delegacija je učestvovala i u radu Administrativne komisije koja je razmatrala određene odeljke projekta programa i budžeta (pitanja opšte administracije, dokumenata i publikacija, geografske raspodele službeničkih mesta u Sekretarijatu, odnosa sa međunarodnim nevladinim organizacijama, izvesna pravna pitanja i dr.).

U diskusiji o geografskoj raspodeli službeničkih mesta u Sekretarijatu UNESCO-a, jugoslovenski delegat je ukazao na veliku nesrazmeru u pogledu zastupljenosti pojedinih područja u Sekretarijatu, i na neophodnost da se ta nesrazmera otkloni na brzi i efikasniji način, što bi doprinelo i boljem izvršenju programa UNESCO-a i aktivnijem angažovanju svih država-članova.

U Administrativnoj komisiji su usvojene nove direktive o odnosima UNESCO-a s međunarodnim nevladinim organizacijama, kojima se regulišu oblici sараdnje, uzajamne obaveze i postupak za dobijanje subvencija.

Jugoslovenska delegacija je učestvovala u radu Komiteta za izveštaje, kao član Komiteta, Radne grupe za razmatranje izveštaja o međunarodnoj kampanji za očuvanje spomenika u Nubiji i Radne grupe za delatnosti UNESCO-a u tropskoj Africi.

Komitej za izveštaje razmatrao je izveštaj generalnog direktora o izvršenju programa u 1958. i 1959. izveštaje država-članova, analizu izveštaja i ocenu rada kao i specijalne izveštaje o pravima čoveka.

U Radnoj grupi za razmatranje izveštaja o međunarodnoj kampanji za očuvanje spomenika u Nubiji za izveštioa je izabran

jugoslovenski delegat (dr. R. Uvalić). Grupa je razmatrala dosadašnji razvoj akcije, mogućnosti za njeno dalje razvijanje i izradila izveštaj koji je usvojen u Komisiji za program.

U Radnoj grupi za delatnosti UNESCO-a u tropskoj Africi razmatran je projekat programa o hitnoj pomoći afričkim zemljama i ukazano na naročito kritično stanje prosvete u zemljama koje su tek stekle nezavisnost. Konferencija je usvojila predloge Radne grupe i odlučila da u 1961. organizuje konferenciju afričkih država na kojoj bi se utvrdio budući program UNESCO-a u oblasti prosvetčivanja.

Generalna konferencija je usvojila tekst Konvencije i Preporuke o borbi protiv diskriminacije u prosveti. Konvencija predviđa obaveze država-potpisnica da ukinu sve zakonske i administrativne odredbe koje bi predstavljale diskriminaciju u oblasti prosvete i da preduzmu sve potrebne mere za otklanjanje diskriminacije pri upisu u škole.

Konferencija je usvojila i Preporuku o sredstvima (finansiranje od strane države, besplatan pristup ili specijalne povlastice, propaganda itd.) kojima bi muzeji postali pristupačni najširoj publici.

Pored programskih rezolucija i projekata, Konferencija je usvojila i nekoliko rezolucija opšteg karaktera:

Rezoluciju o miroljubivim i dobrosusedskim odnosima, koja poziva države-članove da se uzdržavaju od svih oblika ratne propagande, da u nastavne programe unose odredbe koje će imati za cilj prosvetčivanje nove generacije u duhu miroljubivih i dobrosusedskih odnosa i međunarodnog razumevanja i sараdnje;

Rezoluciju o ulozi UNESCO-a u ostvarivanju nezavisnosti kolonijalnih zemalja i naroda u kojoj se konstatuje da kolonijalizam u svim oblicima i manifestacijama treba da bude brzo ukinut i da ostvarenje slobode i nezavisnosti ne sme da bude ometano isticanjem nedovoljnog ekonomskog, socijalnog, prosvetnog i kulturnog razvoja tih teritorija i da je jedan od najhitnijih zadataka UNESCO-a pružanje pomoći novim nezavisnim zemljama i onim koje ostvaruju svoju nezavisnost u cilju otklanjanja štetnih posledica kolonijalne epohe.

Rezoluciju o svetskom projektu opismenjavanja i proširenja osnovne nastave i obrazovanja odraslih u nedovoljno razvijenim zemljama, kojom se preporučuje pokretanje ove akcije kroz program UNESCO-a za 1963. i 1964. u Africi, Južnoj Americi, arapskim zemljama i Aziji, uz još tešnju sараdnju u sprovođenju projekta s drugim specijalizovanim agencijama, Specijalnim fondom UN i međunarodnim organizacijama.

Jugoslavija je glasala za sve ove rezolucije.

Na plenarnom zasjedanju Konferencija je izvršila izbor 12 od ukupno 24 člana Izvršnog saveta.

Konferencija je usvojila budžet za dvogodišnji period 1961—1962. u iznosu od 31,597.628 dolara.

Na predlog Kandidacionog komiteta Konferencija je izvršila i izbor država-članova koje će zasediti u Komitetu za izveštaje i Pravnom komitetu za vreme XII zasjedanja koje će se održati u novembru 1962. Jugoslavija je izabrana za člana Pravnog komiteta.

IZVOR: Materijali sa XI zasjedanja Generalne konferencije Organizacije ujedinjenih nacija za prosvetu, nauku i kulturu.

R. A.

DIPLOMATSKO-KONZULARNA PREDSTAVNIŠTVA

Federativna Narodna Republika Jugoslavija održava diplomatske i konzularne odnose sa 74 države. U 46 država postoje jugoslovenske ambasade, u 5 poslanstva, u 3 generalni konzulati (bez diplomatskih predstavnika), a u jednoj državi počasni konzulat. Sa još 19 država su uspostavljani diplomatski odnosi, ali u njima nema stalnih diplomatskih predstavnika, već su akreditovani diplomatski predstavnici Jugoslavije iz susjednih država.

Pored ovoga, Jugoslavija ima dve stalne misije pri Organizaciji Ujedinjenih nacija u Njujorku i Ženevi, stalnu delegaciju pri Organizaciji za evropsku ekonomsku sараdnju u Parizu, Vojnu misiju pri Savezničkom kontrolnom savetu u Nemačkoj u Berlinu, 23 karijerna generalna konzulata i 12 počasnih konzulata, računajući i konzulate u državama u kojima nema diplomatskih predstavnika.

U toku 1960. Jugoslavija je uspostavila diplomatske odnose sa Kongom, Mali i Togoom, dok su 4 poslanstva podignuta na stepen ambasade, a na Kipru, gde je postojao generalni konzulat, otvorena je ambasada.¹

¹ Vidi: »Diplomatsko-konzularna predstavnika«, »Jugoslovenski pregled«, 1960, str. 89—92 (15—18).

PREDSTAVNIŠTVA FNRJ U INOSTRANSTVU²

ALBANIJA

TIRANA — Poslanstvo. Otpravnik poslova Milorad Vujović od 27. avgusta 1959.

ARGENTINA

BUENOS AIRES — Ambasada. Ambasador Lazar Latinović, od 11 februara 1961.

ROSARIO — Počasni konzulat. Počasni konzul Branko Rubeša od 10. oktobra 1954.

ROQUEE SEANZ — Počasni konzulat. Počasni konzul Josip Carić-Petrović od 21. septembra 1959.

AUSTRALIJA

SIDNEJ — Generalni konzulat. Generalni konzul Živko Jošilo od 24. septembra 1956.

² Datumi uz imena diplomatskih predstavnika označavaju datum predaje akreditivnih pisama, a uz imena konzularnih predstavnika datum izdavanja patentnih pisama. Gde datum nije naznačen akreditivi odnosno pisma još nisu predati.

Kod zemalja gde diplomatski odnosno konzularni predstavnici još nisu nimenovani naznačen je samo rang predstavnika.

AUSTRIJA

BEČ — Ambasada, Ambasador Ivo Sarajčić od 16. septembra 1960.

CELOVEC — Generalni konzulat, Generalni konzul Boris Trampuš od 27. februara 1958.

GRAC — Generalni konzulat, Generalni konzul Miloš Morača od 5. avgusta 1960.

AVGANISTAN

KABUL — Ambasada, Ambasador Petar Ivković od 20. marta 1960.

BELGIJA

BRISEL — Ambasada, Ambasador Vjekoslav Prpić od 10. decembra 1958.

BOLIVIJA

LA PAZ — Poslanstvo, Poslanik Faust Ljuba od 26. februara 1959, sa sedištem u Santijago de Čileu.

LA PAZ — Počasni konzulat, Počasni konzul Srećko Sasunić od 1. juna 1955.

COCHABAMBI — Počasni konzulat, Počasni konzul Luka Lavčević od 10. maja 1957.

BRAZIL

RIO DE ŽANEIRO — Ambasada, Ambasador Danilo Lekić od 16. jula 1957.

SAO PAULO — Generalni konzulat, Generalni konzul Branko Grubić od 8. jula 1958.

BUGARSKA

SOFIJA — Ambasada, Ambasador Rados Jovanović od 22. juna 1957.

BURMA

RANGUN — Ambasada, Ambasador Iso Njegovan od 22. decembra 1958.

CEJLON

KOLOMBO — Ambasada, Ambasador Ante Rukavina od 8. aprila 1960.

ČEHOSLOVAČKA

PRAG — Ambasada, Ambasador Jakša Petrić od 29. oktobra 1958.

BRATISLAVA — Generalni konzulat, Generalni konzul Pero Žarković od 12. maja 1960.

ČILE

SANTIAGO DE ČILE — Ambasada, Ambasador Faust Ljuba od 8. novembra 1958.

VALPARAISO — Počasni konzulat, Počasni konzul Ivan Razmilić od 1. juna 1955.

PUNTA ARENAS — Počasni konzulat, Počasni konzul Petar Marangunović od 22. jula 1955.

ANTIPOGASTO — Počasni konzulat, Počasni konzul Petar Radmilović od 12. septembra 1955.

DANSKA

KOPENHAGEN — Ambasada, Ambasador Ljubo Ilić od 16. oktobra 1957.

EKVADOR

KITO — Poslanstvo, Poslanik Faust Ljuba od 12. marta 1959, sa sedištem u Santijago de Čileu.

KITO — Počasni konzulat, Počasni konzul Robert Bartus od 23. januara 1957.

ETIOPIJA

ADIS ABEBA — Ambasada, Ambasador Viktor Repić od 23. oktobra 1959.

FINSKA

HELSINKI — Ambasada, Ambasador Drago Govorušić od 5. oktobra 1959.

FRANCUSKA

PARIZ — Ambasada, Ambasador Darko Černej od 21. maja 1960.

ŠTRASBURG — Generalni konzulat, Generalni konzul Franz Žugel od 20. jula 1960.

GANA

AKRA — Ambasada, Ambasador Zvonko Perišić od 20. oktobra 1960.

GRČKA

ATINA — Ambasada, Ambasador Mita Miljković od 14. juna 1958.

SOLUN — Generalni konzulat, Generalni konzul Zivan Stojanović od 6. septembra 1960.

GVATEMALA

GVATEMALA — Počasni konzulat, Počasni konzul Aleksandar Šerović od 27. marta 1954.

GVINEJA

KONAKRI — Ambasada, Ambasador Ilija Topaloski od 25. oktobra 1960.

HOLANDIJA

HAG — Ambasada, Ambasador Branko Drašković od 17. aprila 1958.

HONDURAS

TEGUCIGALPA — Poslanstvo, Poslanik Dalibor Soldatić od 6. juna 1959, sa sedištem u Meksiko Sitiju, Meksiko.

INDIJA

NJU DELHI — Ambasada, Ambasador Dušan Kveder od 25. jula 1958.

BOMBAJ — Generalni konzulat, Generalni konzul Rafo Ivančević od 28. aprila 1960.

INDONEZIJA

DŽAKARTA — Ambasada, Ambasador Stane Pavlič od 21. marta 1957.

IRAK

BAGDAD — Ambasada, Ambasador Nijaz Dizdarević od 30. avgusta 1958.

IRAN

TEHERAN — Ambasada, Ambasador Dušan Ristić od 26. septembra 1960, Poslanstvo podignuto na stepen ambasade 28. juna 1960.

ISLAND

REJKJAVIK — Poslanstvo, Poslanik Dušan Blagojević od 18. novembra 1960, sa sedištem u Oslu, Norveška.

ITALIJA

RIM — Ambasada, Ambasador Mihajlo Javorski od 15. januara 1959.

MILANO — Generalni konzulat, Generalni konzul Vjekoslav Cvrlije od 4. januara 1960.

TRST — Generalni konzulat, Generalni konzul Žiga Vodušek od 12. juna 1958.

IZRAEL

TEL AVIV — Poslanstvo, Poslanik Jože Zemljak od 19. decembra 1960.

HAIFA — Počasni konzulat, Počasni konzul Viktor Štark od 29. aprila 1957.

JAPAN

TOKIO — Ambasada, Ambasador Franc Kos od 16. decembra 1958.

JEMEN

SANA — Poslanstvo, Poslanik Rato Dugonjić od 19. aprila 1960, sa sedištem u Kairu, Ujedinjena Arapska Republika.

JORDAN

AMAN — Poslanstvo, Poslanik Vlado Maleski od 12. maja 1959 sa sedištem u Beirutu, Liban.

JUŽNOAFRIČKA UNIJA

JOHANESBURG — Generalni konzulat, Generalni konzul Ljubo Reljić od 29. oktobra 1956.

KAMBODŽA

PNOM PENH — Ambasada, Ambasador Iso Njegovan od 23. aprila 1959, sa sedištem u Rangunu, Burma.

KANADA

OTAVA — Ambasada, Ambasador Milorad Milatović od 28. avgusta 1958.

TORONTO — Generalni konzulat, Generalni konzul Slavko Odić od 3. decembra 1959.

KINA

PEKING — Ambasada, Otpravnik poslova Aleksadnar Šokorac od 1. marta 1960.

KIPAR

NIKOZIJA — Ambasada, Otpravnik poslova Marko Vujačić od 18. septembra 1960.

KONGO

LEOPOLDVIL — Ambasada, Diplomatski odnosi uspostavljeni od 2. avgusta 1960.

KOSTARIKA

SAN HOZE — Poslanstvo, Poslanik Dalibor Soldatić od 29. maja 1959, sa sedištem u Meksiko Sitiju, Meksiko.

KUBA

HAVANA — Ambasada, Ambasador Zvonko Grahek od 19. februara 1960.

LIBAN

BEJRUT — Ambasada, Ambasador Vlado Maleski, Poslanstvo podignuto na stepen ambasade 21. januara 1961.

LIBIJA

TRIPOLI — Poslanstvo, Poslanik Jovan Vukmanović, od 16. januara 1961.

LIBERIJA

MONROVIJA — Ambasada, Ambasador Zvonko Perišić, od 7. februara 1961, sa sedištem u Akri, Gana, Poslanstvo podignuto na stepen ambasade 15. septembra 1960.

LUKSEMBURG

LUKSEMBURG — Poslanstvo, Poslanik Vjekoslav Prpić od 20. januara 1958, sa sedištem u Brislu, Belgija.

LUKSEMBURG — Počasni konzulat, Počasni konzul Paul Beghin od 27. januara 1960.

MAROKO

RABAT — Ambasada, Ambasador Mustafa Vilović od 20. maja 1959.

MAĐARSKA

BUDIMPEŠTA — Ambasada, Ambasador Mirko Tepavac od 15. marta 1960.

MALI

BAMAKO — Ambasada, Ambasador Vojo Daković, Diplomatski odnosi uspostavljeni 3. novembra 1960.

MEKSIKO

MEKSIKO SITI — Ambasada, Ambasador Dalibor Soldatić od 25. septembra 1958.

MONGOLIJA

ULAN BATOR — Ambasada, Ambasador Lazar Mojsov od 8. jula 1959, sa sedištem u Moskvi, SSSR.

NEMAČKA DEMOKRATSKA REPUBLIKA

BERLIN — Poslanstvo, Poslanik Mitja Vošnjak od 28. maja 1958.

NEMAČKA SAVEZNA REPUBLIKA

Diplomatski odnosi prekinuti od 19. oktobra 1957.

Švedska zastupa interese FNRRJ.

HAMBURG — Generalni konzulat, Žeran Generalnog konzulata Dušan Ibročić od 11. marta 1957.

MINHEN — Generalni konzulat, Generalni konzul Slobodan Krstić od 25. januara 1961.

NEPAL

KATHMANDU — Poslanstvo, Poslanik Dušan Kveder od 15. novembra 1959, sa sedištem u Nju Delhiju, Indija.

NORVEŠKA

OSLO — Ambasada, Ambasador Dušan Blagojević od 27. septembra 1960.

NOVI ZELAND

VELINGTON — Generalni konzulat, Generalni konzul Branko Vučinić od 6. marta 1959.

PAKISTAN

KARAČI — Ambasada, Ambasador Gustav Vlahov od 31. avgusta 1959.

PANAMA

PANAMA — Poslanstvo, Poslanik Dalibor Soldatić od 28. septembra 1960. sa sedištem u Meksiko Sitiju, Meksiko.

PARAGVAJ

ASUNSION — Poslanstvo, Poslanik Lazar Latinović sa sedištem u Buenos Airesu, Argentina.

POLJSKA

VARŠAVA — Ambasada, Ambasador Franc Hočevar od 3. septembra 1959.

RUMUNIJA

BUKUREŠT — Ambasada, Ambasador Arso Milatović od 2. marta 1960.

SAVEZ SOVJETSKIH SOCIJALISTIČKIH REPUBLIKA

MOSKVA — Ambasada, Ambasador Lazar Mojsov od 6. novembra 1958.

SUDAN

KARTUM — Ambasada, Ambasador Živadin Simić od 12. januara 1959.

ŠVEDSKA

STOKHOLM — Ambasada, Ambasador Jovan Kapičić od 22. marta 1960.

SJEDINJENE AMERIČKE DRŽAVE

VAŠINGTON — Ambasada, Ambasador Marko Nikezić od 27. oktobra 1958.

NJUJORK — Generalni konzulat, Generalni konzul Bogoljub Popović od 18. aprila 1960.

ČIKAGO — Generalni konzulat, Generalni konzul Jokaš Brajović od 17. septembra 1956.

SAN FRANCISCO — Generalni konzulat, Generalni konzul Vasilije Kovačević od 26. decembra 1959.

PITSBURG — Generalni konzulat, Generalni konzul Ivan Mirošević od 28. septembra 1957.

ŠVAJCARSKA

BERN — Ambasada, Ambasador Sloven Smodlaka od 15. novembra 1958.

ŽENEVA — Generalni konzulat, Žeran Generalnog konzulata Olga Strujić od 21. jula 1958.

CIRIH — Generalni konzulat, Žeran Generalnog konzulata Milivoj Kovačević od 14. decembra 1958.

TAJLAND

BANGKOK — Poslanstvo, Poslanik Iso Njegovan od 24. februara 1959. sa sedištem u Rangun, Burma.

TOGO

LOME — Ambasada, Ambasador Zvonko Perišić od 12. decembra 1960. sa sedištem u Akri, Gana, Diplomatske veze uspostavljene od 10. septembra 1960.

TUNIS

TUNIS — Ambasada, Ambasador Miloš Lalović od 26. oktobra 1960.

TURSKA

ANKARA — Ambasada, Ambasador Dragoje Đurić.

ISTANBUL — Generalni konzulat, Generalni konzul Mihajlo Popović od 14. septembra 1960.

UJEDINJENA ARAPSKA REPUBLIKA

KAIRO — Ambasada, Ambasador Rato Dugonjić od 1. oktobra 1959.

DAMASK — Generalni konzulat, Generalni konzul Velimir Mijović od 14. jula 1960.

URUGVAJ

MONTEVIDEO — Poslanstvo, Otpisnik poslova Marko Perović od 4. marta 1959.

VELIKA BRITANIJA

LONDON — Ambasada, Ambasador Srđa Prica od 3. novembra 1960.

VENECUELA

KARAKAS — Poslanstvo, Poslanik Lazar Udovički od 7. juna 1960.

VIJETNAM

HANOJ — Otpisnik poslova Aleksandar Šokorac od 1. novembra 1960.

ORGANIZACIJA UJEDINJENIH NACIJA

NJUJORK — Stalna misija FNRJ pri UN. Šef Misije Mišo Pavičević od 28. decembra 1960.

INOSTRANA PREDSTAVNIŠTVA U FNRJ

U Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji 41 država ima svoje ambasade, a 5 država poslanstva sa sedištem u Beogradu. Ambasade 11 država i poslanstva 13 država, s kojima Jugoslavija održava diplomatske odnose, imaju svoja sedišta u drugim državama. Jedna država s kojom Jugoslavija održava samo konzularne odnose ima svog počasnog konzula u Zagrebu, a u Beogradu postoji Biro za tehničku pomoć Organizacije ujedinjenih nacija. Pored ovog, Jugoslavija ima 16 karijernih i 2 počasna strana konzulata.

ALBANIJA (REPUBLIQUE POPULAIRE D'ALBANIE)

Poslanstvo — Otpisnik poslova Tahmaz Bekari (Tahmaz Beqari) od 15. januara 1960.

ARGENTINA (ARGENTINE)

Ambasada — Ambasador Anakleto Ljosa (Anacleto Llosa) od 26. septembra 1960.

AUSTRALIJA (AUSTRALIE)

Interese zastupa Velika Britanija.

AUSTRIJA (AUTRICHE)

Ambasada — Vilhelm Gerc (Wilhelm Goertz) od 11. februara 1960.

ZAGREB — Generalni konzulat, Generalni konzul dr Johan Dengler (dr Johann Dengler) od 2. novembra 1960.

LJUBLJANA — Generalni konzulat, Generalni konzul Karl Nevole (Karl Newole) od 2. novembra 1960.

AVGANISTAN (AFGHANISTAN)

AMBASADA — Ambasador general Mohammad Arif (Général Mohammad Arif) od 1. juna 1960.

BELGIJA (BELGIQUE)

Ambasada — Ambasador Marsel Gos (Marcel Goosse) od 26. septembra 1960.

LJUBLJANA — Počasni konzulat, Počasni konzul Milan Dular od 12. aprila 1957.

BOLIVIJA (BOLIVIE)

Poslanstvo.

SPLIT — Počasni generalni konzulat, Počasni generalni konzul Mate Sasunić od 17. septembra 1951.

ZAGREB — Počasni konzulat, Počasni konzul Ljubenko Sasunić od 7. januara 1955.

BRAZIL (BRESIL)

Ambasada — Ambasador Rui Ribeiro Kouto (Ruy Ribeiro Couto) od 9. aprila 1953.

BUGARSKA (REPUBLIQUE POPULAIRE DE BULGARIE)

Ambasada — Ambasador Grudi Atanasov (Grudi Atanasov) od 9. avgusta 1959.

BURMA (BIRMANIE)

Ambasada — Ambasador Tiri Pianči U Sain Bo (Thiri Pyanchi U Sain Bwa) od 13. maja 1960.

ŽENEVA — Stalna delegacija FNRJ pri Evropskom uredu UN. Stalni delegat Sergije Makijedo od 12. februara 1958.

ORGANIZACIJA ZA EVROPSKU EKONOMSKU SARADNJU

PARIZ — Stalna delegacija FNRJ pr. OEEC (OEEC), V. d. šefa delegacije Božidar Frangeš.

VOJNA MISIJA PRI SAVEZNIČKOM KONTROLNOM SAVETU U NEMAČKOJ

BERLIN — V. d. šefa Misije Slavko Janković od 16. jula 1960.

ČEHOSLOVAČKA SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA (REPUBLIQUE SOCIALISTE TCHECOSLOVAQUE)

Ambasada — Ambasador dr Bedrih Švestka (dr Bedrich Švestka) od 31. marta 1960.

ZAGREB — Generalni konzulat, Generalni konzul Jan Honzal (Jan Honzal) od 15. februara 1960.

CEJLON (CEYLON)

Ambasada — Ambasador Alvin Bernar Perera (Alwin Bernard Perera) od 2. jula 1959. sa sedištem u Kairu.

ČILE (CHILI)

Ambasada — Otpisnik poslova Gaston Vilson (Gaston Wilson) od 14. decembra 1959.

DANSKA (DANEMARK)

Ambasada — Ambasador M. G. I. Melhior (M. G. I. Melchior) od 12. septembra 1960.

EKVADOR (EQUATEUR)

Poslanstvo.

ETIOPIJA (ETHIOPIE)

Ambasada — Ambasador Dejzmač Amha Abera (Dejazmatch Amha Abera) od 19. juna 1958.

FINSKA (FINLANDE)

Ambasada — Otpisnik poslava Veiko Hietanen (Veikko Hietanen) od 28. februara 1961.

FRANCUSKA (FRANCE)

Ambasada — Ambasador Vensan Brustra (Vincent Broustra) od 31. januara 1957.

ZAGREB — Generalni konzulat, Generalni konzul Žosef Bonavita (Joseph Bonavita) od 18. maja 1959.

SKOPJE — Konzulat, Konzul Rože Bjonda (Roger Bionda) od 17. marta 1958.

GANA (GHANA)

Ambasada — Ambasador Simon Vellington Kumah (Simon Wellington Kumah) od 31. marta 1960.

GVATEMALA (GUATEMALA)

ZAGREB — Počasni konzulat, Počasni konzul Robert Kovač od 1954.

GVINEJA (GUINEE)

Ambasada.

GRČKA (GRECE)

Ambasada — Ambasador Demetr Nikolareizis (Démètre Nikolareizis) od 10. februara 1960.

SKOPJE — Generalni konzulat, Konzul-žeran generalnog konzulata Vasilios Eleftheriadis (Vassilios Eleftheriadis) od 3. oktobra 1960.

HOLANDIJA (PAYS-BAS)

Ambasada — Ambasador baron S. G. M. van Vurst tot Vurst (baron Van Voorst tot Voorst) od 2. jula 1959.

HONDURAS (HONDURAS)

Poslanstvo.

INDIJA (INDE)

Ambasada — Otpravnik poslova P. Dasgupta (P. Dasgupta) od 16. februara 1961.

INDONEZIJA (INDONESIE)

Ambasada — Ambasador dr R. A. Asmaun (dr R. A. Asmeen) od 26. decembra 1959.

IRAK (IRAK)

Ambasada.

ISLAND (ISLANDE)

Poslanstvo — Poslanik Petur Thosteinsson (Petur Thosteinsson) sa sedištem u Bonu.

IRAN

Ambasada — Ambasador dr Mohamad Masud Ansari (dr Mohammad Massoud Ansari) od 12. septembra 1960. Poslanstvo podignuto na stepen ambasade 28. juna 1960.

ITALIJA (ITALIE)

Ambasada — Ambasador Alberto Berio (Alberto Berio) od 5. marta 1960.

ZAGREB — Generalni konzulat, Generalni konzul Luidi de Djovani de Santa Severina (Luigi de Giovanni de Santa Severina) od 14. decembra 1958.

KOPAR — Generalni konzulat, Generalni konzul Gvido Zekin (Guido Zecchin) od 18. avgusta 1957.

IZRAEL (ISRAEL)

Poslanstvo — Otpravnik poslova Moše Guron (Moche Guron) od 2. decembra 1960.

JAPAN

Ambasada — Ambasador Mišitoši Takahaši (Michitochi Takahashi) od 16. novembra 1960.

JEMEN (YEMEN)

Poslanstvo.

JORDAN (JORDANIE)

Poslanstvo

KAMBODŽA (CAMBODGE)

Ambasada — Ambasador Norodom Norindeth (Norodom Norindeth).

KANADA (CANADA)

Ambasada — Ambasador Robert Ford (Robert Ford) od 13. januara 1959.

KINA (CHINE)

Ambasada — Otpravnik poslova Šu Šiu-Jeh (Chou Chiu-Yeh) od 14. septembra 1957.

KOSTARIKA (COSTA RICA)

Poslanstvo — Otpravnik poslova Huberto Korvi (Huberto Corvi) sa sedištem u Milanu od 10. maja 1953.

KUBA (CUBA)

Ambasada — Otpravnik poslova Roberto Behar Maja (Roberto Behar Maja) od 9. januara 1961.

KIPAR (CHYPRE)

Ambasada.

KONGO (CONGO)

Ambasada. — Diplomatski odnosi uspostavljeni od 2. avgusta 1960.

LIBAN (LIBAN)

Ambasada — Ambasador Naim Amiuni (Naim Amiouni). Poslanstvo podignuto na stepen ambasade 21. januara 1960.

LIBERIJA (LIBERIA)

Ambasada — Ambasador Roland H. Kuper (Roland H. Cooper) od 26. septembra 1960. sa sedištem u Rimu. Poslanstvo podignuto na stepen ambasade 15. septembra 1960.

LIBIJA (LIBYE)

Poslanstvo.

LUKSEMBURG (LUXEMBOURG)

Poslanstvo.

MAĐARSKA (REPUBLIQUE POPULAIRE HONGROISE)

Ambasada — Ambasador Lajoš Čebi (Lajos Csebi) od 14. marta 1957.

MALI (MALI)

Ambasada, Diplomatski odnosi uspostavljeni 3. novembra 1960.

MAROKO (MAROC)

Ambasada — Ambasador Tajeb Buaca (Taieb Bouazza) od 27. maja 1957.

MEKSIKO (MEXIQUE)

Ambasada — Otpravnik poslova Luis Gomez-Luna (Luis Gomez-Luna) od 16. novembra 1960.

MONGOLIJA (REPUBLIQUE POPULAIRE DE MONGOLIE)

Ambasada — Ambasador Sonomin Luvsan (Sonomin Luvsan) od 10. juna 1960.

NEMAČKA DEMOKRATSKA REPUBLIKA (REPUBLIQUE DEMOCRATIQUE ALLEMANDE)

Poslanstvo — Poslanik Eleonore Štajmer (Eleonore Staimer) od 11. februara 1958.

NEPAL (NEPAL)

Poslanstvo.

NORVEŠKA (NORVEGE)

Ambasada — Ambasador Dag Brin (Dag Bryn) od 15. maja 1958.

PAKISTAN (PAKISTAN)

Ambasada — Ambasador M. S. A. Baig (M. S. A. Baig) od 9. avgusta 1959. sa sedištem u Bernu.

PANAMA (PANAMA)

Poslanstvo.

PARAGVAJ (PARAGUAY)

Poslanstvo.

POLJSKA (REPUBLIQUE POPULAIRE DE POLOGNE)

Ambasada — Ambasador Aleksander Malecki (Alexander Malecki) od 8. oktobra 1959.

RUMUNIJA (REPUBLIQUE POPULAIRE ROUMAINE)

Ambasada — Ambasador Ion Rab (Ion Rab) od 24. aprila 1959.

SAVEZ SOVJETSKIH SOCIJALISTIČKIH REPUBLIKA (UNION DES REPUBLIQUES SOVIETIQUES SOCIALISTES)

Ambasada — Ambasador Aleksej Jepišev (Aleksej Epišev) od 30. januara 1961.

SAVEZNA REPUBLIKA NEMAČKA (REPUBLIQUE FEDERALE ALLEMANDE)

Diplomatski odnosi prekinuti 19. oktobra 1957.

Francuska zastupa interese Savezne Republike Nemačke.

ZAGREB — Konzulat, Konzul Peter Hope (Peter Hoppe) od 20. novembra 1959.

SJEDINJENE AMERIČKE DRŽAVE (ETATS-UNIS D'AMERIQUE)

Ambasada — Ambasador Karl Rankin (Karl Rankin) od 19. februara 1959.

ZAGREB — Generalni konzulat, Generalni konzul Edvar Pur Montgomery (Edward Poor Montgomery) od 16. decembra 1958.

SARAJEVO — Konzulat, Konzul Nikolas G. Andriu (Nicholas G. Andrew) od 5. maja 1959.

SUDAN (SOUDAN)

Ambasada — Ambasador Bagir El Sajed Mohamed Bagir (Baghir El Sayed Mohamed Baghir) od 8. jula 1959.

ŠVAJCARSKA (SUISSE)

Ambasada — Ambasador Anton Roj Ganc (Anton Roy Ganz) od 11. marta 1959.

ZAGREB — Konzulat, Konzul Artur Wegmiller (Arthur Wegmüller) od 7. januara 1955

ŠVEDSKA (SUEDE)

Ambasada — Ambasador Stig Unger (Stig Unger) od 11. oktobra 1956.

TAJLAND (THAILANDE)

Poslanstvo — Poslanik Šiti Sukaritakul (Chitti Sucharitakul) od 29. februara 1960. sa sedištem u Bernu.

TOGO (TOGO)

Ambasada — Diplomatski odnosi uspostavljeni 10. septembra 1960.

TUNIS (TUNISIE)

Ambasada — Ambasador Abdelmelek Bergani (Abdelmelek Bergani) od 18. februara 1960.

TURSKA (TURQUIE)

Ambasada — Ambasador Orhan Eralp (Orhan Eralp) od 27. novembra 1959.

SKOPJE — Generalni konzulat, Konzul Suphi Asim Tangor (Suphi Asim Tangör) od 25. februara 1958.

UJEDINJENA ARAPSKA REPUBLIKA (REPUBLIQUE ARABE UNIE)

Ambasada — Ambasador Hasan Ragab (Hasan Ragab) od 17. januara 1961.

URUGVAJ (URUGUAY)

Poslanstvo — Otpravnik poslova Rolando Kuneo (Rolando Cuneo) od 22. novembra 1957.

VELIKA BRITANIJA (GRANDE BRETAGNE)

Ambasada — Ambasador ser Majkl Džustin Kresvel (Sir Michael Justin Creswell) od 29. juna 1960.

ZAGREB — Generalni konzulat, Generalni konzul Lanslot Frenk Li Pajman (Lancelot Frank Lee Pyman) od 6. novembra 1957.

SPLIT — Konzulat, Konzul Lenard Sidni Prajs (Leonard Sidney Price) od 9. januara 1960.

VENEČUELA (VENEZUELA)

Poslanstvo — Poslanik Simon Alberto Konsalvi (Simon Alberto Consalvi).

VIJETNAM (REPUBLIQUE DEMOCRATIQUE DU VIET-NAM)

Ambasada.

UJEDINJENE NACIJE (NATIONS UNIES)

Biro za tehničku pomoć (Bureau de l'Assistance technique) predstavnik Erik Vard (Eric Ward) od 28. januara 1961.

IZVOR: Dokumentacija Državnog sekretarijata za inostrane poslove.

M. N. M

SADRŽAJ 1961.

DRUŠTVENO I DRŽAVNO UREĐENJE

Inspeksijske službe u Srbiji	1-5	(1-5)
Zavod za javnu upravu	5-6	(5-6)
Organizacija privrednog preduzeća	49-54	(7-12)

POLITIČKE I DRUŠTVENE ORGANIZACIJE

Savetovanje predstavnika komunističkih partija u Moskvi i Jugoslavija	7-8	(1-2)
Međunarodna aktivnost jugoslovenskih sindikata u 1960.	8-12	(2-6)
Savez novinara Jugoslavije 1957-1960.	55-58	(7-10)

PRIVREDA

Savezni društveni plan za 1961. godinu	13-16	(1-4)
Industrijska preduzeća po veličini	16-18	(4-6)
PTT saobraćaj 1957-1960. i nova organizacija JPTT	18-23	(6-11)
Potrošački krediti	22-26	(11-14)
Privreda u 1960.	59-65	(15-21)
Nova proizvodnja jugoslovenske industrije	66-70	(22-26)
Novčana primanja i izdavanja privrednih organizacija	70-72	(26-28)

SOCIJALNA POLITIKA I NARODNO ZDRAVLJE

Zaštita invalida rada	27-30	(1-4)
-----------------------	-------	-------

PROSVETA, NAUKA I KULTURA

Sistem finansiranja školstva	31-33	(1-3)
Izdavačka delatnost, časopisi i štampa u JNA	33-35	(3-5)
Crtani film	35-36	(5-6)
Doktorat nauka u 1959. i 1960.	73-80	(7-14)

FIZIČKA KULTURA I NARODNA TEHNIKA

Jugoslovenski sportski rekordi u 1960	37-38	(1-2)
Košarka	81-84	(3-6)
Državna prvenstva u 1960.	85-88	(7-10)

SPOLJNA POLITIKA

Stav Jugoslavije u vezi sa zastrašivanjem krize u Kongu	39-42	(1-4)
Poseta predsednika Republike Gvineje Seku Turea	42-43	(4-5)
Poseta predsednika Pakistana Mohameda Ajuba Kana	44	(6)
Poseta ministra inostranih poslova Idonezije dr Subandrija	44	(6)
Međunarodni ugovori zaključeni u drugoj polovini 1960. godine	45-48	(7-10)
Stavovi Jugoslavije o pitanju Alžira	89-92	(11-14)
Jugoslavija na XI zasjedanju Generalne konferencije UNESCO-a	92-93	(14-15)
Diplomatsko-konzularna predstavništva	93-96	(15-18)

»Jugoslovenski pregled« izlazi u mesečnim sveskama.
Godišnja pretplata 6.000 dinara / Redakcija: Moše Pijade 8 / tel. 33-610
Administracija: Ulica Kosmajaska 7 / tel. 22-778 / pošt. fah 62 / Beograd.

Tekući račun kod Narodne banke br. 101-14
2-645

Štampa: Beogradski grafički zavod, Beograd.

